

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Факультет інформаційних технологій
(факультет)

Кафедра системного аналізу та управління
(повна назва)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
кваліфікаційної роботи ступеня бакалавра

Здобувача вищої освіти _____ Гладуна Павла Павловича
академічної групи _____ 124-21-2
спеціальності _____ 124 Системний аналіз
за освітньо-професійною програмою _____ Системний аналіз
на тему: «Моделювання та прогнозування процесів на ринку нерухомості»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
кваліфікаційної роботи	<i>д.т.н., проф. Молоканова В.М.</i>			
розділів:				
Інформаційно-аналітичний	<i>д.т.н., проф. Молоканова В.М.</i>			
Спеціальний розділ	<i>д.т.н., проф. Молоканова В.М.</i>			
Рецензент				
Нормоконтролер	<i>к.ф.-м.н., доц. Хом'як Т.В.</i>			

Дніпро
2025

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри
Системного аналізу та управління
(повна назва)

_____ к.т.н., доц. Желдак Т.А.
(підпис) (прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20 ____ року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеня бакалавра

здобувачу вищої освіти Гладуну П.П. академічної групи 124-21-2

спеціальності: 124 Системний аналіз

за освітньо-професійною програмою Системний аналіз

на тему «Моделювання та прогнозування процесів на ринку нерухомості»

затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від 05.05.2025

р. №336-с

Розділ	Зміст	Терміни виконання
1. Інформаційно-аналітичний розділ	<i>Визначити предметну область дослідження та проблему, що розв'язується. Провести аналіз тенденцій розвитку ринку нерухомості. Обґрунтувати мету, підходи та методи рішення поставлених завдань.</i>	15.01.2025 – 08.03.2025
2. Спеціальний розділ	<i>Розглянути існуючі підходи формування вимог до створення корпоративної інформаційної системи. Розробити вимоги до проектування корпоративної інформаційної системи прогнозування цін на ринку нерухомості.</i>	09.03.2025 – 01.06.2025

Завдання видано _____ проф. Молоканова В.М.
(підпис) (прізвище, ініціали)

Дата видачі: 01.04.2025 р.

Дата подання до екзаменаційної комісії: _____

Прийнято до виконання _____ Гладун П.П.
(підпис студента) (прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка: 98 с., 55 рис., 8 табл., 3 додатка, 44 джерела.

Актуальність дослідження зумовлена потребою у точному прогнозуванні цін на ринку нерухомості, що дозволяє ухвалювати обґрунтовані рішення в умовах його постійної змінності. Сучасні методи машинного навчання сприяють значному підвищенню точності передбачень та автоматизації процесу оцінки вартості житла. Створення програмного забезпечення для такої задачі забезпечує можливість оперативного та точного визначення вартості об'єктів через інтерактивний інтерфейс на основі ключових чинників ціноутворення. Це, своєю чергою, допомагає знизити ризики при прийнятті рішень на ринку нерухомості та покращити результативність інвестиційних стратегій.

Об'єкт дослідження — процес прогнозування вартості об'єктів нерухомості за допомогою інформаційної системи, яка враховує різноманітні фактори, що впливають на ціни.

Предметом дослідження є інформаційна система, яка виконує прогнозування цін на нерухомість з використанням методів та алгоритмів обробки даних, що аналізують характеристики об'єктів і фактори формування цін.

Мета дослідження полягає у створенні інформаційної системи для прогнозування цін на ринку нерухомості на основі аналізу чинників, що визначають вартість об'єктів.

У ході виконання дослідження було розглянуто низку методів прогнозування, серед яких — лінійна, множинна та поліноміальна регресія, дерева рішень, випадковий ліс і XGBoost. Проведено порівняльний аналіз ефективності кожного з методів на тестових наборах даних, визначено рівень точності моделей, а також виявлено переваги й обмеження кожного підходу в контексті передбачення цін на нерухомість. Крім того, було розроблено інформаційну систему, що реалізує зазначені методи для автоматичного прогнозування вартості на основі введених користувачем параметрів.

Структура роботи складається з двох розділів. Вони охоплюють: аналіз предметної галузі; побудову структури інформаційної системи, використані моделі та методи; аналіз і попередню обробку даних; реалізацію програмного продукту та аналіз одержаних результатів. Загальний обсяг роботи — 113 сторінок. Кваліфікаційна робота включає 9 додатків, 55 ілюстрацій, 8 таблиць і 45 бібліографічних джерел.

Ключові слова: прогнозування цін, ринок нерухомості, лінійна регресія, множинна регресія, XGBoost, випадковий ліс, поліноміальна регресія, дерева рішень, інформаційна система.

ABSTRACT

Explanatory note: 98 p., 55 figures, 8 tables, 3 appendices, 44 sources.

The relevance of the study is due to the need for accurate forecasting of prices in the real estate market, which allows making informed decisions in conditions of its constant variability. Modern machine learning methods contribute to a significant increase in the accuracy of predictions and automation of the process of assessing the value of housing. The creation of software for such a task provides the ability to quickly and accurately determine the value of objects through an interactive interface based on key pricing factors. This, in turn, helps to reduce risks when making decisions in the real estate market and improve the effectiveness of investment strategies.

The object of the study is the process of forecasting the value of real estate objects using an information system that takes into account various factors affecting prices.

The subject of the study is an information system that performs forecasting of real estate prices using data processing methods and algorithms that analyze the characteristics of objects and price formation factors.

The purpose of the study is to create an information system for forecasting prices in the real estate market based on the analysis of factors that determine the value of objects.

During the research, a number of forecasting methods were considered, including linear, multiple and polynomial regression, decision trees, random forest and XGBoost. A comparative analysis of the effectiveness of each method on test data sets was conducted, the level of accuracy of the models was determined, and the advantages and limitations of each approach in the context of predicting real estate prices were identified. In addition, an information system was developed that implements the specified methods for automatic forecasting of the cost based on the parameters entered by the user.

The structure of the work consists of two sections. They cover: analysis of the subject area; construction of the structure of the information system, used models and methods; analysis and pre-processing of data; implementation of the software product and analysis of the obtained results. The total volume of the work is 113 pages. The qualification work includes 9 appendices, 55 illustrations, 8 tables and 45 bibliographical sources.

Keywords: price forecasting, real estate market, linear regression, multiple regression, XGBoost, random forest, polynomial regression, decision trees, information system.

ЗМІСТ

СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ	4
ВСТУП	6
1 ІНФОРМАЦІЙНО АНАЛІТИЧНИЙ РОЗДІЛ	7
1.1 Характеристика ринку нерухомості	6
1.2 Фактори, що впливають на ціноутворення ринку нерухомості	9
1.3 Аналіз ключових тенденцій на ринку нерухомості України	11
1.4 Аналіз інформаційних систем та сучасних методів прогнозування	18
1.5 Постановка задачі	25
1.6 Структура інформаційної системи	26
1.7 Технології розробки системи	33
Висновки до розділу 1	35
2 СПЕЦІАЛЬНИЙ РОЗДІЛ	37
2.1 Алгоритм аналізу та очищення даних	37
2.2 Попередня обробка даних	38
2.3 Побудова моделей	55
2.4 Вибір найкращої моделі	66
2.5 Тестування системи	72
Висновки до розділу 2	77
ВИСНОВКИ	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	81
ДОДАТОК А. Відомість матеріалів кваліфікаційної роботи	86
ДОДАТОК Б Програмний код	87
ДОДАТОК В Відгук керівника кваліфікаційної роботи	97

ВСТУП

На сьогоднішній день ринок нерухомості відіграє важливу роль в економічному житті, адже він впливає не лише на особисті фінансові рішення громадян, але й є суттєвим чинником загального соціально-економічного розвитку держав. Формування цін на житло відбувається під впливом складної сукупності чинників — економічних, соціальних, демографічних і політичних. Коливання вартості нерухомості, зміни у співвідношенні попиту і пропозиції, а також інфляційні процеси — це лише частина елементів, що визначають динаміку ринку.

Ринок нерухомості посідає провідне місце в економічній структурі країни, оскільки він впливає на умови життя населення та сприяє формуванню фінансових потоків держави. Точне передбачення цінових тенденцій у сфері нерухомості дозволяє покращити інвестиційні стратегії, забезпечує стабільність ринку та зменшує ризики для покупців і інвесторів.

В умовах глобальної інтеграції та взаємозалежності економік ринок нерухомості стає дедалі вразливішим до зовнішніх змін. Економічні потрясіння, політичні рішення, демографічні зрушення та світові виклики, такі як пандемії, суттєво впливають на баланс попиту й пропозиції у цій сфері.

Сучасні цифрові технології, зокрема машинне навчання й аналіз великих даних, відкривають нові горизонти для удосконалення прогностичних моделей. Завдяки цим інструментам можна ефективно обробляти великі масиви інформації й виявляти складні закономірності, які залишалися непоміченими в рамках класичних статистичних підходів. Це підвищує ефективність ринкових рішень і надає учасникам змогу діяти на основі об'єктивних і точних даних.

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ РОЗДІЛ

1.1 Характеристика ринку нерухомості

Ринок нерухомості є складною, багатофункціональною системою економічних зв'язків, що охоплює операції з купівлі, продажу, оренди та інших форм обміну нерухомим майном. До сфери його дії входять різні типи об'єктів: від житлових будівель і квартир до комерційних споруд, офісних центрів, промислових будівель і земельних ділянок (див. рис. 1.1).

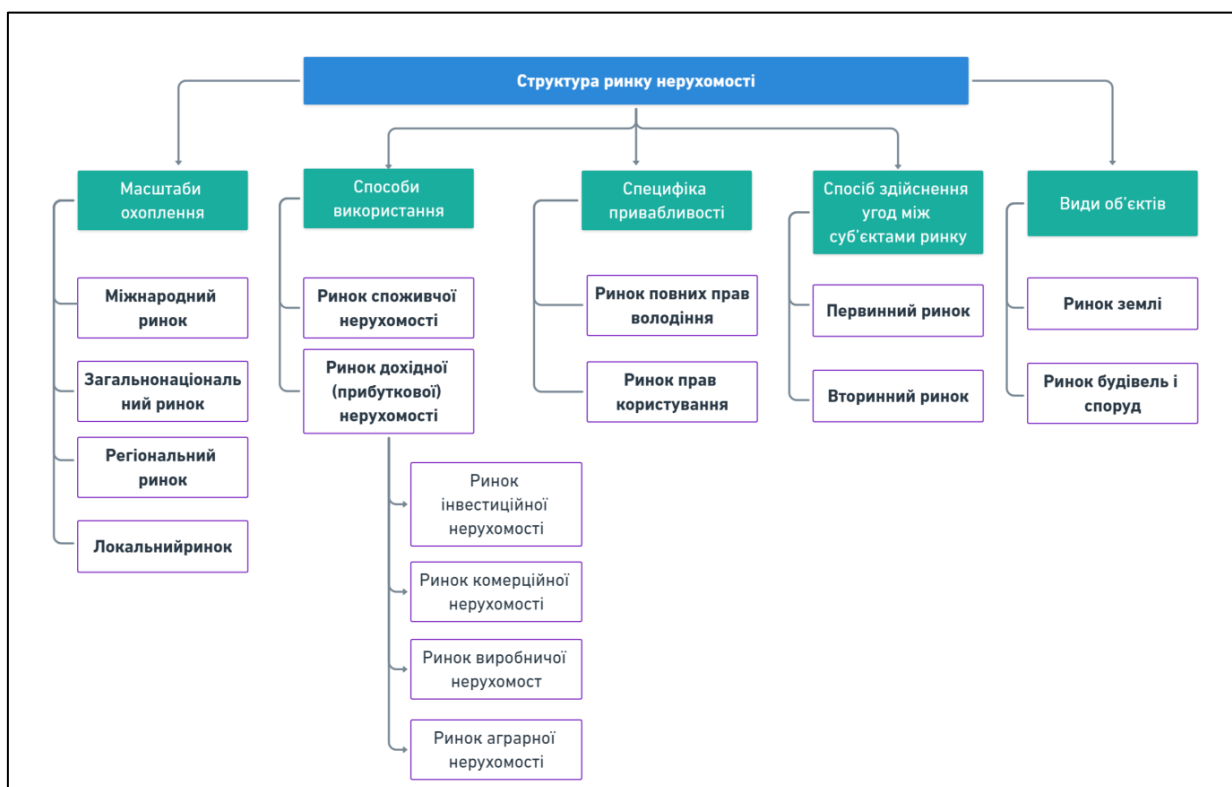

Рисунок 1.1 – Структура ринку нерухомості

Кожен підсегмент ринку має свої унікальні риси, які вимагають індивідуального підходу до оцінювання вартості об'єктів, вивчення попиту та пропозиції, а також розробки ефективних інвестиційних стратегій [1]. Ринок нерухомості відіграє важливу роль у забезпеченні макроекономічної стабільності, оскільки він тісно взаємодіє з банківським сектором через

іпотечне кредитування, з фінансовими ринками – через інвестиційні потоки, а також з державою – через регуляторні механізми. Окрім того, ринок відображає загальні соціально-економічні тенденції, як-от урбанізація, демографічні процеси, розвиток інфраструктури та інновацій. Вплив ринку нерухомості поширюється і на рівень життя громадян, задовольняючи потребу в житлі та створюючи робочі місця у сфері будівництва й суміжних галузях.

У структурі житлового ринку виділяють два основні напрями — первинний і вторинний — які відрізняються джерелами пропозиції та особливостями угод [2].

Первинний ринок охоплює новобудови — об'єкти, що вперше реалізуються після спорудження. До них належать нові житлові комплекси, котеджі, багатоповерхівки, що вже введені в експлуатацію або ще будуються. Головна особливість цього ринку — новизна об'єктів, які зводяться із застосуванням сучасних технологій і комунікацій. Як правило, ціни на початковому етапі будівництва нижчі, але з часом зростають.

Вторинний ринок включає житло, яке вже використовувалося та продається повторно через власників або агентства нерухомості. Ціни тут можуть бути як нижчими, так і вищими, ніж на первинному ринку, залежно від стану об'єкта, його місця розташування та загальної ринкової ситуації.

Ринок охоплює велику кількість об'єктів, які використовуються для різних цілей, і кожен сегмент має власні закономірності розвитку, що формують його вплив на економіку загалом.

Основні сегменти ринку нерухомості [2]:

- житлова нерухомість;
- комерційна нерухомість;
- промислова нерухомість;
- земельні ділянки;
- спеціалізована нерухомість.

Житлова нерухомість охоплює об'єкти, призначені для постійного або тимчасового проживання. Це можуть бути квартири, приватні будинки, котеджі, житлові комплекси тощо. Цей сегмент характеризується значною різноманітністю цін, що залежать від розташування, типу забудови та рівня розвитку інфраструктури.

Комерційна нерухомість включає об'єкти, які використовуються для підприємницької діяльності: офісні приміщення, торгові центри, готелі, ресторани та інші бізнес-простори. Цей сегмент вирізняється високою волатильністю цін, які залежать від ділової активності, інвестиційного клімату та економічної ситуації в регіоні.

Промислова нерухомість охоплює виробничі об'єкти — заводи, склади, фабрики тощо. Хоча ціни тут зазвичай менш динамічні, сегмент сильно залежить від промислової політики держави, розвитку логістики та загального економічного стану.

Земельні ділянки є важливою складовою ринку. Земля використовується під житлову, комерційну, промислову забудову, а також для сільськогосподарських потреб. Її вартість визначається призначенням, характеристиками та місцем розташування.

Спеціалізована нерухомість — це особливий тип об'єктів, які мають вузьке функціональне призначення й часто не підлягають переобладнанню під інші потреби. До таких об'єктів належать лікарні, школи, спорткомплекси, театри та інші культурні й соціальні установи.

Кожен із цих сегментів створює унікальні можливості для інвесторів, аналітиків і прогнозистів. Вони відрізняються своїми характеристиками, що формують їхню поведінку та значення в економічній системі.

1.2 Фактори, що впливають на ціноутворення ринку нерухомості

Ціноутворення на ринку нерухомості формується в результаті взаємодії багатьох чинників, які впливають на вартість житлових, комерційних об'єктів

та земельних ділянок. Глибоке розуміння цих чинників дозволяє ефективніше аналізувати динаміку ринку й приймати обґрунтовані рішення щодо інвестування та придбання нерухомості. Основними складовими, що визначають ціноутворення, є економічні, соціальні, політичні та демографічні фактори [3].

Економічні показники мають прямий вплив на ситуацію на ринку нерухомості, що проявляється в кількох основних аспектах. Загальний рівень економічного розвитку, а також динаміка валового внутрішнього продукту (ВВП) країни або окремого регіону суттєво впливають на купівельну спроможність населення й попит на нерухомість. Під час економічного підйому активізується інтерес до житлової та комерційної нерухомості, що веде до зростання цін у відповідь на підвищений попит.

Важливу роль також відіграє інфляція, яка безпосередньо впливає на собівартість будівництва — зростають витрати на матеріали, оплату праці та інші ресурси. Як наслідок, ці фактори підвищують вартість нових об'єктів нерухомості, що веде до загального зростання ринкових цін [3].

Ще одним важливим чинником є стан ринку праці, зокрема рівень зайнятості та доходів населення. Високі доходи та стабільна робота збільшують можливості людей щодо купівлі або оренди житла. Водночас зростання доходів і зниження безробіття створюють додатковий попит, що також сприяє підвищенню цін на житло.

Соціальні аспекти мають не менш значущий вплив на ринок нерухомості. Трансформації в стилі життя та зміні споживчих пріоритетів формують нові потреби. Наприклад, розширення дистанційної роботи підвищує попит на житло за межами міст, де більше простору й спокою [3].

Політичні фактори й державне регулювання також чинять значний вплив на формування цін. Податкові реформи, зокрема зміни у ставках податку на нерухомість чи прибуток від її продажу, можуть стимулювати або,

навпаки, стримувати інвестиційну активність. Відповідно, це впливає на ринкову кон'юнктуру та ціни [3].

Загалом, процес ціноутворення на ринку нерухомості є багатофакторним і потребує комплексного аналізу. Врахування економічних, соціальних, політичних та демографічних аспектів дає змогу точніше передбачити ринкові зміни, оцінити інвестиційні ризики й коригувати стратегії відповідно до актуальної ситуації. Такий підхід дозволяє забезпечити обґрунтовані рішення в управлінні нерухомістю та інвестуванні.

1.3 Аналіз ключових тенденцій на ринку нерухомості України

Ринок нерухомості в Україні характеризується значними коливаннями попиту та пропозиції, що відображаються у динаміці цін на житло в різних регіонах. Аналіз даних з різних міст України, дає змогу виявити ключові тенденції, що визначають ринок нерухомості.

Аналіз ключових тенденцій на ринку нерухомості Києва.

Київ, як столиця України, має один із найбільш активних ринків нерухомості в країні. Ціни на житло тут залишаються високими, відображаючи стабільний попит на житлову нерухомість. Середня вартість квадратного метра в Києві сягає **75 398 грн**. Високий попит зумовлений розвиненою інфраструктурою, наявністю бізнес-центрів та культурних об'єктів. Пропозиція на ринку нерухомості зростає завдяки активному будівництву нових житлових комплексів, що задовольняють різноманітні потреби покупців.

В Києві ціни на квартири значно варіюються в залежності від кількості кімнат. Згідно з даними сайту Dom.gia.com, середні ціни на квартири у Києві наступні [4] (див. табл. 1.1):

Середні ціни на квартири у Києві

Тип квартири	Середня ціна за м ² (грн)
Однокімнатні квартири	83 514
Двокімнатні квартири	87 076
Трикімнатні квартири	92 396
Чотирикімнатні квартири	99 384

Зі збільшенням кількості кімнат зростає й середня вартість квадратного метра житла. Це пов'язано з тим, що багатокімнатні квартири зазвичай мають більшу загальну площу і знаходяться в престижніших районах або нових житлових комплексах.

Ціни на квартири значно різняться між різними районами Києва, що пов'язано з розташуванням, наявністю інфраструктури, транспортною доступністю та престижністю району (див. рис. 1.2). У центральних районах, таких як Шевченківський і Печерський, середня вартість квадратного метра може досягати 102 900 – 123 480 грн [4].

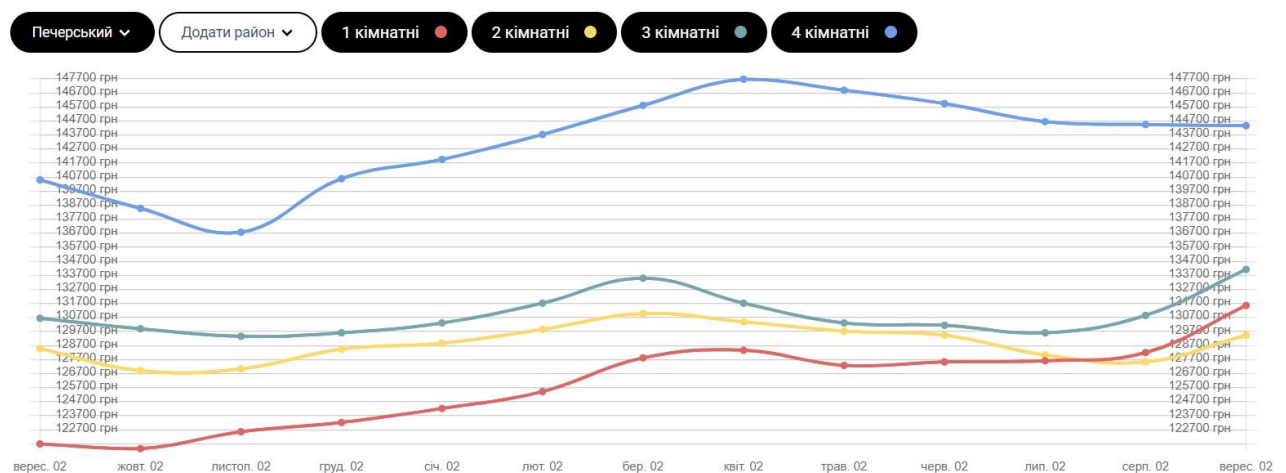
Графік зміни вартості квартир в районах Києва, грн за м²

Рисунок 1.2 – Графік зміни вартості квартир в Печерському районі Києва

У віддалених районах, таких як Дарницький чи Святошинський, ціни нижчі – приблизно 61 740 – 74 088 грн за квадратний метр (див. рис. 1.3).

Графік зміни вартості квартир в районах Києва, грн за м²

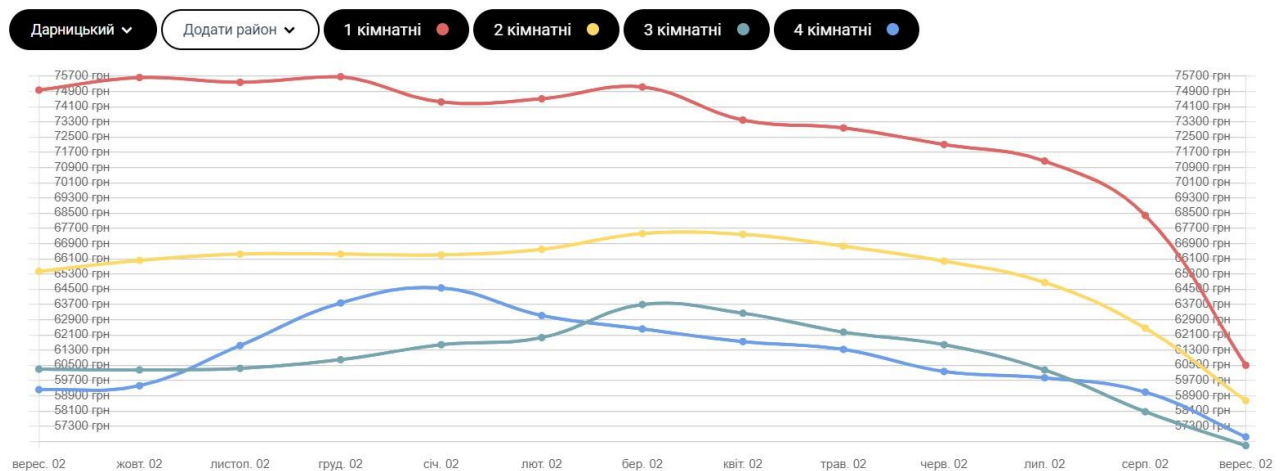

Рисунок 1.3 – Графік зміни вартості квартир в Дарницькому районі Києва

Відмінності в цінах на нерухомість у Києві пояснюються кількома факторами. Центральні райони мають розвинену інфраструктуру, що забезпечує зручний доступ до основних бізнес-центрів, культурних і розважальних об'єктів. Це робить їх більш привабливими для покупців. У свою чергу, віддалені райони пропонують житло за нижчими цінами, але також забезпечують доступ до необхідної інфраструктури, хоча і на менш високому рівні. Тому ці райони часто вибирають ті, хто шукає доступніше житло або більшу площу за меншою ціною.

Аналіз ринку нерухомості в Києві показує, що динаміка попиту та пропозиції значно залежить від розташування та типу житла. Високі ціни в центрі міста зумовлені розвиненою інфраструктурою та престижністю районів, тоді як віддалені райони пропонують більш доступні варіанти для покупців. Пропозиція на ринку активно зростає завдяки будівництву нових житлових комплексів, що надає можливість задовольнити різноманітні потреби населення.

Аналіз ключових тенденцій на ринку нерухомості Одеси.

Одеса є одним з найбільших і найдинамічніших міст України, з важливим стратегічним значенням як для країни, так і для регіону в цілому.

Це привабливе місто на узбережжі Чорного моря відоме своїм історичним і культурним значенням, що також відображається в його ринку нерухомості.

Ринок нерухомості в Одесі характеризується значним попитом на житло, зокрема, на квартири в центральних районах та біля узбережжя. Середня вартість квадратного метра в Одесі сягає **41 450 грн.**

Згідно з даними Dom.gia.com, ціни на квартири в Одесі варіюються залежно від кількості кімнат [5] (див. табл. 1.2):

Таблиця 1.2

Середні ціни на квартири в Одесі

Тип квартири	Середня ціна за м ² (грн)
Однокімнатні квартири	41 270
Двокімнатні квартири	45 833
Трикімнатні квартири	40 042
Чотирикімнатні квартири	35 274

Ціни на квартири значно різняться між різними районами Одеси, що пов'язано з їх розташуванням та рівнем розвитку інфраструктури. У Приморському районі середня вартість квадратного метра становить 41 572 грн, що пояснюється близькістю до моря та розвиненою інфраструктурою, яка приваблює туристів та інвесторів (див. рис. 1.4).

Графік зміни вартості квартир в районах Одеси, грн за м²

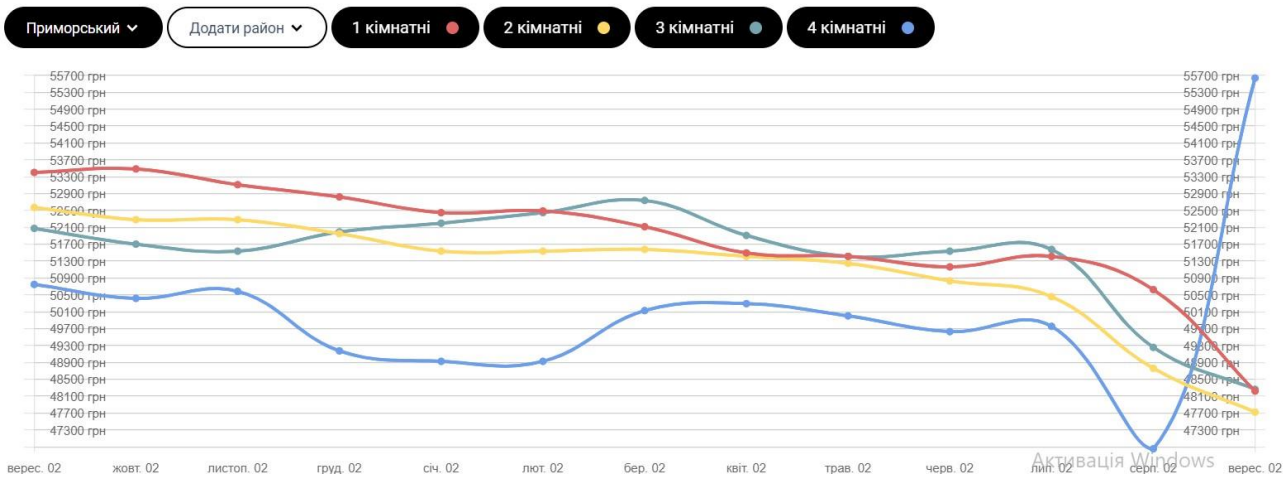

Рисунок 1.4 – Графік зміни вартості квартир в Приморському районі Одеси

У Київському районі ціна досягає 43 390 грн/м² через стабільний попит і зручності для життя [5] (див. рис. 1.5).

Графік зміни вартості квартир в районах Одеси, грн за м²

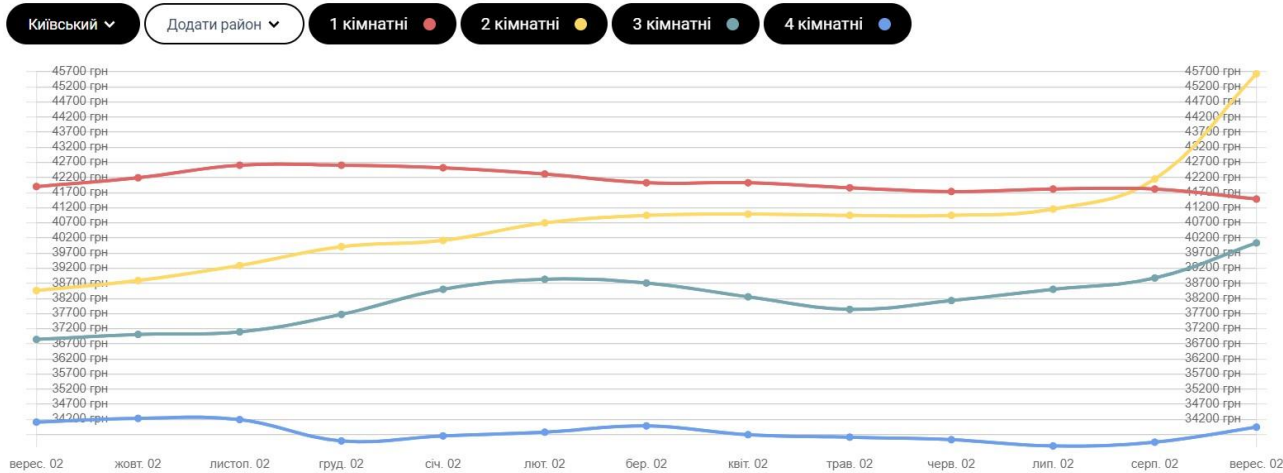

Рисунок 1.5 – Графік зміни вартості квартир в Київському районі Одеси

Великий Фонтан має найвищу ціну – 54 054 грн/м², що зумовлено престижністю району та новобудовами (див. рис. 1.6).

Графік зміни вартості квартир в районах Одеси, грн за м²

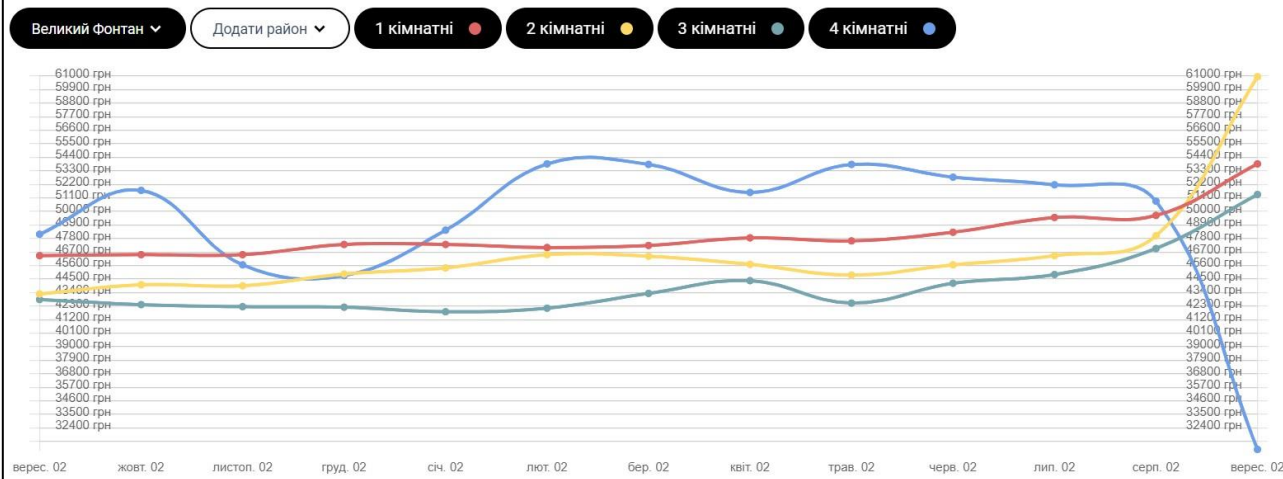

Рисунок 1.6 – Графік зміни вартості квартир в районі Великий Фонтан

Аналіз тенденцій на ринку житла в Одесі відзначає кілька ключових аспектів. По-перше, спостерігається стабільний попит на нерухомість у центральних районах, що зумовлено розвитком інфраструктури, наявністю культурних об'єктів та зручним доступом до моря. По-друге, зростає інтерес до новобудов, що відповідають сучасним стандартам, оскільки покупці шукають комфортні та енергоефективні рішення. Також, виявлено тенденцію до зміщення попиту в бік віддалених районів, де пропонуються більш доступні ціни, що робить їх привабливими для сімей, які шукають більшу площу за нижчу вартість. Таким чином, ринок житла в Одесі демонструє динамічний розвиток, враховуючи потреби різних категорій покупців.

Аналіз ключових тенденцій на ринку нерухомості Львова.

Львів, одне з найстаріших і культурно насичених міст України, відоме своєю архітектурою, історичними пам'ятками і культурними заходами. Це місто також є важливим економічним центром західної частини України.

Ринок нерухомості у Львові характеризується значними коливаннями попиту та пропозиції, що відображається у динаміці цін на житло в різних районах міста.

Середня вартість квадратного метра у Львові сягає 60 890 грн.

Згідно з даними сайту Dom.gia.com, ціни на квартири у Львові варіюються залежно від кількості кімнат [6] (див. табл. 1.3):

Таблиця 1.3

Середні ціни на квартири у Львові

Тип квартири	Середня ціна за м ² (грн)
Однокімнатні квартири	54 403
Двокімнатні квартири	59 226
Трикімнатні квартири	67 832
Чотирикімнатні квартири	80 699

Як і в інших великих містах, зі збільшенням кількості кімнат квартири у Львові збільшується середня вартість квадратного метра. Це пов'язано з тим,

що багатокімнатні квартири часто розташовані в більш престижних районах або у нових житлових комплексах з покращеною інфраструктурою.

Середні ціни на квартири у Львові значно варіюються залежно від району. Наприклад, у центральних районах, таких як Галицький, ціна за квадратний метр може досягати близько 67 854 грн (див. рис. 1.7).

Графік зміни вартості квартир в районах Львова, грн за м²

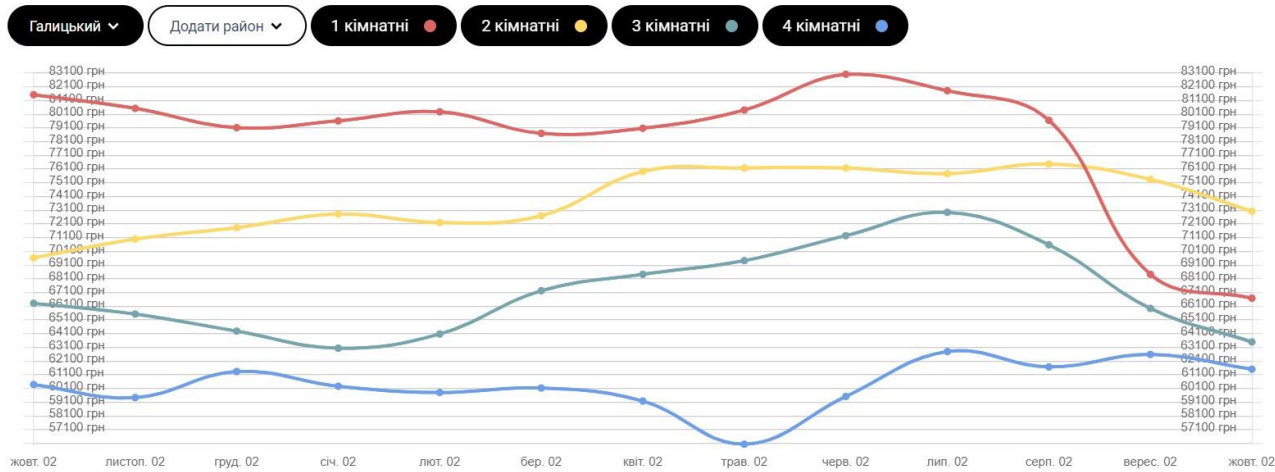

Рисунок 1.7 – Графік зміни вартості квартир в Галицькому районі Львова

У Шевченківському районі вартість новобудов становить приблизно 58 030 грн за квадратний метр (див. рис. 1.8).

Графік зміни вартості квартир в районах Львова, грн за м²

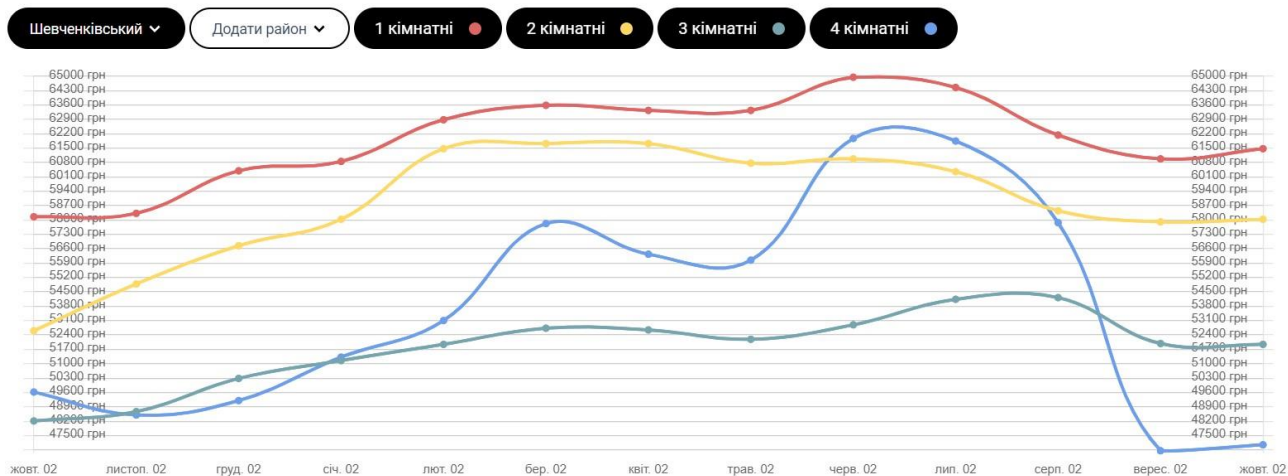

Рисунок 1.8 – Графік зміни вартості квартир в Шевченківському Львова

Для елітних новобудов ціни можуть перевищувати **88 274 грн** за квадратний метр, що характерно для будинків вищого класу. У той час, квартири економ-класу пропонуються за цінами від **37 261 грн** за квадратний метр. Такі ціни обумовлені рядом факторів, включаючи інфраструктуру районів, доступність до центрів міста, розвиток соціальних і транспортних мереж, а також попит на комфортне житло у Львові [7-8].

Аналіз ринку нерухомості у Львові показує, що попит на житло залишається високим завдяки культурно-історичним, економічним та соціальним факторам.

1.4 Аналіз інформаційних систем та сучасних методів прогнозування

Прогнозування цін на нерухомість є надзвичайно важливим аспектом сучасної економіки, оскільки воно впливає на рішення як окремих осіб, так і великих інституцій. На ринку нерухомості ціни визначаються не лише характеристиками самих об'єктів, такими як площа, кількість кімнат або стан нерухомості, але й цілою низкою зовнішніх факторів, зокрема економічними умовами, соціальною ситуацією, змінами в законодавстві та інфраструктурними проектами. Тому точне прогнозування цін може допомогти учасникам ринку ухвалювати більш обґрунтовані рішення, уникати фінансових втрат та максимізувати прибутки [9].

Сучасні методи прогнозування цін на нерухомість охоплюють різноманітні підходи, включаючи традиційні статистичні методи, такі як множинний регресійний аналіз, а також новітні технології машинного навчання, зокрема штучні нейронні мережі. Використання алгоритмів машинного навчання дозволяє враховувати складні залежності та обробляти великі обсяги даних, що значно підвищує точність прогнозів. Наприклад, з розвитком технологій автоматизовані моделі оцінки вартості стають дедалі більш доступними, що робить їх корисними інструментами для аналізу ринку.

У статті "Housing Price Prediction Using Machine Learning Algorithms in COVID-19 Times" автори досліджують ефективність різних алгоритмів машинного навчання для прогнозування цін на житло, зокрема в умовах впливу пандемії COVID-19 на ринок нерухомості. Основна увага приділяється порівнянню ансамблевих алгоритмів, таких як Gradient Boosting Regressor (GBR), Extreme Gradient Boosting (XGBoost), Light Gradient Boosting Machine (LGBM), а також традиційним методам, таким як лінійна регресія [9-10].

Gradient Boosting Regressor працює на основі методу бустингу, який будує моделі послідовно, кожна з яких намагається виправити помилки попередньої. Цей підхід дозволяє ефективно адаптуватися до складних даних, виявляючи важливі закономірності, що робить його потужним інструментом для прогнозування [11].

Extreme Gradient Boosting, або XGBoost, є вдосконаленою версією GBR, яка використовує оптимізації для підвищення швидкості навчання та зменшення ризику перенавчання. Цей алгоритм здатний обробляти великі обсяги даних і демонструє високу точність у прогнозах, що робить його популярним у багатьох аналітичних задачах.

Light Gradient Boosting Machine (LGBM) також належить до класу бустингових алгоритмів, але оптимізований для швидшої обробки та меншого споживання пам'яті. LGBM реалізує нові підходи до обробки даних, що дозволяє ефективніше працювати з великими наборами даних, що є звичайною практикою на ринку нерухомості [11].

У статті також обговорюється використання традиційної лінійної регресії як базового методу для порівняння. Хоча цей метод є простим та зрозумілим, його обмеження стають очевидними в контексті складних ринкових даних, де нелінійні взаємозв'язки можуть суттєво вплинути на точність прогнозів (див. табл. 1.4).

Таблиця 1.4.

Алгоритми машинного навчання використані у статті

Id	Назва	Модель	Бібліотека
1	<i>lr</i>	Linear Regression	sklearn.linear_model.LinearRegression
2	<i>rf</i>	Random Forest Regressor	sklearn.ensemble. RandomForestRegressor
3	<i>et</i>	Extra Trees Regressor	sklearn.ensemble.ExtraTreesRegressor
4	<i>gbr</i>	Gradient Boosting Regressor	sklearn.ensemble. GradientBoostingRegressor
5	<i>xgbm</i>	Extreme Gradient Boosting	xgboost.XGBRegressor
6	<i>lgbm</i>	Light Gradient Boosting Machine	lightgbm.LGBMRegressor

Загалом, результати дослідження свідчать про те, що машинні алгоритми навчання, зокрема XGBoost та LGBM, демонструють значні переваги в точності прогнозування цін на житло в порівнянні з традиційними підходами (див. табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Результати продуктивності навчених алгоритмів (оцінка R^2).

Модель	Назва	Кросвалідація в навчальному наборі (СД)	R^2		
			Навчальна вибірка	Тестова вибірка	Перенавчання (%)
Linear Regression	<i>lr</i>	0.8048 (0.0060)	0.8056	0.8052	-
Random Forest Regressor	<i>rf</i>	0.9036 (0.0049)	0.9970	0.9135	+9.1
Extra-Trees Regressor	<i>et</i>	0.9101 (0.0040)	0.9997	0.9178	+8.9
Gradient Boosting Regressor	<i>gbr</i>	0.9125 (0.0034)	0.9952	0.9192	+8.3
Extreme Gradient Boosting	<i>xgbm</i>	0.9094 (0.0041)	0.9900	0.9178	+7.9
Light Gradient Boosting Machine	<i>lgbm</i>	0.9076 (0.0044)	0.9902	0.9140	+8.3

У статті "Housing Price Prediction Using Machine Learning Algorithms in COVID-19 Times" представлено детальний процес навчання, оптимізації, оцінювання та вибору моделей, що ілюструється на графічному зображенні (див. рис. 1.9).

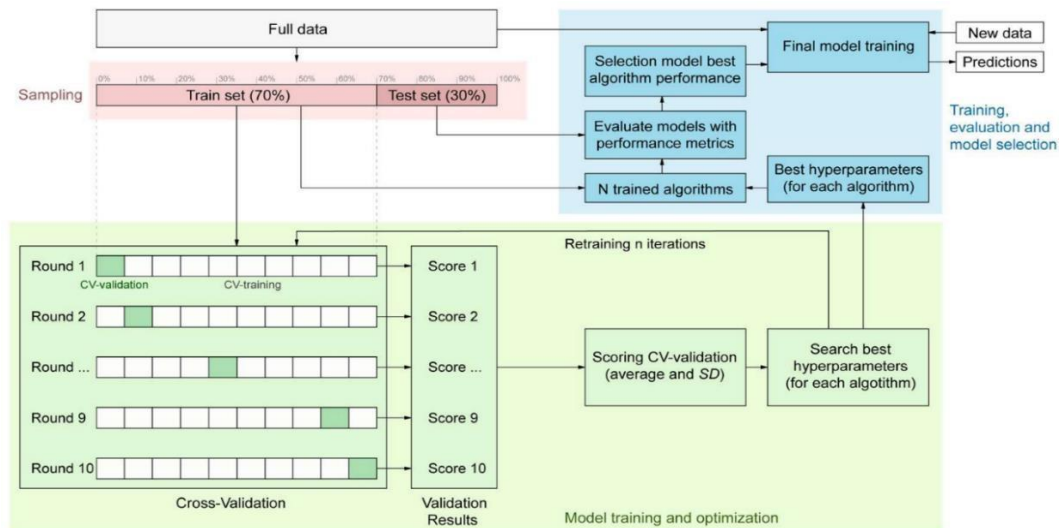

Рисунок 1.9 – Робочі процеси на етапах навчання, оптимізації, оцінювання та вибору моделі [10]

На початку етапу обробки даних здійснюється вибірка з повного набору даних, де дані діляться на навчальну (70%) та тестову (30%) вибірки. Цей етап є критично важливим, оскільки правильне розподілення даних забезпечує надійність моделей під час оцінювання їхньої продуктивності [10].

Наступним етапом є крос-валідація, де навчальна вибірка поділяється на кілька раундів. Наприклад, на схемі зазначено 10 раундів крос-валідації, в яких дані розподіляються на підвибірки для навчання та валідації. У кожному раунді модель тренується на одній частині даних, тоді як інша частина використовується для перевірки її точності. Цей процес дозволяє отримати різні оцінки (Scores) ефективності моделі для кожного з раундів, що забезпечує більш об'єктивний аналіз її продуктивності [10].

Після проведення крос-валідації результати оцінок аналізуються і на їх основі вибираються найкращі гіперпараметри для кожного алгоритму. Це є

важливим етапом, оскільки оптимізація гіперпараметрів може значно підвищити точність прогностичних моделей.

Наступний крок передбачає навчання фінальної моделі з урахуванням отриманих найкращих гіперпараметрів. Після цього система готова до застосування на нових даних, де проводиться прогнозування цін на нерухомість.

Завдяки такій структурі процесу навчання, оптимізації та вибору моделей, автори статті демонструють ефективний підхід до прогнозування цін на житло, який може бути адаптований для використання в реальних умовах ринку нерухомості. Цей підхід також підкреслює важливість ретельного підбору алгоритмів і параметрів для досягнення високої точності у прогнозах, що є критично важливим для прийняття обґрунтованих рішень у сфері нерухомості.

У статті "House Price Prediction Using Machine Learning" автор Ченксі Лі аналізує застосування різних алгоритмів машинного навчання для прогнозування цін на житло в окрузі Кінг, штат Вашингтон [12]. Дослідження зосереджується на кількох ключових алгоритмах, які використовуються для оцінки вартості нерухомості, включаючи лінійну регресію, випадковий ліс, нейронні мережі та XGBoost.

Лінійна регресія була використана як базовий метод для порівняння з більш складними моделями. Цей метод дозволяє встановити лінійний зв'язок між залежною змінною (ціною) та незалежними змінними (такі як площа, кількість кімнат тощо). Однак автор зазначає, що лінійна регресія може бути недостатньою для адекватного моделювання складних залежностей у даних, що є характерним для ринку нерухомості, де присутні нелінійні зв'язки.

Випадковий ліс (Random Forest) є ансамблевим методом, що об'єднує результати кількох дерев рішень. Цей алгоритм має переваги в обробці великих обсягів даних і демонструє високу стійкість до перенавчання завдяки своїй здатності враховувати різноманітні фактори. У статті було показано, що

випадковий ліс забезпечує більш точні прогнози, ніж лінійна регресія, завдяки своїй здатності адаптуватися до складних, нелінійних зв'язків у даних [13-14].

XGBoost, або екстремальний градієнтний бустинг, є ще одним потужним інструментом, що використовується в дослідженні. Цей алгоритм оптимізує процес навчання, дозволяючи швидко обробляти великі набори даних і знижувати ризик перенавчання. XGBoost продемонстрував високу точність в прогнозах, завдяки своїм адаптивним властивостям і можливостям регуляризації, що робить його ідеальним для аналізу ринку нерухомості (див. рис. 1.10).

Нейронні мережі були також використані в дослідженні як один з найсучасніших підходів до прогнозування. Вони здатні навчатися на великій кількості даних та виявляти складні патерни, які можуть бути непомітні для традиційних методів. Автор зазначає, що нейронні мережі продемонстрували значне покращення точності прогнозів у порівнянні з класичними методами [15] (див. табл. 1.6).

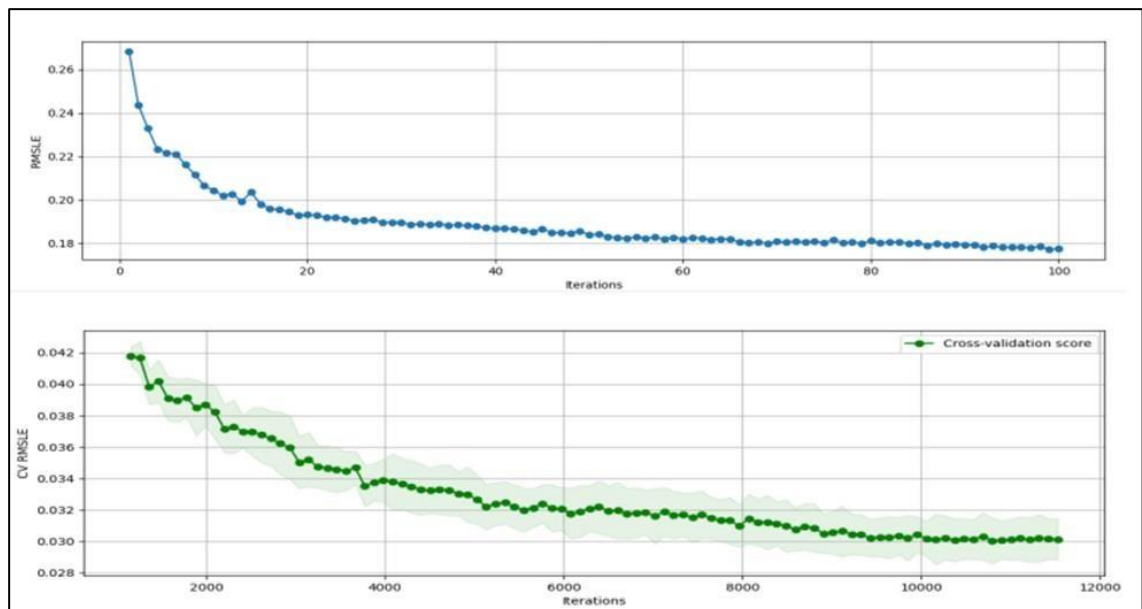

Рисунок 1.10 – Результати дослідження для Random Forest (перша крива) та XGBoost (друга крива)

Порівняння точності моделей [15]

Model type	R-squared	RMSE	MSE
Linear regression	0.706	210649.7710	44373326009.8143
Random forest	0.878	136170.2574	18542338996.4575
Neural network	0.846	143075.1230	22825808222.9256
XGBoost	0.888	130281.3637	16973233719.7849

Загалом, стаття Ченксі Лі підкреслює, що машинне навчання та використання алгоритмів, таких як випадковий ліс, нейронні мережі та XGBoost, дозволяє досягти вищої точності і надійності прогнозів, що є критично важливим для ухвалення обґрунтованих рішень на ринку нерухомості.

Аналіз інформаційних систем та сучасних методів прогнозування цін на нерухомість вказує на значні зміни у підходах до оцінки вартості житлових об'єктів, завдяки інтеграції новітніх алгоритмів машинного навчання. Від традиційних статистичних методів, таких як лінійна регресія, до сучасних ансамблевих алгоритмів, таких як Gradient Boosting, XGBoost та Light Gradient Boosting Machine, спостерігається значне підвищення точності прогнозів.

Сучасні підходи дозволяють враховувати складні нелінійні взаємозв'язки в даних, що традиційні моделі не можуть достатньо точно відобразити. Дослідження демонструють, що алгоритми машинного навчання, зокрема XGBoost і LGBM, переважають традиційні методи в контексті точності прогнозування, що має критичне значення для прийняття рішень на ринку нерухомості.

Ці результати свідчать про те, що впровадження сучасних технологій в інформаційні системи для прогнозування цін на нерухомість може суттєво поліпшити якість оцінок, зменшити ризики для інвесторів та забезпечити більш обґрунтовані рішення для учасників ринку. Це також відкриває нові можливості для автоматизації процесів оцінки нерухомості, що є важливим кроком для подальшого розвитку ринку. Таким чином, об'єднання традиційних та сучасних підходів створює більш ефективні та надійні

механізми для прогнозування цін на нерухомість, що може стати основою для подальших досліджень і практичних застосувань у цій галузі.

1.5 Постановка задачі

Загальна проблематика питання полягає в необхідності розробки інформаційної системи для прогнозування цін на ринку нерухомості, яка б дозволяла автоматизувати процес оцінки вартості об'єктів на основі різноманітних критеріїв. В умовах високої динамічності цього ринку важливо мати інструмент, здатний обробляти великі обсяги даних та враховувати численні фактори, що впливають на ціноутворення, такі як розташування, стан нерухомості, економічні умови та інші параметри.

Актуальність теми полягає в необхідності точного прогнозування цін на ринку нерухомості для підтримки прийняття обґрунтованих рішень в умовах високої динамічності цього ринку. Використання сучасних методів машинного навчання дозволяє значно підвищити точність прогнозів і автоматизувати процес оцінки вартості нерухомості. Розробка програмного забезпечення для цієї задачі дасть можливість за допомогою інтерактивного інтерфейсу здійснювати швидкий і точний розрахунок вартості об'єктів на основі ключових факторів, що впливають на ціноутворення. Це, в свою чергу, дозволить знизити ризики при прийнятті рішень на ринку нерухомості та підвищити ефективність інвестиційних стратегій.

Об'єктом дослідження є процес прогнозування цін на ринку нерухомості за допомогою інформаційної системи, що аналізує різноманітні фактори, які впливають на вартість нерухомості.

Предметом дослідження є інформаційна система, що здійснює прогнозування цін на ринку нерухомості. Вона включає в себе методи та алгоритми аналізу даних, які використовуються для обробки інформації про об'єкти нерухомості та фактори, що впливають на формування цін.

Метою роботи є прогнозування цін на ринку нерухомості з використанням інформаційної системи, яка здійснює аналіз різноманітних факторів, що впливають на вартість об'єктів.

Завдання для досягнення поставленої мети:

- аналіз сучасних інформаційних систем та методів прогнозування;
- аналіз загальної структури інформаційної системи прогнозування цін на ринку нерухомості;
- порівняльний аналіз отриманих результатів для визначення найбільш ефективних методів прогнозування;
- реалізація інформаційної системи прогнозування цін на ринку нерухомості.

1.6 Структура інформаційної системи

Структура інформаційної системи прогнозування цін на ринку нерухомості побудована на трьох основних етапах, кожен з яких є важливим для досягнення точності прогнозів (див. рис. 1.11).

Перший етап інформаційної системи прогнозування цін на ринку нерухомості зосереджений на попередній обробці даних. Він є критичним для забезпечення якості та точності результатів моделювання, оскільки погано підготовлені або невірно оброблені дані можуть значно вплинути на ефективність роботи системи в цілому.

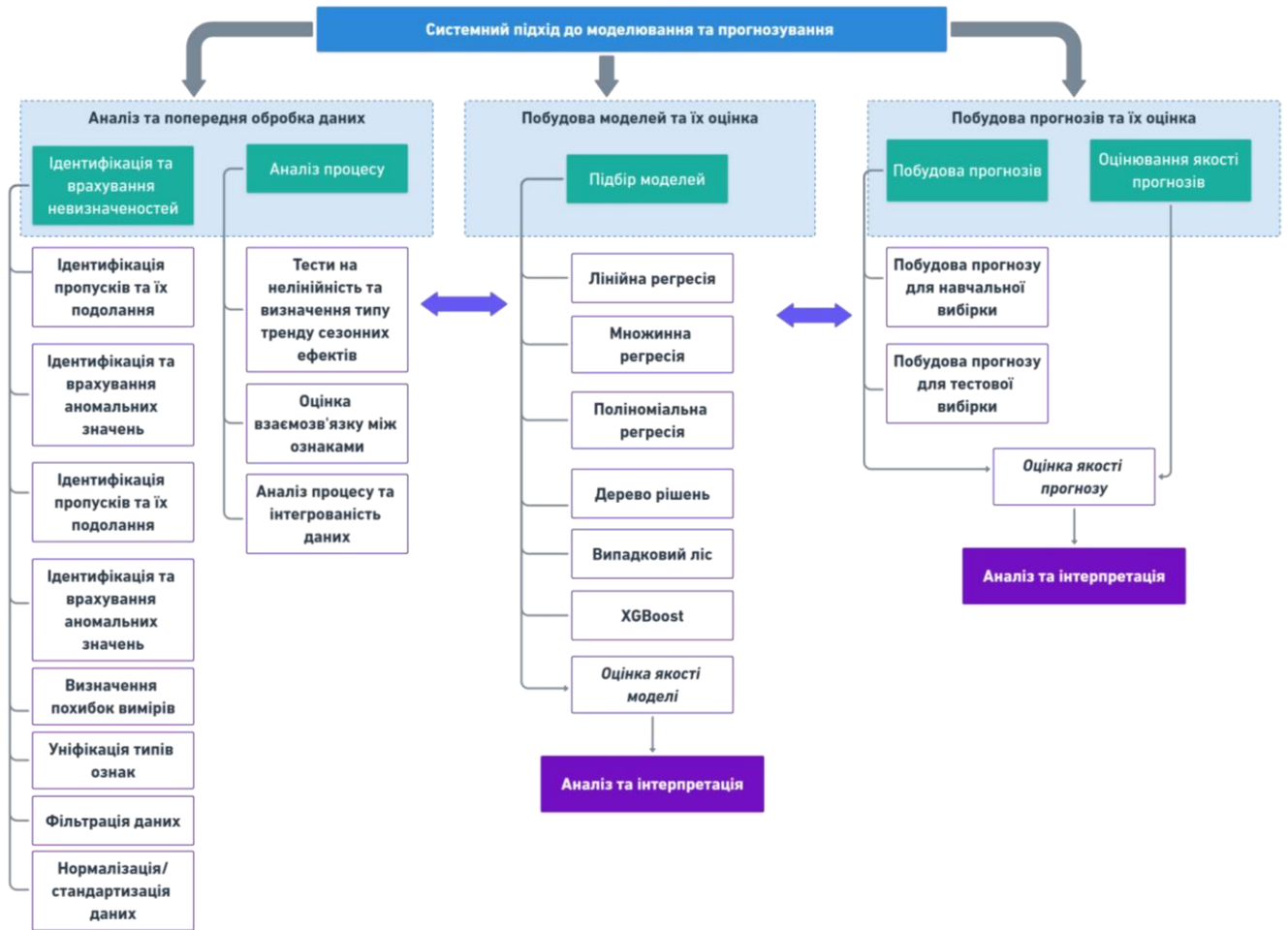

Рисунок 1.11 – Структура інформаційної системи прогнозування

Процес попередньої обробки даних включає кілька важливих кроків, кожен з яких має на меті привести набір даних до оптимального виду для подальшого використання в алгоритмах машинного навчання. Спочатку відбувається ідентифікація та врахування невизначеностей у даних. Це означає, що всі потенційно неточні або неповні дані мають бути знайдені і позначені. Це можуть бути, наприклад, пропущені значення або такі аномалії, як значення, які виходять за межі нормального діапазону для кожної з характеристик [16].

Далі здійснюється коригування аномальних значень. Виявлені аномалії можуть бути виключені зі складу даних, або ж для них застосовуються спеціальні методи заміни, такі як середнє значення, медіана, або ж інші методи,

залежно від природи пропусків. Цей крок дозволяє мінімізувати вплив помилок на модель і підвищити її точність [17].

Окрім того, для кожної змінної, що входить до аналізу, може бути здійснено нормалізацію або стандартизацію даних. Нормалізація передбачає приведення значень змінних до певного діапазону, наприклад, між 0 і 1, що особливо важливо, якщо використовуються алгоритми, чутливі до масштабування даних, такі як нейронні мережі або деякі типи регресії. Стандартизація, в свою чергу, допомагає привести розподіл даних до стандартного виду з середнім значенням, що дорівнює нулю, і стандартним відхиленням, яке дорівнює одиниці. Цей крок є важливим для алгоритмів, які чутливі до різних масштабів змінних, зокрема для лінійної регресії [18].

Важливим етапом попередньої обробки є також уніфікація типів ознак. У цьому випадку всі категоріальні ознаки повинні бути переведені в числові значення, що дозволяє їх використання в математичних моделях. Для цього застосовуються методи, такі як кодування категоріальних змінних через індекси.

Завершальним кроком на цьому етапі є фільтрація даних, яка дозволяє усунути записи, що не відповідають встановленим критеріям або які містять некоректні дані. Наприклад, записи, де відсутні ключові параметри (ціна або площа) можуть бути виключені з аналізу, оскільки їх наявність є критично важливою для побудови моделі [19].

Таким чином, перший етап попередньої обробки даних забезпечує надійну основу для наступних етапів моделювання. Він допомагає уникнути проблем, пов'язаних з некоректними або неповними даними, та забезпечує більш високу точність прогнозів.

Другий етап інформаційної системи прогнозування цін на ринку нерухомості спрямований на побудову та оцінку моделей. Це один із найважливіших етапів, оскільки правильний вибір моделі та її налаштування визначають здатність системи надавати точні прогнози. Після того, як дані були

попередньо оброблені, система може переходити до етапу моделювання, на якому використовуються різноманітні алгоритми машинного навчання для побудови моделей, здатних прогнозувати ціни на основі вхідних характеристик.

На цьому етапі були побудовані кілька різних моделей для прогнозування цін на ринку нерухомості, зокрема, лінійна регресія, множинна регресія, поліноміальна регресія, дерева рішень, випадковий ліс і XGBoost. Кожна з цих моделей має свої особливості та переваги в залежності від складності та виду даних. Моделі, побудовані за допомогою регресійних методів, дозволяють прогнозувати значення залежної змінної (ціни) на основі вхідних параметрів, таких як площа, стан ремонту, кількість кімнат та інші фактори [20].

Лінійна регресія є базовим методом, який використовує лінійну залежність між незалежними змінними та залежною. Цей метод є швидким і простим у реалізації, але його недоліком є обмежена здатність моделювати нелінійні зв'язки між змінними.

Множинна регресія розширює лінійну регресію за рахунок використання кількох незалежних змінних для прогнозування. Це дозволяє моделювати більш складні взаємозв'язки між різними характеристиками об'єкта нерухомості [21].

Поліноміальна регресія є варіантом множинної регресії, який дозволяє моделювати нелінійні залежності шляхом додавання поліноміальних членів до моделі. Це дає змогу досягти більш високої точності при прогнозуванні цін у випадках, коли зв'язки між характеристиками об'єкта не є лінійними.

Дерева рішень є інтерпретованим методом, який використовує розбиття даних на групи на основі умов, що дозволяє прогнозувати ціни в залежності від конкретних значень характеристик. Цей метод дуже добре працює з категоріальними даними і надає ясну інтерпретацію результатів [22-23].

Випадковий ліс є ансамблевим методом, який використовує кілька дерев рішень для побудови прогнозу, що дозволяє покращити точність і стабільність моделі порівняно з окремим деревом [24].

XGBoost (Extreme Gradient Boosting) є ще одним потужним ансамблевим методом, що базується на методі градієнтного бустингу і використовується для оптимізації прогностичних моделей. Цей метод є одним з найефективніших при роботі з великими наборами даних, оскільки він виявляє складніші патерни, ніж інші методи [25].

Після побудови моделей необхідно здійснити їх оцінку, щоб визначити, яка з них є найкращою для даного набору даних. Для оцінки якості моделей прогнозування використовуються різноманітні статистичні метрики, які дозволяють оцінити точність та ефективність моделі. Однією з таких метрик є критерій Акаїке (AIC), який допомагає оцінити компроміс між точністю моделі та її складністю. Він дозволяє вибрати найбільш оптимальну модель, мінімізуючи надмірну складність, що може призвести до перенавчання. Чим менше значення AIC, тим краща модель для даного набору даних.

Іншою важливою метрикою є критерій Дарбіна-Уотсона (DW), який використовується для перевірки наявності автокореляції у залишках моделі. Якщо значення DW близьке до 2, це вказує на відсутність автокореляції, що є ознакою хорошої моделі. Якщо значення відхиляється від 2 в бік 0 або 4, це може свідчити про проблеми з автокореляцією залишків, що потребує коригування моделі.

Статистика Фішера (F) є ще однією важливою метрикою, яка використовується для оцінки значущості регресійної моделі в цілому. Вона дозволяє перевірити гіпотезу про те, чи є в моделі достатньо статистичної сили для пояснення варіацій залежної змінної. Високе значення F вказує на значущість моделі, а низьке значення може свідчити про її недостатню ефективність [26].

Крім того, оцінка моделі може включати аналіз R-квадрат – показника, що вказує на частку варіації залежної змінної, яку можна пояснити незалежними змінними в моделі. Високе значення R-квадрат свідчить про високу здатність моделі до пояснення варіацій у даних.

Використовуючи різні метрики оцінки, система може вибрати найбільш ефективну модель для прогнозування цін на ринку нерухомості. Крім того, після побудови та оцінки моделей, система може бути готова до виконання прогностичних завдань, таких як прогнозування цін для нових об'єктів нерухомості на основі наданих користувачем даних.

Таким чином, другий етап є важливим, оскільки він безпосередньо відповідає за створення моделей, здатних адекватно прогнозувати ціни, а також за їх належну оцінку для подальшого використання в реальному застосуванні.

Третій етап інформаційної системи прогнозування цін на ринку нерухомості спрямований на побудову та оцінку прогнозів, що є кінцевим результатом роботи моделі на практиці. Цей етап важливий, оскільки визначає, наскільки ефективно система може бути використана для реальних прогнозувань на ринку нерухомості, допомагаючи користувачам приймати обґрунтовані рішення на основі отриманих даних.

Після того, як дані були попередньо оброблені та побудовані відповідні прогностичні моделі (множинної регресії, поліноміальної регресії, дерев рішень, випадковий ліс, XGBoost), наступним кроком є застосування побудованих моделей для прогнозування цін. Це відбувається шляхом введення нових даних (наприклад, характеристик нерухомості, таких як площа, кількість кімнат, стан ремонту та інші параметри) в систему, яка потім використовує модель для генерації прогнозу ціни для конкретного об'єкта.

Основною метою третього етапу є формування прогнозу, який можна використовувати для оцінки ринкової вартості нерухомості, аналізу змін в умовах ринку або порівняння потенційних інвестиційних можливостей. В

системі цей процес автоматизовано, що дозволяє користувачеві легко вводити необхідні дані, а система виводить прогнозовану ціну.

Для того, щоб система була ефективною та забезпечувала точні прогнози, важливо, щоб моделі мали високу точність прогнозування. Це досягається через постійну перевірку точності моделі, а також через коригування параметрів моделі в разі необхідності. Для перевірки точності прогнозів використовуються така метрика, як середня квадратична помилка (MSE), яка дає уявлення про середнє відхилення прогнозованих значень від реальних.

Водночас на третьому етапі оцінюється якість прогнозів, що є важливою частиною для забезпечення ефективності системи в реальних умовах. За допомогою аналізу результатів тестування моделі та оцінки її показників, можна зробити висновки про її готовність до застосування на практиці. У разі виявлення проблем або низької точності, можуть бути внесені коригування до моделі або здійснено її доопрацювання, що дозволить покращити точність прогнозів.

Також на цьому етапі здійснюється аналіз та інтерпретація результатів прогнозу. Це означає, що система не тільки генерує прогнозовані ціни, але й надає користувачеві змогу зрозуміти, які фактори найбільше впливають на вартість нерухомості, що дозволяє робити висновки про важливість певних характеристик об'єкта для формування його ринкової ціни.

Загалом, третій етап є вирішальним для застосування моделі в реальних умовах, оскільки дозволяє отримувати конкретні прогнози, які можуть використовуватись для практичних цілей у сфері нерухомості, таких як оцінка вартості об'єктів або аналіз ринкових тенденцій.

Процес взаємодії користувача з системою прогнозування цін на ринку нерухомості розпочинається з введення необхідних даних у інтерфейс системи. Користувач надає параметри, такі як площа, кількість кімнат, стан ремонту та інші характеристики об'єкта нерухомості. Після цього система автоматично обробляє ці дані, застосовує модель множинної регресії та здійснює прогнозування ціни на основі введених параметрів. Результат прогнозування виводиться на екран, що дозволяє користувачу отримати орієнтовну ціну об'єкта на ринку нерухомості, що є зручним і швидким інструментом для оцінки вартості майна (див. рис. 2.2).

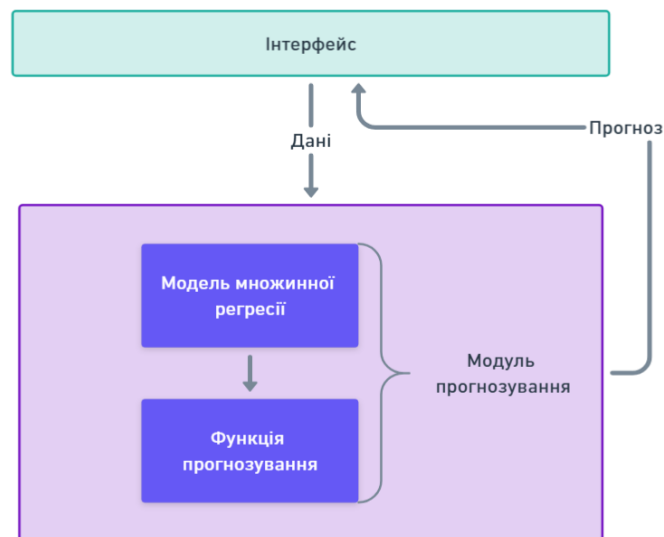

Рисунок 1.12 – Процес взаємодії користувача з системою прогнозування цін на ринку нерухомості

1.7 Технології розробки системи

Мова програмування R була обрана для розробки інформаційної системи прогнозування цін на ринку нерухомості завдяки її потужним можливостям для статистичного аналізу та обробки даних. R є однією з найбільш популярних мов для виконання складних обчислень і аналізу великих обсягів даних, що робить її ідеальним інструментом для побудови моделей прогнозування. Вона надає велику кількість бібліотек для реалізації алгоритмів машинного навчання, таких як лінійна регресія, випадковий ліс, XGBoost, що дозволяє будувати точні моделі для прогнозування цін на основі

різних характеристик нерухомості. Крім того, R має потужні засоби для візуалізації результатів, такі як бібліотека `ggplot2`, що допомагає створювати графіки для аналізу та інтерпретації даних. Важливою перевагою є інтеграція з іншими технологіями, що дозволяє системі легко адаптуватися до великих даних та різних обчислювальних середовищ. Використання RStudio як середовища розробки забезпечує зручність для програмування, відлагодження та тестування моделей, а також дозволяє створювати інтерактивні додатки для кінцевих користувачів за допомогою бібліотеки `Shiny`. У результаті вибір R гарантує високу точність, гнучкість і зручність у розробці та експлуатації системи прогнозування цін на ринку нерухомості.

Розробка інформаційної системи прогнозування цін на ринку нерухомості здійснюватиметься в середовищі RStudio, що є потужним інтегрованим середовищем розробки для мови програмування R. Це середовище забезпечує всі необхідні інструменти для написання, тестування та налагодження коду, що дозволяє ефективно працювати з великими обсягами даних та застосовувати складні моделі машинного навчання. RStudio підтримує інтерактивну роботу з даними, що полегшує процес аналізу та візуалізації результатів, а також має зручні функції для налаштування та оптимізації моделей. Використання RStudio дозволяє швидко інтегрувати різні бібліотеки для аналізу, побудови моделей і створення візуалізацій, що значно спрощує розробку і дає можливість зосередитися на вирішенні основних завдань системи. Середовище також має вбудовані інструменти для роботи з графіками та звітами, що допомагає візуалізувати дані та результати моделювання. Завдяки своїй зручності, RStudio дозволяє оптимізувати весь процес розробки, забезпечуючи високу продуктивність і ефективність на всіх етапах створення системи.

Для реалізації інтерфейсу взаємодії користувача з системою прогнозування цін на ринку нерухомості буде використано методи та бібліотеки, які забезпечують інтерактивність і зручність використання. Однією

з основних бібліотек для створення інтерфейсу, є **Shiny**, що є потужним інструментом для створення вебдодатків без необхідності глибоких знань веб-програмування. Ця бібліотека дозволяє швидко розробити динамічний інтерфейс, через який користувач зможе вводити параметри, такі як площа, кількість кімнат, стан ремонту та інші характеристики об'єкта нерухомості. Після введення даних користувачем, система обробляє їх за допомогою моделей машинного навчання, таких як множинна регресія, та виводить прогнозовану ціну на екран. Такий підхід дозволяє створити інтуїтивно зрозумілий інтерфейс для кінцевого користувача, що робить систему зручною та доступною для широкого кола людей, включаючи тих, хто не має спеціальних знань у галузі даних або програмування.

Висновки до інформаційно-аналітичного розділу

У першому розділі кваліфікаційної роботи проведено комплексний аналіз ринку нерухомості та сучасних методів прогнозування цін. Дослідження розпочалося з характеристики ринку нерухомості, що включає ключові елементи, такі як попит і пропозиція, регіональні особливості та вплив соціально-економічних факторів. Визначено, що ринок нерухомості є динамічною системою, чутливою до змін в економіці, законодавстві та суспільних умовах.

Аналіз факторів, що впливають на ціноутворення, підкреслив, що для отримання точних прогнозів необхідно враховувати не лише характеристики об'єктів, але й широкий спектр зовнішніх впливів. Сучасні інформаційні системи, що використовують методи машинного навчання, демонструють значну перевагу в точності порівняно з традиційними статистичними методами.

У розділі також було розглянуто основні алгоритми машинного навчання, такі як Gradient Boosting, XGBoost та LGBM, які довели свою ефективність у прогнозуванні цін на нерухомість. Проаналізовані статті

продемонстрували, що ці алгоритми здатні адаптуватися до складних, нелінійних даних, що є характерними для ринку нерухомості.

Таким чином, можна зробити висновок про необхідність впровадження сучасних технологій в інформаційні системи для прогнозування цін на нерухомість. Це не лише підвищує точність оцінок, але й відкриває нові можливості для автоматизації процесів оцінки, що є критично важливим для учасників ринку.

Також у цьому розділі кваліфікаційної роботи було детально описано структуру інформаційної системи прогнозування цін на ринку нерухомості, а також методи її розробки. В рамках системи були визначені ключові етапи, такі як попередня обробка даних, побудова моделей та їх оцінка, а також реалізація інтерактивного інтерфейсу для взаємодії з користувачем. Основною метою системи є точне прогнозування цін на основі різних факторів, що впливають на ринок нерухомості.

Для розробки було обрано середовище RStudio та мову програмування R, що дозволяє ефективно працювати з даними, застосовувати різноманітні методи машинного навчання та створювати графічні інтерфейси для користувачів. Використані бібліотеки, такі як ggplot2, caret, xgboost та інші, дозволять реалізувати необхідні функціональності для моделювання, візуалізації та оцінки прогнозів.

Завдяки інтеграції цих технологій буде створена система, здатна надавати точні прогнози цін на ринку нерухомості в зручному та доступному форматі для кінцевих користувачів.

СПЕЦІАЛЬНИЙ РОЗДІЛ

2.1 Алгоритм аналізу та очищення даних

Для реалізації інформаційної системи прогнозування цін на ринку нерухомості критично важливим етапом є попередня обробка даних. Цей етап забезпечує підготовку даних для ефективного навчання моделей, що значно впливає на точність прогнозів.

Процедуру аналізу та очищення даних виконно на основі алгоритму, який представлено у вигляді блок-схеми на рисунку 2.1.

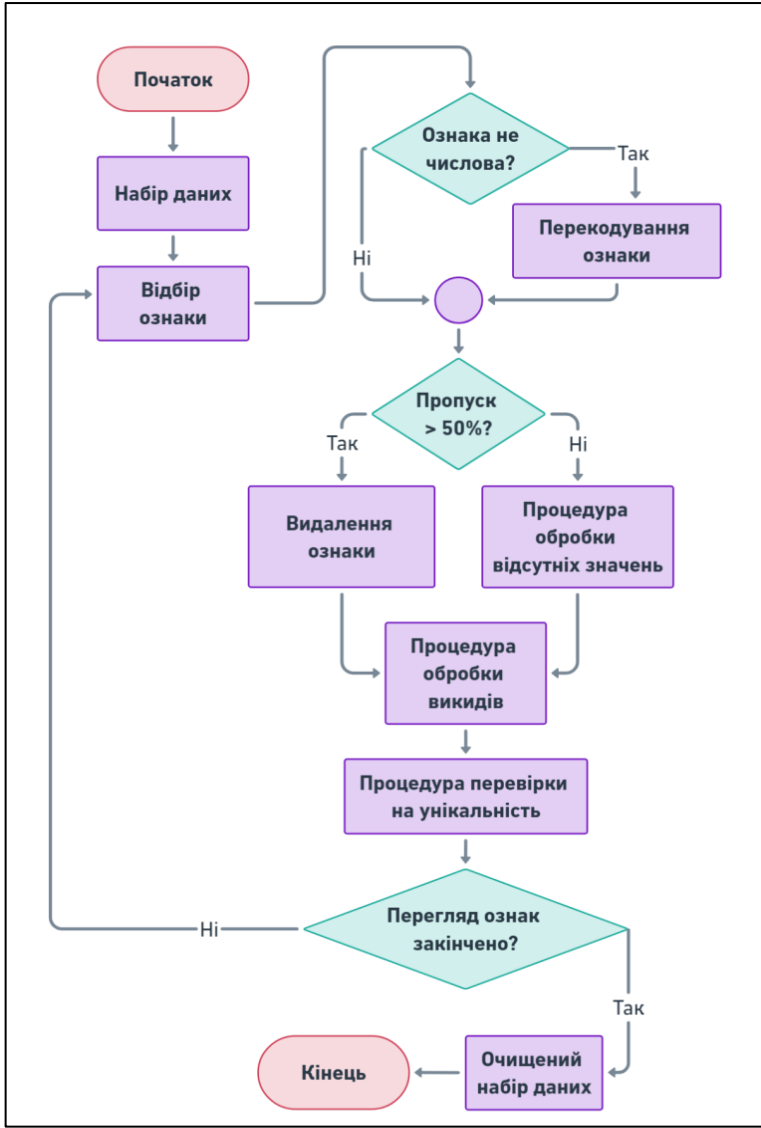

Рисунок 2.1 – Блок-схема алгоритму очищення даних

Алгоритм очищення даних починається з етапу завантаження даних, де дані імплементуються для подальшого аналізу. Наступним кроком є вибір ознак, у процесі якого визначаються змінні, що будуть використовуватися в подальшому моделюванні [27-29].

Після цього проводиться оцінка типу обраних ознак. Якщо ознака є числовою, перехід до наступного етапу, де перевіряється наявність пропусків. Якщо пропусків більше 50%, ознака видаляється з набору даних. У випадку, коли пропусків менше 50%, проводиться процедура обробки відсутніх значень.

Далі алгоритм включає обробку викидів, що передбачає виявлення аномальних значень у даних, які можуть впливати на точність моделі. Після цього виконується процедура перевірки на унікальність, що включає виявлення дублікатів у наборі даних.

Останнім етапом є оцінка завершення перевірки ознак. Якщо всі обрані ознаки були перевірені, алгоритм завершує свою роботу, а очищений набір даних зберігається для подальшого використання у прогнозуванні [27-29]. Таким чином, даний алгоритм забезпечує надійність і точність даних, що є критично важливими для створення ефективної інформаційної системи.

2.2 Попередня обробка даних

Для виконання практичної частини дипломної роботи було використано, як приклад, імітаційний набір даних flats.csv, що містить дані щодо вартості та характеристик квартир.

У файлі перераховано ціни квартир, тип, метраж, стан, локація та кількість кімнат (див. рис. 2.2).

	A	B	C	D	E	F	G
1	rooms	location	condition	m2	type	price	
2		2 suburbs	repaired		50 used	35000	
3		1 center	repaired		37 used	35000	
4		3 suburbs	repaired		67 used	65000	
5	NA	suburbs	repaired		21 used	15000	
6		1 suburbs	repaired		82 NA	60000	
7		3 center	repaired		82 used	85000	
8		2 center	repaired		45 used	48000	
9		3 center	repaired		82 used	85000	
10		1 suburbs	unrepaire		41 new	30000	

Рисунок 2.2 – Фрагмент набору даних flats.csv

Дані заімпортовано за допомогою функції `read.csv2()`.

Після імпорту даних з CSV-файлу flats.csv було виконано їх статистичний опис, за допомогою функції `describe()` з бібліотеки `psych` у Rstudio (див. рис. 2.3).

	vars	n	mean	sd	median	trimmed	mad	min	max	range	skew	kurtosis	se
rooms	1	216	2.01	0.97	2	1.94	1.48	1	6	5	0.73	0.44	0.07
location*	2	217	1.27	0.44	1	1.21	0.00	1	2	1	1.04	-0.91	0.03
condition*	3	217	1.77	0.42	2	1.84	0.00	1	2	1	-1.30	-0.30	0.03
m2	4	217	76.33	38.02	67	70.94	28.17	21	280	259	1.77	4.61	2.58
type*	5	216	1.20	0.40	1	1.13	0.00	1	2	1	1.46	0.14	0.03
price	6	217	82427.45	82183.66	59548	67365.84	35609.09	1	750000	749999	4.58	29.38	5578.99

Рисунок 2.3 – Описова статистика по змінні

Під час статистичного опису було розраховано основні показники для кожної змінної, що дозволяють проаналізувати їх розподіл та варіативність. Ці показники включають середнє значення, медіану, стандартне відхилення та інші параметри, які допомагають виявити особливості даних та можливі аномалії [30].

Після завершення етапу імпорту даних та було здійснено детальний аналіз статистичного опису змінних, які планується використовувати в моделі прогнозування цін на нерухомість. Кожна з цих змінних відображає ключові характеристики об'єктів нерухомості, що можуть суттєво впливати на їхню ринкову вартість. Зокрема, важливо врахувати, що аналіз надає змогу виявити закономірності, а також оцінити ступінь впливу різних параметрів на формування цін. На основі проведеного статистичного опису можна зробити

висновок, що перед використанням даних у моделі прогнозування необхідно виконати додаткову обробку.

Аналіз виявив наявність пропущених значень, а також значень, що не відповідають логічним або статистичним очікуванням. Ці аномалії можуть негативно вплинути на точність та надійність моделі, оскільки вона може сприймати їх як валідні дані, що може призвести до спотворення результатів. Тому важливо реалізувати етапи очищення даних, включаючи заповнення пропусків, виправлення неадекватних значень або їх видалення, щоб забезпечити високу якість та коректність даних, які будуть використовуватися для подальшого аналізу і моделювання (див. табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Аналіз статистичного опису набору даних

№	Назва змінної	Статистичний опис
1	rooms	Кількість кімнат у квартирі. У вибірці представлено 216 квартир. Середня кількість кімнат становить 2.01, мінімальна – 1, а максимальна – 6.
2	location	Локація квартири, категоріальна змінна (значення 1 або 2). Усього 217 спостережень. Визначає географічне розташування житла, що може впливати на його ціну.
3	condition	Стан квартири, категоріальна змінна. У вибірці 217 спостережень, середнє значення – 1.77. Впливає на привабливість об'єкта для покупців.
4	m2	Площа квартири у квадратних метрах. Представлено 217 квартир. Середня площа – 76.33 м ² , мінімальна – 21 м ² , максимальна – 280 м ² . Площа є важливим фактором, що безпосередньо впливає на ціну.
5	type	Тип квартири, категоріальна змінна (наприклад, новобудова або вторинний ринок). Вибірка містить 216 спостережень. Тип квартири також впливає на ринкову вартість.
6	price	Ціна квартири (у гривнях). У вибірці 217 спостережень. Середня ціна становить 82 427.45 грн, з великим діапазоном від 1 грн до 1 750 000 грн. Це основний показник для аналізу та прогнозування.

У процесі обробки даних важливо провести фільтрацію, щоб зосередитися на спостереженнях, які є релевантними для подальшого аналізу

[31]. На першому етапі з таблиці були видалені всі квартири з ціною, що перевищує 300 000. Це дозволяє усунути надмірно дорогі об'єкти, які можуть спотворити результати аналізу.

На другому етапі було проведено додаткову фільтрацію, яка залишила лише ті спостереження, де ціна квартири перевищує 10000. Це також допомогло видалити квартири з аномально низькою вартістю, які не відповідають реаліям ринку.

Після фільтрації був проведений статистичний опис відфільтрованих даних для ключових змінних: кількість кімнат, площа квартири в квадратних метрах та ціна. Це дозволило отримати зведену статистику для цих трьох змінних після очищення набору даних.

Завдяки виконаним крокам таблиця спостережень була суттєво очищена. Кількість об'єктів у вибірці зменшилася з 217 до 213, оскільки були видалені всі спостереження, що не відповідали критеріям фільтрації (див. рис. 3.4). Це підвищує якість даних та забезпечує коректність подальшого аналізу і моделювання.

	vars	n	mean	sd	median	trimmed	mad	min	max	range	skew	kurtosis	se
rooms	1	212	1.98	0.94	2	1.91	1.48	1	6	5	0.71	0.46	0.06
m2	2	213	73.95	33.12	67	69.78	28.17	21	212	191	1.22	1.56	2.27
price	3	213	75524.68	52002.81	59538	66041.70	34973.05	15000	280000	265000	1.74	2.94	3563.17

Рисунок 2.4 – Описова статистика по змінним після процесу фільтрації

Для наочного аналізу змінних у наборі даних було створено гістограми, які дозволяють візуально оцінити розподіл значень кожної зі змінних. Це дає змогу швидше зрозуміти структуру даних та виявити ключові тенденції, такі як частота появи різних значень, домінуючі категорії та потенційні аномалії. Гістограми слугують ефективним інструментом для візуалізації, що полегшує інтерпретацію результатів і підготовку до подальшого аналізу.

Гістограми, ілюструють розподіл трьох ключових змінних, що характеризують об'єкти нерухомості: кількість кімнат (rooms), площу (m2) та ціну (price).

Перша гістограма відображає розподіл кількості кімнат у квартирах. З даних видно, що найбільше квартир має 2 та 3 кімнати, а також значна частина об'єктів є 1-кімнатними. У той же час, квартири з 4 і більше кімнатами зустрічаються рідше. Це свідчить про те, що найбільш популярними є невеликі та середні за розміром квартири. Відносно невеликий попит на об'єкти з великою кількістю кімнат може вказувати на специфічні потреби та уподобання споживачів на ринку нерухомості.

Друга гістограма представляє площу квартир у квадратних метрах. Більшість об'єктів має площу в межах від 50 до 100 квадратних метрів, в той час як значна кількість квартир має площу від 100 до 150 м². Однак розподіл площі стає менш рівномірним для великих розмірів, оскільки частота таких об'єктів зменшується. Це підкреслює, що ринок переважно пропонує квартири середнього розміру, які найчастіше обирають покупці.

Третя гістограма ілюструє ціновий діапазон квартир. Найбільше об'єктів має ціну в межах від 50 000 до 100 000, тоді як кількість квартир, що потрапляють у нижчу цінову категорію або перевищують 200 000, є досить обмеженою. Це свідчить про те, що більшість пропозицій на ринку нерухомості знаходяться в доступному ціновому діапазоні, а ціни на квартири значною мірою коливаються в межах середньої цінової категорії (див. рис. 2.5).

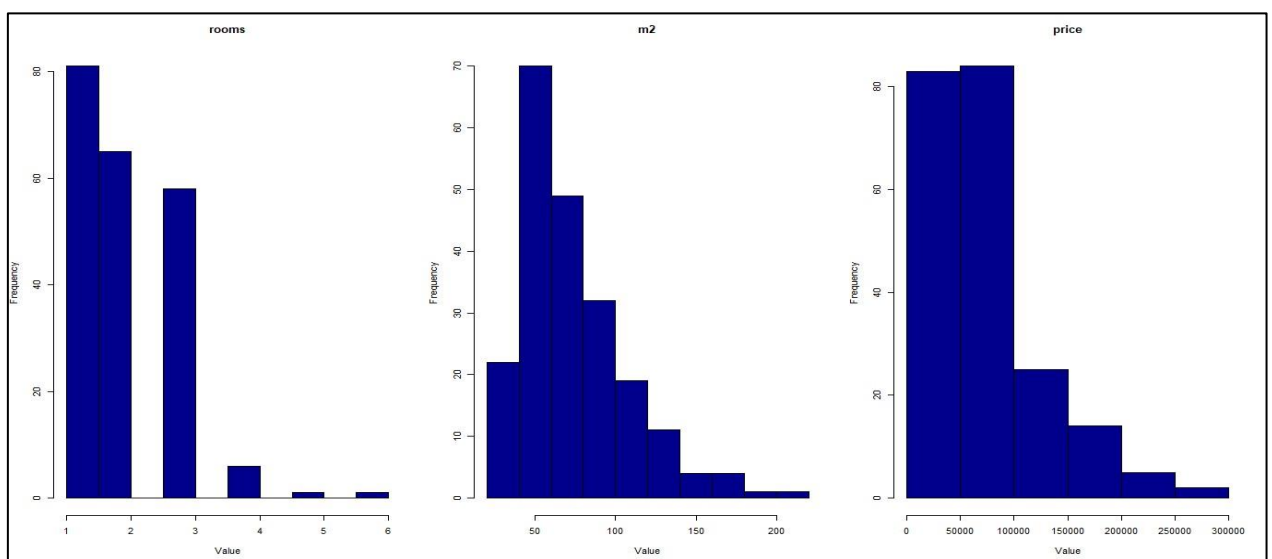

Рисунок 2.5 – Гістограми змінних rooms, m2 та price

Для забезпечення коректності та надійності аналізу даних у наборі було проведено перевірку на наявність відсутніх значень у колонках, що містять важливу інформацію, зокрема у змінних `rooms` (кількість кімнат) і `type` (тип квартири) [31].

Спочатку була виконана команда `any(is.na(f))`, яка дозволяє визначити, чи є в наборі даних принаймні одне відсутнє значення (NA). Якщо команда повертає `TRUE`, це свідчить про те, що у хоча б одній колонці присутні NA, що може негативно вплинути на результати подальшого аналізу.

Для більш детального аналізу була використана команда `colSums(is.na(f[, c("rooms", "type")]))`. Ця команда підраховує кількість відсутніх значень у вказаних колонках `rooms` та `type`, надаючи чітке уявлення про масштаби проблеми.

В результаті проведених перевірок були виявлені відсутні значення (NA) у цих колонках, що вказує на необхідність їх подальшої обробки (див. рис. 2.6).

```
> any(is.na(f))
[1] TRUE
> colSums(is.na(f[, c("rooms", "type")]))
rooms type
     1     1
> |
```

Рисунок 2.6 – Перевірка на відсутні значення (NA) в наборі даних

Для покращення якості даних та забезпечення коректності подальшого аналізу було прийнято рішення видалити рядки з набору даних, що містять відсутні значення в конкретних колонках, зокрема в колонках `rooms` (кількість кімнат) і `type` (тип квартири). Це є важливим кроком у підготовці даних, оскільки відсутні значення можуть суттєво вплинути на результати аналізу і в подальшому, на точність моделі прогнозування.

З метою реалізації цього підходу було використано команду, яка відфільтровує набір даних, залишаючи лише ті рядки, в яких значення у вказаних колонках є непорожніми. У результаті виконання цієї команди, всі

рядки, де присутні відсутні значення (NA) в колонках rooms або type, були видалені з таблиці.

В змінну `f_clean`, було збережено лише ті спостереження, які мають повну інформацію, що, у свою чергу, підвищує надійність даних, що використовуються для подальшого аналізу та моделювання (див. рис. 2.7). Видалення рядків з відсутніми значеннями є одним із стандартних методів обробки даних, що допомагає уникнути спотворення результатів і забезпечити їхню адекватність.

```
> f_clean <- f[!is.na(f$rooms) & !is.na(f$type), ]  
> any(is.na(f_clean))  
[1] FALSE  
> |
```

Рисунок 2.7 – Перевірка на відсутні значення (NA) в наборі після збереження даних в змінну `f_clean`

У результаті перевірки в наборі даних не було знайдено відсутніх значень.

Для виявлення аномальних значень у наборі даних було використано `boxplot` діаграми (ящики з "вусами") для кожної числової змінної. Цей метод візуалізації є ефективним інструментом для дослідження розподілу даних та виявлення потенційних викидів, що можуть свідчити про аномалії або помилки у вибірці. `Boxplot` дозволяє наочно оцінити, як розподілені значення змінних, виявити їх медіану, міжквартильний розмах, а також можливі аномалії, представлені точками, розташованими за межами "вусів".

Аналіз побудованих діаграм розмаху для числових змінних показав наявність аномальних значень у змінних m^2 (площа квартири) та `price` (ціна квартири) (див. рис. 3.8). Виявлені аномалії можуть вказувати на можливі помилки введення даних, екстремальні значення, або ж бути результатом

рідкісних, але реальних випадків, таких як квартири з незвично великою площею чи ціною [32].

Значення, що знаходяться далеко за межами меж "вусів", класифікуються як викиди. Такі дані потребують додаткової перевірки та обробки, оскільки вони можуть вплинути на точність побудованої моделі.

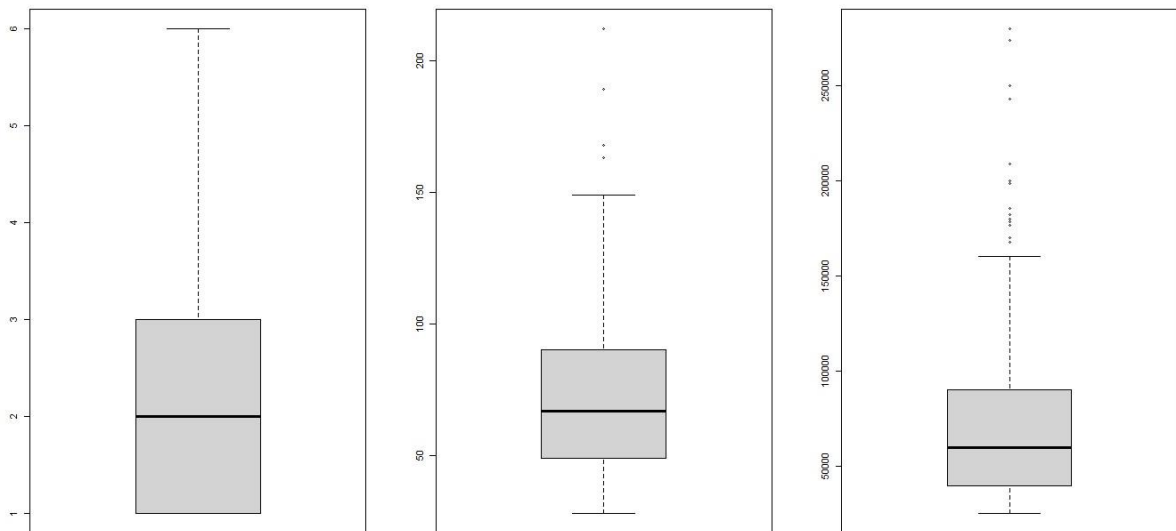

Рисунок 2.8 – Boxplot-діаграми для змінних rooms, m2 та price

Для візуалізації та подальшого аналізу впливу стану житла на його ціну було побудовано boxplot-діаграму, яка відображає розподіл цін для двох категорій: відремонтованих (repaired) та невідремонтованих (unrepaired) квартир (див. рис. 2.9).

Використання такого типу графіків є доцільним, оскільки він дозволяє побачити основні характеристики розподілу – медіану, міжквартильний розмах, а також аномальні значення, що виходять за межі типового діапазону. Такий підхід сприяє кращому розумінню впливу якісних характеристик нерухомості на цінові показники та дозволяє своєчасно виявити аномалії, що можуть викривляти загальні результати моделі.

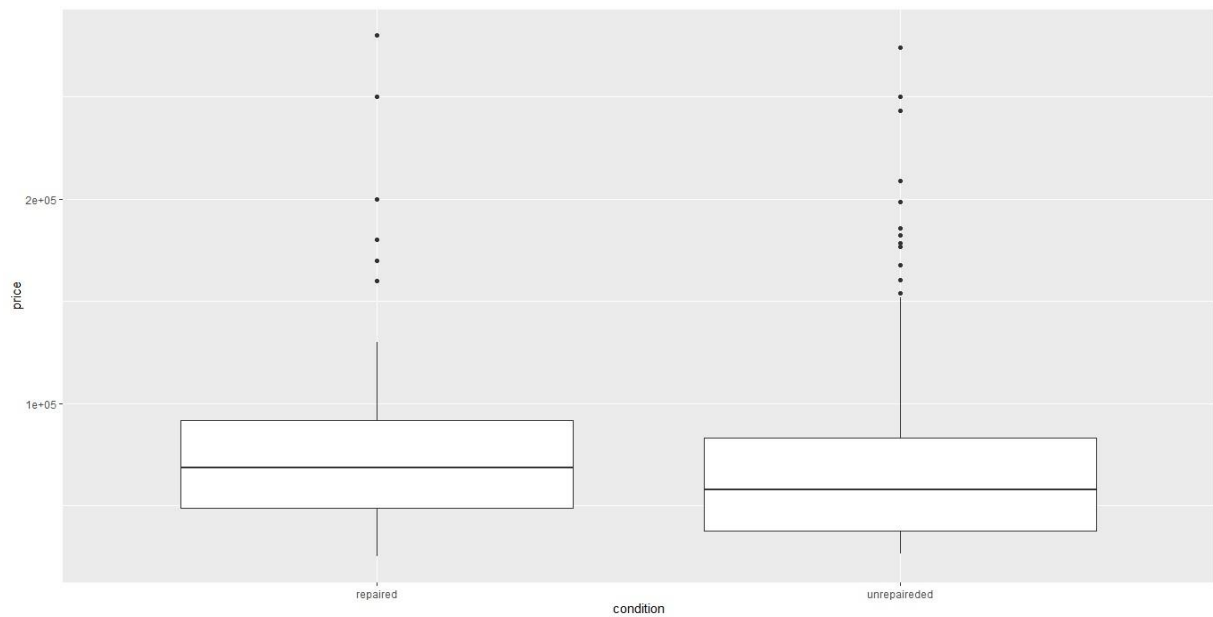

Рисунок 2.9 – Boxplot-діаграма яка відображає розподіл цін для двох категорій квартир

На діаграмі зображено, що ціни на квартири в обох категоріях мають подібні розподіли. Медіана для обох груп знаходиться приблизно на однаковому рівні, що свідчить про відсутність значної різниці у середніх цінах між відремонтованими та невідремонтованими квартирами. Іншими словами, наявність ремонту не є вирішальним фактором у ціновому формуванні для даного вибіркового набору.

Проте, варто звернути увагу на аномальні значення, що відображені точками вище «вусів» діаграми. Ці значення свідчать про наявність квартир із цінами, що суттєво перевищують типовий діапазон для обох категорій. Для невідремонтованих квартир кількість таких аномальних точок є дещо більшою, що може вказувати на специфічні випадки, де відсутність ремонту компенсується іншими перевагами, такими як розташування чи інші характеристики об'єкта.

Загалом, результати графічного аналізу свідчать про те, що стан квартири не є домінуючим фактором у формуванні ціни.

Для коректної обробки даних і підвищення якості прогнозної моделі було виконано кілька важливих етапів попередньої підготовки даних, зокрема

перетворення категоріальних змінних у числові значення та обробку пропущених даних (див. рис. 2.10). Це є необхідним для забезпечення коректної роботи моделей машинного навчання, оскільки більшість алгоритмів вимагають числові вхідні дані та не допускають пропущених значень у наборах даних.

```
## Preprocessing
# Factors as numeric
f_clean$location <- as.numeric(as.factor(f_clean$location)) - 1
f_clean$condition <- as.numeric(as.factor(f_clean$condition)) - 1
f_clean$type <- as.numeric(as.factor(f_clean$type)) - 1

# Missing data
f_clean$rooms <- ifelse(is.na(f_clean$rooms),
                       round(mean(f_clean$rooms, na.rm = TRUE)), f_clean$rooms)
f_clean$type <- ifelse(is.na(f_clean$type),
                      round(mean(f_clean$type, na.rm = TRUE)), f_clean$type)
```

Рисунок 2.10 – Фрагмент коду для перетворення категоріальних змінних у числові значення та обробки пропущених даних

У перших рядках коду категоріальні змінні `location`, `condition`, і `type` були перетворені на числові значення. Це зроблено за допомогою функцій `as.factor()` та `as.numeric()`. Кожне унікальне значення змінної було закодовано числом, що дозволяє використовувати ці змінні у машинному навчанні та аналітичних моделях.

Друга частина коду присвячена роботі з пропущеними значеннями у колонках `rooms` (кількість кімнат) та `type` (тип нерухомості). У цих випадках пропущені значення (NA) замінюються на середнє значення відповідної змінної. Використовується функція `ifelse()` для перевірки наявності пропущених значень: якщо вони присутні, у відповідну позицію підставляється округлене середнє значення змінної.

Причини для використання даного підходу:

- уникнення втрати даних – заміна пропущених значень середніми дозволяє зберегти рядки, які містять відсутні дані, і уникнути їх видалення;

- стабільність моделі – використання середнього значення зменшує вплив аномальних даних порівняно з видаленням рядків;
- коректність результатів – цей підхід допомагає підтримувати загальний розподіл даних, уникаючи спотворень через видалення пропущених значень.

Даний етап підготовки є критично важливим для подальшого аналізу та побудови моделей. Перетворення категоріальних змінних у числові забезпечує сумісність з методами машинного навчання [32]. Обробка пропущених значень шляхом заміни на середні значення дозволяє уникнути проблем із недостатнім обсягом даних та зберегти цінну інформацію.

Для всебічного аналізу розподілу змінних після логарифмічного перетворення було побудовано діаграми, що ілюструють зміни у характеристиках досліджуваних даних (див. рис. 2.11).

```
## Visualising
library(ggplot2)
par(mfrow = c(2, 3))

hist(f_clean$rooms, col = 'dark blue', main = 'rooms', xlab = 'value')
hist(f_clean$m2, col = 'dark blue', main = 'm2', xlab = 'value')
hist(f_clean$price, col = 'dark blue', main = 'price', xlab = 'value')

hist(log(f_clean$rooms), col = 'dark blue', main = 'rooms', xlab = 'value')
hist(log(f_clean$m2), col = 'dark blue', main = 'm2', xlab = 'value')
hist(log(f_clean$price), col = 'dark blue', main = 'price', xlab = 'value')
```

Рисунок 2.11 – Фрагмент коду для побудови гістограм звичайних та прологарифмованих даних

Після логарифмічного перетворення розподіл даних значно змінюється. Гістограма для кількості кімнат стає більш рівномірною, що знижує скидання та дозволяє краще порівнювати групи. Логарифмічне перетворення сприяє нормалізації розподілу, що полегшує виявлення зв'язків та тенденцій у даних. Аналогічні зміни спостерігаються і в гістограмі площі: після трансформації розподіл виглядає більш симетрично, що свідчить про те, що варіації в

розмірах можуть бути більш рівномірно представлені серед різних об'єктів нерухомості.

У свою чергу, гістограма для ціни також демонструє більш симетричний вигляд після трансформації, що полегшує аналіз і інтерпретацію зв'язків між ціною та іншими факторами (див. рис. 2.12).

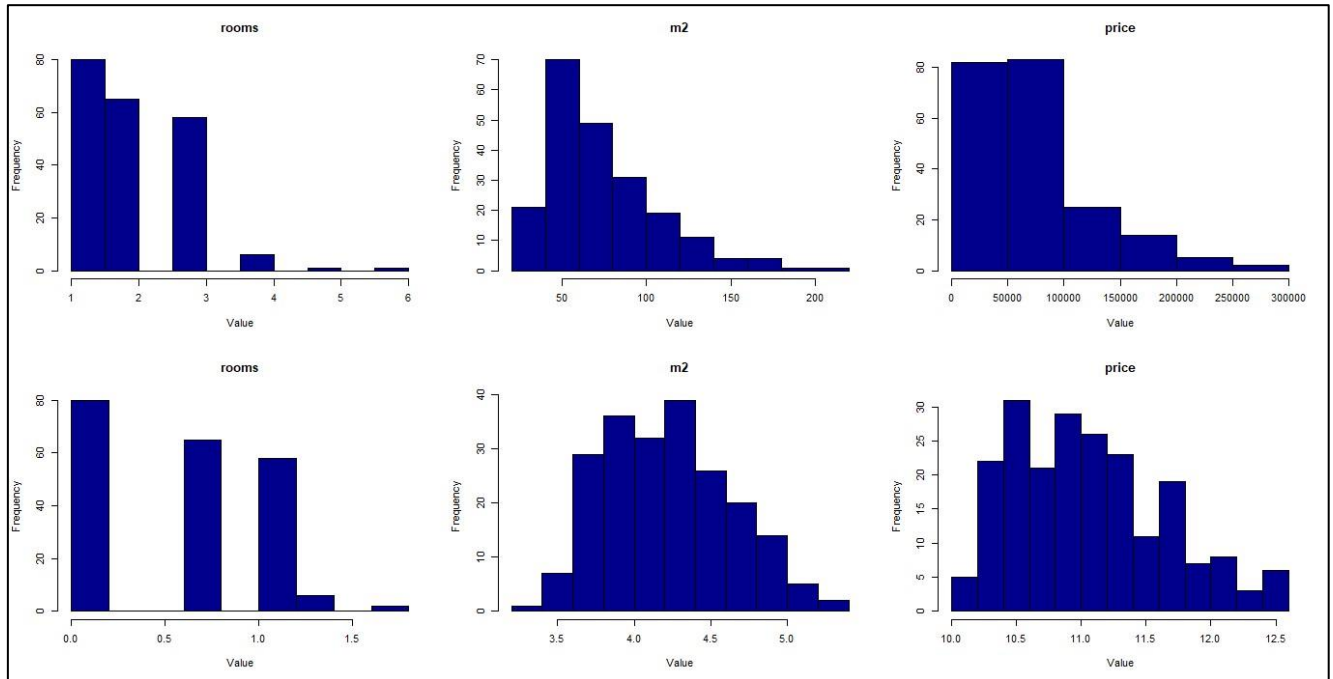

Рисунок 2.12 – Гістограми для кожної числової змінної та гістограми прологарифмованих значень кожної змінної

Логарифмічне перетворення є важливим інструментом в аналізі даних, оскільки дозволяє стабілізувати дисперсію та нормалізувати розподіли. Це робить дані більш придатними для статистичного аналізу, особливо для лінійного моделювання. Перетворення також полегшує інтерпретацію результатів.

Крім того, перетворення зменшує вплив екстремальних значень або викидів, які можуть спотворювати результати статистичних аналізів. Це особливо корисно у випадках, пов'язаних з даними про нерухомість, де об'єкти високого класу можуть непропорційно впливати на середні розрахунки.

У наступному етапі аналізу даних було здійснено логарифмічне перетворення змінних, що дозволило зменшити вплив правостороннього скидання та стабілізувати дисперсію. Цей процес був реалізований за допомогою простого коду, в якому для кожної з ключових змінних (кількість кімнат, площа в квадратних метрах та ціна) застосовувалася функція логарифма.

Результати описової статистики для трансформованих змінних показали, що середнє значення для кількості кімнат склало 0.57, із стандартним відхиленням 0.49, вказуючи на невелику варіацію та симетричність розподілу.

Для площі (м²) середнє значення становить 4.22, зі стандартним відхиленням 0.41, що свідчить про помірне скидання. Щодо ціни, середнє значення склало 11.05, з стандартним відхиленням 0.58, вказуючи на легке скидання (див. рис. 2.13).

	vars	n	mean	sd	median	trimmed	mad	min	max	range	skew	kurtosis	se
rooms	1	211	0.57	0.49	0.69	0.56	0.60	0.00	1.79	1.79	0.00	-1.39	0.03
m2	2	211	4.22	0.41	4.20	4.20	0.45	3.33	5.36	2.02	0.30	-0.56	0.03
price	3	211	11.05	0.58	10.99	11.01	0.61	10.13	12.54	2.42	0.52	-0.49	0.04

Рисунок 2.13 – Описова статистика по змінним після процесу логарифмування

Логарифмування значно допомогло нормалізувати розподіл даних, що є корисним для подальшого аналізу та побудови моделей. Тепер розподіли є менш асиметричними і краще підходять для використання в регресійних та інших моделях.

У наступному етапі аналізу даних було реалізовано код, спрямований на обробку викидів у змінних, що досліджуються: кількість кімнат, площа (м²) та ціна. Використання методу `ifelse` дозволило виявити та замінити значення, що виходять за межі трьох стандартних відхилень від середнього значення. Така процедура є важливою для покращення якості даних, оскільки викиди можуть спотворювати результати аналізу та моделювання.

Код перевіряє, чи кожне значення у змінній перевищує три стандартних відхилення від середнього. Якщо це так, то таке значення замінюється на верхню межу, визначену як середнє значення плюс три стандартних відхилення.

Аналогічно, якщо значення менше ніж три стандартних відхилення нижче середнього, воно замінюється на нижню межу, яка розраховується як середнє мінус три стандартних відхилення (див. рис. 2.14).

```
# Replace ejections with max (no need)
f_clean$rooms <- ifelse(f_clean$rooms < mean(f_clean$rooms) + sd(f_clean$rooms) * 3,
                      f_clean$rooms, mean(f_clean$rooms) + sd(f_clean$rooms) * 3)
f_clean$rooms <- ifelse(f_clean$rooms > mean(f_clean$rooms) - sd(f_clean$rooms) * 3,
                      f_clean$rooms, mean(f_clean$rooms) - sd(f_clean$rooms) * 3)

f_clean$price <- ifelse(f_clean$price < mean(f_clean$price) + sd(f_clean$price) * 3,
                      f_clean$price, mean(f_clean$price) + sd(f_clean$price) * 3)
f_clean$price <- ifelse(f_clean$price > mean(f_clean$price) - sd(f_clean$price) * 3,
                      f_clean$price, mean(f_clean$price) - sd(f_clean$price) * 3)

f_clean$m2 <- ifelse(f_clean$m2 < mean(f_clean$m2) + sd(f_clean$m2) * 3,
                   f_clean$m2, mean(f_clean$m2) + sd(f_clean$m2) * 3)
f_clean$m2 <- ifelse(f_clean$m2 > mean(f_clean$m2) - sd(f_clean$m2) * 3,
                   f_clean$m2, mean(f_clean$m2) - sd(f_clean$m2) * 3)

describe(f_clean[, c('rooms', 'm2', 'price')])
```

Рисунок 2.14 – Фрагмент коду для обробки викидів

Результати описової статистики для змінних після обробки викидів показали, що середні значення та стандартні відхилення залишилися на рівні 0.57 для кількості кімнат, 4.22 для площі (м²) та 11.05 для ціни. Ці результати свідчать про те, що після обробки викидів дані стали більш стабільними та менш схильними до впливу екстремальних значень. Зокрема, зменшився вплив викидів на показники скидання, що свідчить про зростання симетрії розподілу (див. рис. 2.15).

	vars	n	mean	sd	median	trimmed	mad	min	max	range	skew	kurtosis	se
rooms	1	211	0.57	0.49	0.69	0.56	0.60	0.00	1.79	1.79	0.00	-1.39	0.03
m2	2	211	4.22	0.41	4.20	4.20	0.45	3.33	5.36	2.02	0.30	-0.56	0.03
price	3	211	11.05	0.58	10.99	11.01	0.61	10.13	12.54	2.42	0.52	-0.49	0.04

Рисунок 2.15 – Описова статистика по змінним після процесу обробки викидів

Для з'ясування наявності та характеру зв'язку незалежних змінних із залежною змінною та один з одним побудована матриця кореляції. Вона показує кореляцію кожної пари числових змінних з набору даних (див. рис. 2.16).

	rooms	m2	price
rooms	1.0000000	0.7403050	0.6260738
m2	0.7403050	1.0000000	0.8891463
price	0.6260738	0.8891463	1.0000000

Рисунок 2.16 – Матриця кореляції

Матриця кореляції показує взаємозв'язок між трьома змінними: кількість кімнат (rooms), площа квартири (m2), та ціна квартири (price). Кореляційні значення коливаються в межах від -1 до 1, де:

- **1** означає ідеальну позитивну кореляцію (збільшення однієї змінної призводить до пропорційного збільшення іншої);
- **-1** означає ідеальну негативну кореляцію (збільшення однієї змінної призводить до зменшення іншої);
- **0** вказує на відсутність кореляції.

Згідно з отриманими результатами, спостерігаємо, що кореляційний коефіцієнт між кількістю кімнат та площею (м²) становить 0.74, що свідчить про сильний позитивний зв'язок. Це означає, що в більшості випадків з підвищенням кількості кімнат спостерігається також збільшення площі квартири. Така закономірність є логічною, оскільки зазвичай більші квартири мають більше кімнат.

Кореляційний коефіцієнт між кількістю кімнат та ціною становить 0.63, що також вказує на позитивний зв'язок між цими змінними, хоча й трохи слабший, ніж між кількістю кімнат та площею. Це свідчить про те, що квартири з більшою кількістю кімнат мають тенденцію до вищої ціни, але на

ціну можуть впливати й інші фактори, такі як розташування, стан нерухомості тощо.

Кореляційний коефіцієнт між площею (m^2) та ціною становить 0.89, що вказує на дуже сильний позитивний зв'язок. Це підтверджує те, що більші квартири, як правило, коштують дорожче, що є очікуваним у контексті ринку нерухомості.

Таким чином, отримані результати кореляційного аналізу демонструють значні взаємозв'язки між досліджуваними змінними, що може слугувати підґрунтям для подальшого аналізу та моделювання на ринку нерухомості.

Візуалізуємо відношення між числовими змінними за допомогою діаграм розсіювання у вигляді розширеної матриці розсіювання (див. рис. 2.17).

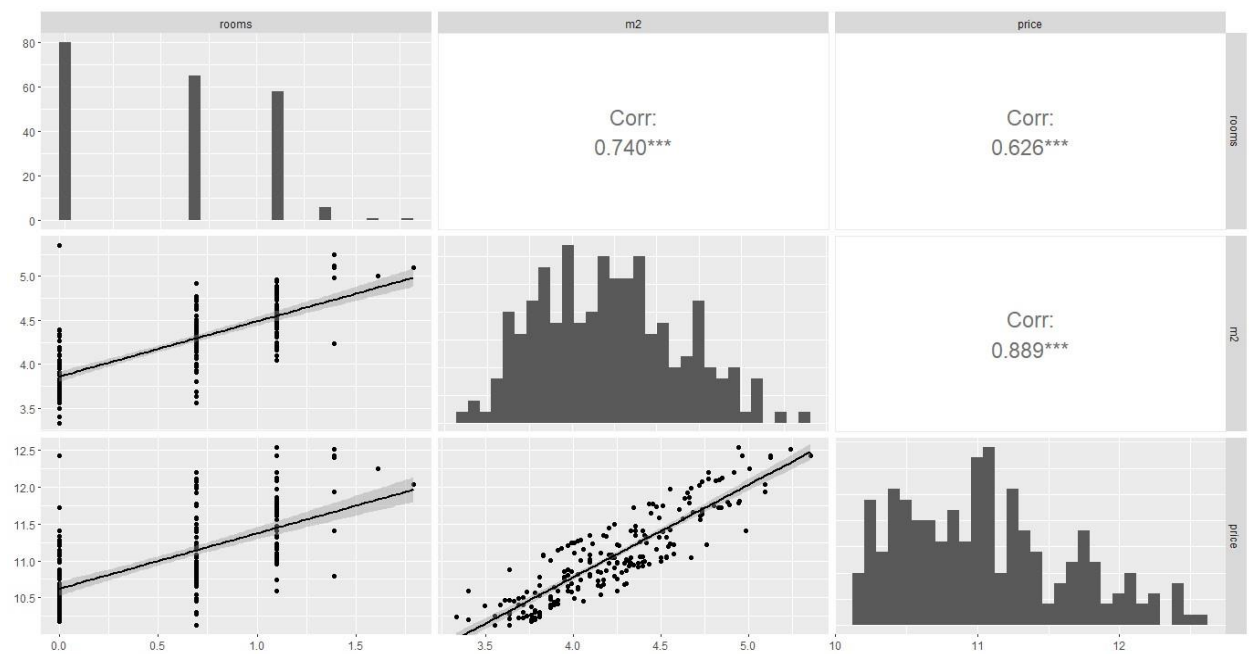

Рисунок 2.17 – Розширена матриця розсіювання для змінних rooms, m2, та price

Ця матриця, що поєднує в собі гістограми, графіки розсіювання та лінії тренду, надає можливість більш детального аналізу кореляцій між змінними.

Гістограми на діагоналі ілюструють розподіл кожної змінної. Кількість кімнат демонструє скупчення значень на нижніх рівнях, зокрема 1-3 кімнати,

що підтверджує інформацію про те, що більшість квартир мають невелику кількість кімнат. Для площі (m^2) гістограма показує, що більшість об'єктів нерухомості розташовані в середньому діапазоні. Гістограма для ціни вказує на зосередження даних у нижчому ціновому сегменті, проте також видно присутність вищих цін, що може свідчити про наявність деяких більш дорогих об'єктів.

На нижніх частинах матриці представлені графіки розсіювання, які відображають взаємозв'язки між змінними. Наприклад, графік, що зображає залежність площі (m^2) від кількості кімнат, демонструє позитивну кореляцію з лінією тренду, що підтверджує, що квартири з більшою кількістю кімнат зазвичай мають більшу площу. Аналогічно, графік, що відображає зв'язок між ціною і площею, також має позитивну кореляцію, де видно, що зростання площі супроводжується підвищенням ціни.

Кореляційні коефіцієнти, наведені в матриці, підтверджують вищезазначені спостереження: кореляція між кількістю кімнат і площею становить 0.74, між кількістю кімнат та ціною – 0.63, а між площею та ціною – 0.89. Ці показники вказують на сильні позитивні зв'язки, які свідчать про те, що ці фактори істотно впливають один на одного в контексті ринку нерухомості.

Останнім кроком попередньої обробки даних стало розподіл очищеного набору даних на дві частини: навчальну та тестову вибірки (див. рис. 2.18). Це є важливим етапом у підготовці даних для подальшого аналізу та моделювання, оскільки дозволяє забезпечити об'єктивну оцінку якості моделей, які будуть побудовані на основі цих даних.

```
## Splitting the data set into the TRAIN set and TEST set
set.seed(123) # Встановлюємо фіксоване значення для генератора випадкових чисел, щоб результати були відтворюваними
library(caTools) # завантажуюємо бібліотеку caTools для функції split

split = sample.split(f_clean$price, splitratio = 0.8) # ділимо дані. 80% йде у навчальну вибірку, 20% – у тестову
f_train = subset(f_clean, split == TRUE) # Створюємо навчальну вибірку
f_test = subset(f_clean, split == FALSE) # Створюємо тестову вибірку

# Записуємо підготовлені дані у файли
write.csv2(f_train, file = "flats_train.csv")
write.csv2(f_test, file = "flats_test.csv")
```

Рисунок 2.18 – Код для розділення даних на навчальну та тестову вибірки

Згідно з прийнятою практикою, дані були розділені у співвідношенні 80:20. Таким чином, 80% даних було відведено для навчальної вибірки, що використовуватиметься для тренування моделей і виявлення закономірностей, тоді як 20% залишилися для тестової вибірки, призначеної для перевірки точності та надійності отриманих моделей. Це дозволяє уникнути перенавчання, коли модель показує високі результати на навчальних даних, але має погану продуктивність на нових, невідомих даних.

Обидва набори даних були збережені у форматі CSV (*.csv), що є універсальним і зручним форматом для подальшої обробки та аналізу в різних програмних середовищах.

Цей крок не лише сприяє підготовці даних до аналізу, але й забезпечує основу для надійного тестування моделей, що є критично важливим для досягнення точних та обґрунтованих результатів у рамках дослідження ринку нерухомості. Розділення даних на навчальну та тестову вибірки є важливим етапом, що підкреслює серйозний підхід до аналізу та моделювання, орієнтованого на практичні застосування отриманих результатів.

2.3 Побудова моделей

Для ефективного прогнозування цін на ринку нерухомості в рамках даної роботи було обрано кілька методів, які демонструють високу продуктивність у задачах регресії [33-41]:

- лінійна регресія;
- множинна регресія;

- поліноміальна регресія;
- дерева рішень;
- випадковий ліс; □ XGBoost.

Цей вибір методів забезпечить комплексний підхід до аналізу даних та підвищить точність прогнозів у сфері нерухомості.

Лінійна регресія є одним із найпопулярніших статистичних методів для моделювання залежності між змінними, зокрема для прогнозування. Цей метод передбачає встановлення лінійної залежності між незалежною змінною (фактором) та залежною змінною (результатом) [38]. У випадку нашого дослідження площа (в метрах квадратних) виступає як незалежна змінна, а ціна нерухомості – як залежна. Коефіцієнти, отримані в результаті регресії, вказують на те, що площа об'єкта (m²) є значущим предиктором для ціни, оскільки р-значення для обох коефіцієнтів менше 0.05. Значення R-квадрат (приблизно 0.7938) свідчить про те, що близько 79.38% варіацій у ціні можуть бути пояснені варіаціями у площі. Це свідчить про хорошу якість моделі та можливість використання отриманих результатів для прогнозування цін на ринку нерухомості (див. рис. 2.19).

```

call:
lm(formula = price ~ m2, data = f_train)

Residuals:
    Min       1Q   Median       3Q      Max
-0.61991 -0.20049 -0.05783  0.18895  0.57358

Coefficients:
              Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
(Intercept)  5.71480    0.21299   26.83  <2e-16 ***
m2           1.26669    0.05011   25.28  <2e-16 ***
---
Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1

Residual standard error: 0.2672 on 166 degrees of freedom
Multiple R-squared:  0.7938,    Adjusted R-squared:  0.7926
F-statistic: 639.1 on 1 and 166 DF,  p-value: < 2.2e-16

```

Рисунок 2.19 – Результати моделі

На наступному етапі виконується прогнозування цін на нерухомість за допомогою моделі лінійної регресії. Зокрема, використовуються отримані з навчального набору дані для формування прогнозу цін на основі площі. Код застосовує модель, щоб здійснити прогнозування на основі тестового набору даних.

Після прогнозування обчислюються середні квадратичні помилки (MSE) для оцінки точності моделі (див. рис. 2.20). Вони розраховуються для навчального та тестового наборів даних.

```
> train_mse_sr  
[1] 0.07056366  
> test_mse_sr  
[1] 0.07448806
```

Рисунок 2.20 – MSE для моделі лінійної регресії

Результати, отримані після виконання цього коду, показують, що середня квадратична помилка для навчального набору становить приблизно 0.0706, а для тестового набору – близько 0.0745. Це свідчить про те, що модель демонструє непогану точність прогнозування, зокрема значення MSE для тестового набору є незначно вищим, що є типовим явищем у випадках, коли модель адаптується до навчальних даних. На рисунку 2.21 зображено графік, для аналізу якості лінійної регресії.

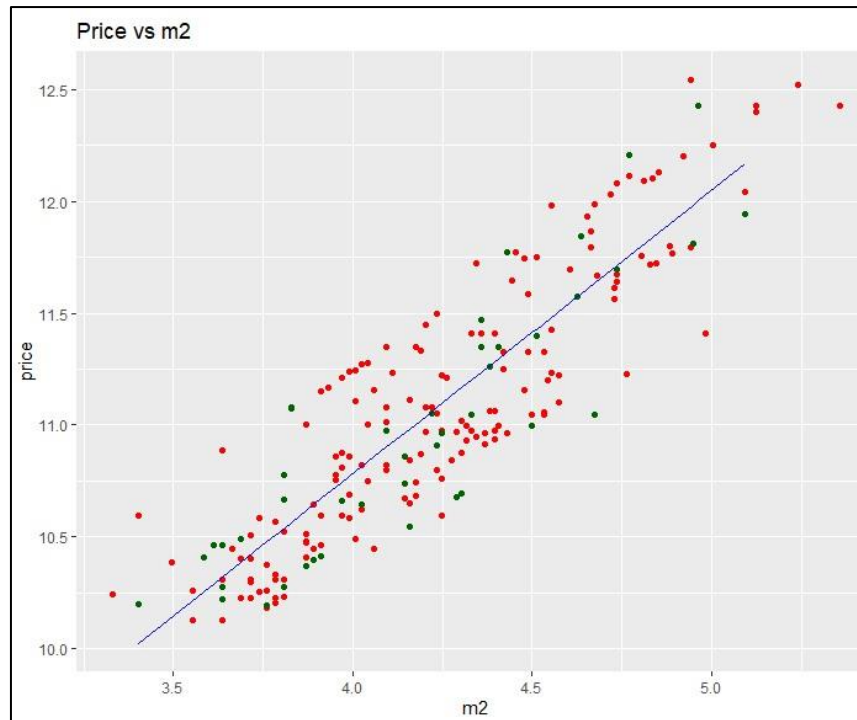

Рисунок 2.21 – Графік, для аналізу якості лінійної регресії

Графік відображає залежність між ціною нерухомості (по осі Y) та площею (по осі X) у квадратних метрах. Синя пряма лінія представляє результати лінійної регресії, яка демонструє позитивну кореляцію між площею та ціною: з збільшенням площі ціна на нерухомість, як правило, зростає.

Червоні та зелені точки на графіку представляють фактичні спостереження: червоні – дані з навчального набору, а зелені – з тестового.

Відносно щільне скупчення точок навколо регресійної лінії свідчить про те, що модель адекватно прогнозує ціну, хоча існують деякі відхилення, які можуть вказувати на присутність інших факторів, що впливають на вартість нерухомості.

Множинна лінійна регресія є потужним статистичним методом, який дозволяє моделювати залежність між кількома незалежними змінними та однією залежною змінною, що робить її корисною для прогнозування складних явищ.

Коефіцієнти, отримані в результаті множинної лінійної регресії, свідчать про те, що площа об'єкта (m2) та кількість кімнат (rooms) є значущими предикторами для ціни, оскільки р-значення для цих коефіцієнтів менше 0.05. Значення R-квадрат (приблизно 0.8235) вказує на те, що близько 82.35% варіацій у ціні можуть бути пояснені варіаціями в площі, кількості кімнат, місцезнаходженні та стані об'єкта. Це підтверджує добру якість моделі та її потенціал для точного прогнозування цін на ринку нерухомості (див. рис. 2.22).

```
call:
lm(formula = price ~ rooms + location + condition + m2, data = f_train)

Residuals:
    Min       1Q   Median       3Q      Max
-0.77906 -0.19914 -0.05066  0.21598  0.53577

Coefficients:
              Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
(Intercept)  5.61637     0.29967  18.742 < 2e-16 ***
rooms       -0.17087     0.06536  -2.614  0.00978 **
location    -0.14291     0.04951  -2.886  0.00443 **
condition   -0.23420     0.05424  -4.317  2.73e-05 ***
m2          1.36591     0.07781  17.554 < 2e-16 ***
---
Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1

Residual standard error: 0.2495 on 163 degrees of freedom
Multiple R-squared:  0.8235,    Adjusted R-squared:  0.8192
F-statistic: 190.2 on 4 and 163 DF,  p-value: < 2.2e-16
```

Рисунок 2.22 – Результати моделі

На наступному етапі виконується прогнозування цін на нерухомість за допомогою моделі множинної лінійної регресії. Код застосовує модель, щоб здійснити прогнозування на основі тестового набору даних.

Після прогнозування обчислюються середні квадратичні помилки (MSE) для оцінки точності моделі. Вони розраховуються для навчального та тестового наборів даних (див. рис. 2.23).

```
> train_mse_opt
[1] 0.06038899
> test_mse_opt
[1] 0.04546395
```

Рисунок 2.23 – MSE для моделі множинної лінійної регресії

Результати, отримані після виконання цього коду, показують, що середня квадратична помилка для навчального набору становить приблизно 0.0604, а для тестового набору – близько 0.0455. Це свідчить про те, що модель демонструє високий рівень точності прогнозування, оскільки значення MSE для тестового набору значно менше, ніж для навчального. Така ситуація може свідчити про те, що модель добре узагальнює дані та здатна адекватно передбачати ціни на основі характеристик нерухомості. Використання множинної регресії в даному випадку виявляється ефективним інструментом для прогнозування цін на ринку нерухомості (див. рис. 2.24).

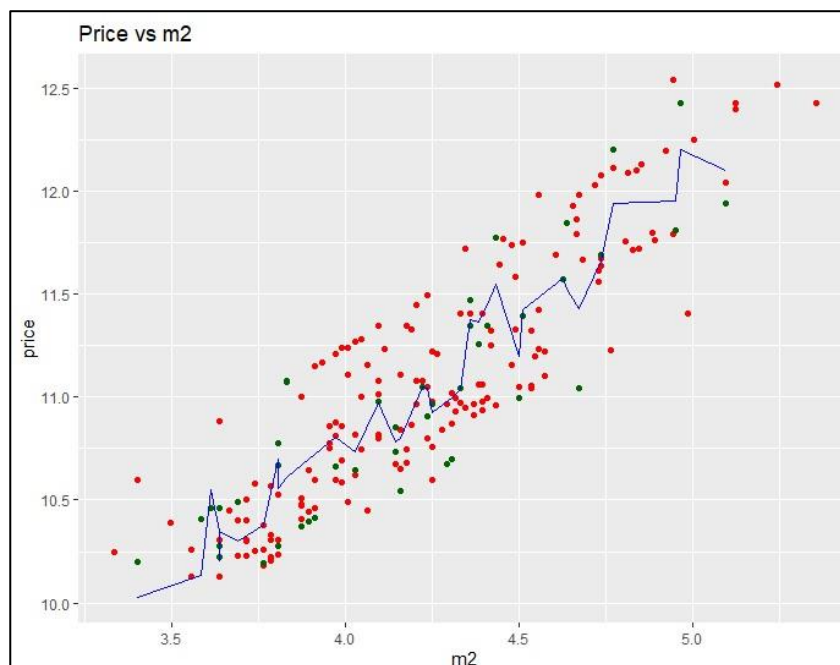

Рисунок 2.24 – Графік, для аналізу якості множинної лінійної регресії

На графіку представлено залежність ціни нерухомості від площі (m^2). Сині лінії демонструють прогнозовані ціни на основі моделі, в той час як червоні та зелені точки представляють фактичні значення цін. З графіку видно, що зростання площі позитивно корелює з підвищенням ціни, оскільки загальний тренд рухається вгору. Хоча існує певна варіація у даних, модель в цілому добре відображає цю залежність, що свідчить про її адекватність для прогнозування цін на нерухомість.

Поліноміальна лінійна регресія є розширенням звичайної лінійної регресії, яке дозволяє моделювати складніші нелінійні залежності між предикторами та залежною змінною. Вона включає додавання поліноміальних членів до моделі, що забезпечує більшу гнучкість у моделюванні зв'язків між змінними (див. рис. 2.25).

```
## Polynomial Linear Regression (one factor - m2)
# Features extending
f_train_poly <- f_train[, c('price', 'm2')]
f_test_poly <- f_test[, c('price', 'm2')]

f_train_poly$m2_squared <- f_train_poly$m2^2
f_train_poly$m2_cubed <- f_train_poly$m2^3

f_test_poly$m2_squared <- f_test_poly$m2^2
f_test_poly$m2_cubed <- f_test_poly$m2^3

## 3 powers
pr <- lm(price ~ m2 + m2_squared + m2_cubed, f_train_poly)
summary(pr)
```

Рисунок 2.25 – Фрагмент коду моделі поліноміальної лінійної регресії

Результати, отримані після прогнозування, показують, що середня квадратична помилка (MSE) для навчального набору становить приблизно 0.0684, а для тестового набору – близько 0.0699. Це свідчить про те, що модель демонструє хорошу точність прогнозування, оскільки значення MSE для тестового набору є лише незначно вищим, що вказує на ефективність моделі на нових даних (див. рис. 2.26).

```
> train_mse_poly
[1] 0.06842959
> test_mse_poly
[1] 0.06994942
```

Рисунок 2.26 – MSE для моделі поліноміальної лінійної регресії

На рисунку 2.27 зображено графік, для аналізу якості поліноміальної регресії.

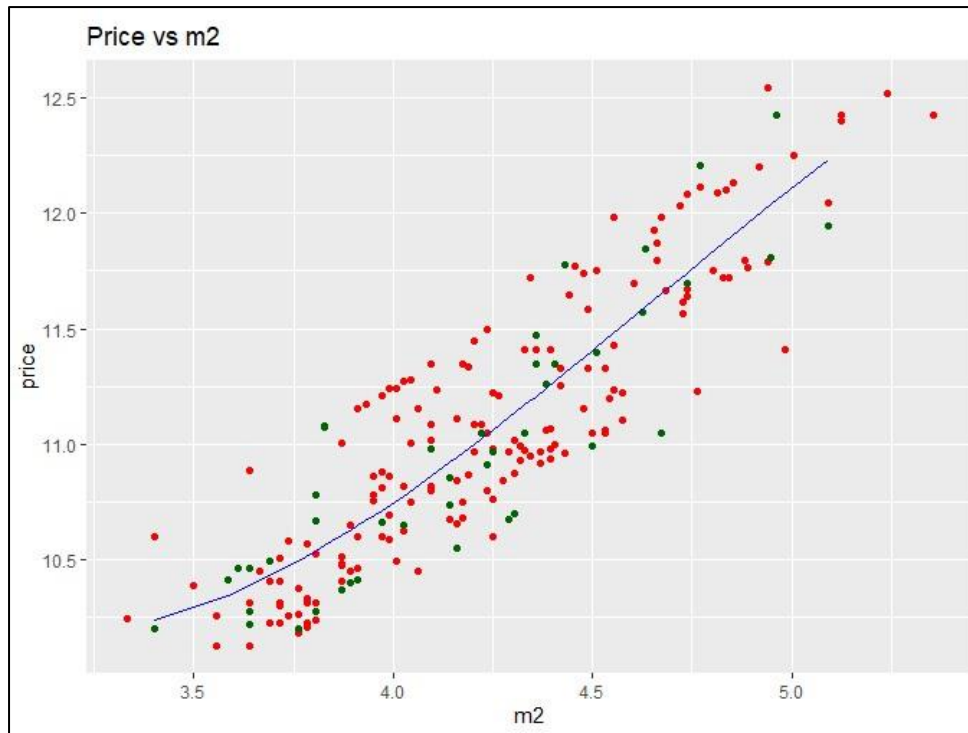

Рисунок 2.27 – Графік, для аналізу якості поліноміальної регресії

Дерева рішень є популярним методом машинного навчання, який використовується для прогнозування. Вони працюють за принципом розбиття даних на основі значень різних ознак, створюючи дерево, де кожен вузол представляє тест на певну ознаку, а кожна гілка – результат цього тесту.

Переваги цього підходу включають простоту інтерпретації та візуалізації, оскільки результати можна легко зрозуміти у формі графічної структури. Проте, незважаючи на свою простоту, дерева рішень можуть бути схильними до перенавчання, особливо при роботі з великими наборами даних, що призводить до погіршення узагальнюючої здатності моделі на нових, невідомих даних (див. рис. 2.28).

```
> train_mse_dt
[1] 0.06702559
> test_mse_dt
[1] 0.09742735
```

Рисунок 2.28 – MSE для моделі дерева рішень

Результати, отримані після виконання цього коду, показують, що середня квадратична помилка для навчального набору становить приблизно 0.0670, а для тестового набору – близько 0.0974. Це свідчить про те, що модель демонструє задовільну точність прогнозування, хоча значення MSE для тестового набору є помітно вищим, що може вказувати на деякі проблеми з використанням даної моделі для прогнозування на наших даних. На рисунку 2.29 зображено графік, для аналізу якості дерева рішень.

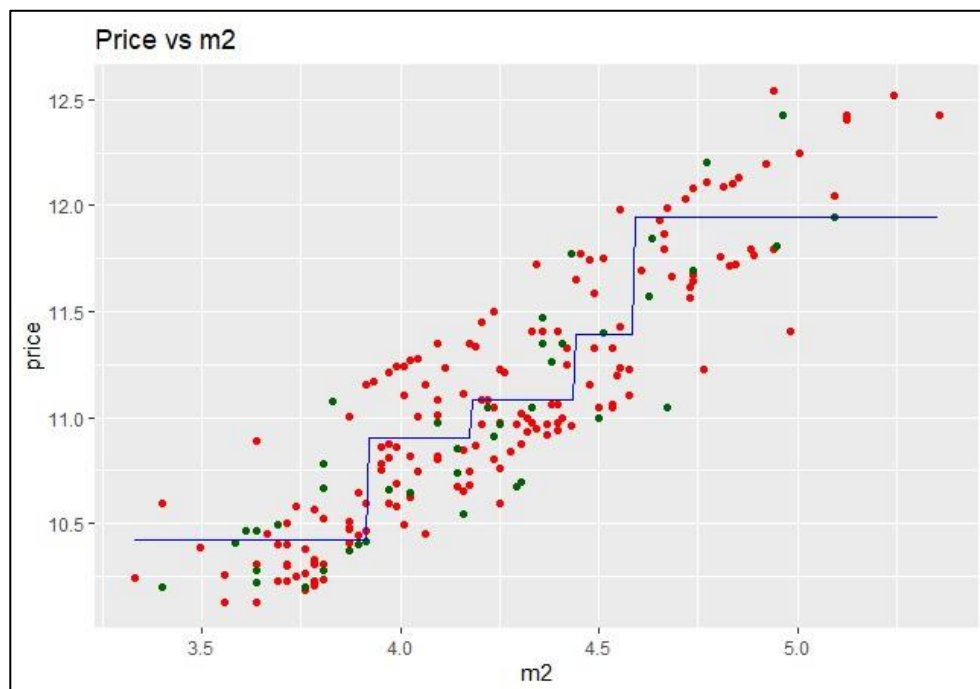

Рисунок 2.29 – Графік, для аналізу якості дерева рішень

Випадковий ліс – це потужний ансамблевий метод машинного навчання, що базується на концепції дерев рішень. Він створює безліч дерев рішень під час навчання, використовуючи різні підвибірki даних та випадкові підмножини ознак для кожного дерева, що дозволяє зменшити ризик перенавчання та підвищити стабільність моделі (див. рис. 2.30).

```
> train_mse_rf  
[1] 0.04329905  
> test_mse_rf  
[1] 0.08267137
```

Рисунок 2.30 – MSE для моделі випадковий ліс

Отримані значення MSE, показують, що середня квадратична помилка для навчального набору становить приблизно 0.0432, а для тестового набору – близько 0.0826. Це свідчить про те, що модель демонструє задовільну точність прогнозування, хоча значення MSE для тестового набору є помітно вищим, що може вказувати на деякі проблеми з використанням даної моделі для прогнозування на наших даних. На рисунку 2.31 зображено графік, для аналізу якості моделі випадкового лісу.

XGBoost (Extreme Gradient Boosting) – це популярний метод ансамблевого навчання, який використовує технологію бустінгу для покращення результатів шляхом поетапного навчання моделей, які коригують помилки попередніх моделей. XGBoost є потужним інструментом для обробки великих наборів даних, він забезпечує високу точність прогнозів і має низку переваг, зокрема, швидкість навчання та ефективне використання пам'яті (див. рис. 2.32).

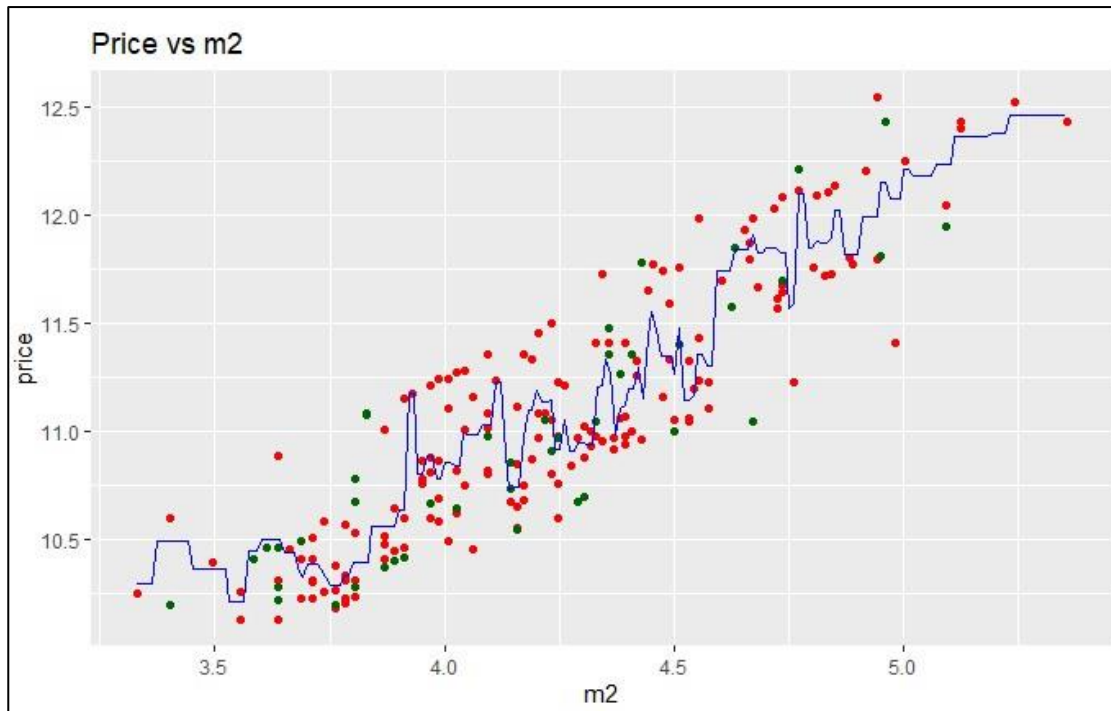

Рисунок 2.31 – Графік, для аналізу якості моделі випадковий ліс

```
# 2. підготовка даних для XGBoost
# Перетворення даних у матрицю
dtrain <- xgb.DMatrix(data = as.matrix(f_train[, c('m2', 'rooms', 'location', 'condition')]), label = f_train$price)
dtest <- xgb.DMatrix(data = as.matrix(f_test[, c('m2', 'rooms', 'location', 'condition')]), label = f_test$price)

# 3. налаштування параметрів для моделі XGBoost
params <- list(
  objective = "reg:squarederror", # цільова функція для регресії
  eta = 0.1, # швидкість навчання
  max_depth = 5, # максимальна глибина дерева
  eval_metric = "rmse" # метрика для оцінки моделі
)

# 4. навчання моделі
set.seed(1234) # для відтворюваності результатів
nrounds <- 100 # кількість раундів навчання
xgb_model <- xgb.train(params, dtrain, nrounds)
```

Рисунок 2.32 – Фрагмент коду для моделі XGBoost

Результати, отримані після виконання цього коду, показують, що середня квадратична помилка для навчального набору становить 0.0165, а для тестового набору – 0.0689 (див. рис. 2.33).

```
> train_mse_xgb
[1] 0.01652175
> test_mse_xgb
[1] 0.0689483
```

Рисунок 2.33 – MSE для моделі XGBoost

Це свідчить про те, що модель XGBoost демонструє дуже хорошу точність на навчальних даних, а також має деяке зниження точності на тестових даних, що є типово для моделей з високою адаптивністю до навчальних наборів (див. рис. 2.34).

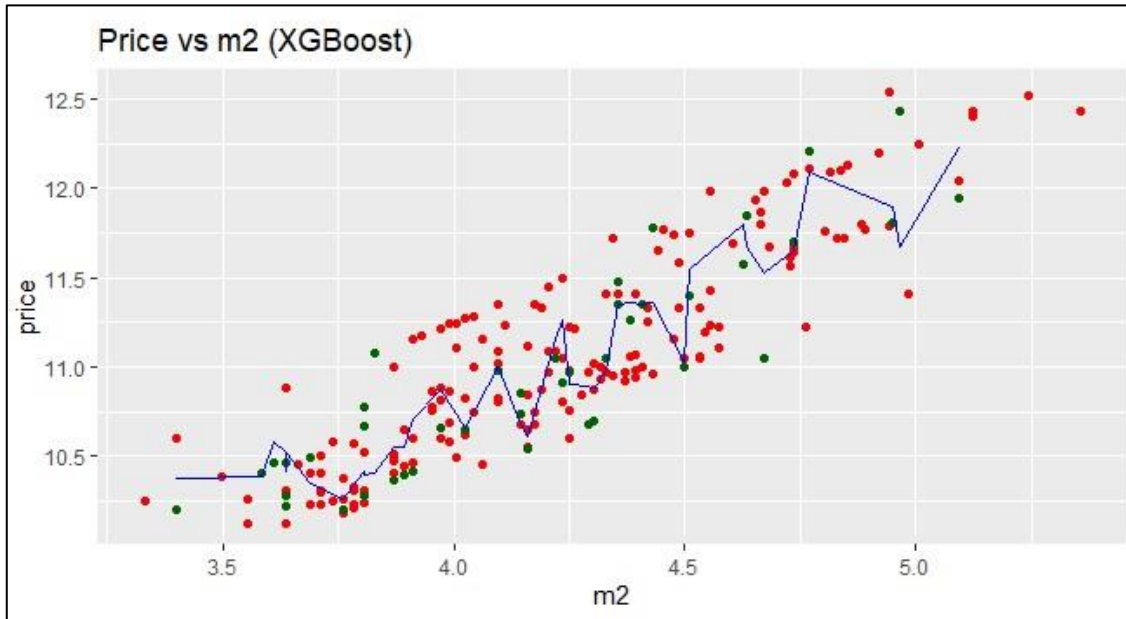

Рисунок 2.34 – Графік, для аналізу якості моделі XGBoost

2.4 Вибір найкращої моделі

Вибір найкращої моделі для інформаційної системи прогнозування цін на ринку нерухомості є важливим, оскільки від цього залежить точність і надійність прогнозів, що система надає користувачам. Правильно обрана модель дозволяє точно оцінювати вартості об'єктів, враховуючи численні фактори, що впливають на ціноутворення [42-45].

Для ефективного прогнозування цін на ринку нерухомості в рамках даної роботи було обрано найкращий метод. Для цього було проведено порівняння моделей з використанням різних критеріїв якості моделей та критеріїв якості прогнозу. До критеріїв якості моделей належать:

- коефіцієнт детермінації (R^2);
- статистика Дарбіна-Уотсона (DW);
- критерій Акаїке (AIC);

□ статистика Фішера (F).

До критеріїв якості прогнозу належать:

- середня квадратична помилка (MSE);
- коефіцієнт Тейла (Theil);
- середня абсолютна відсоткова помилка (MAPE).

Ці критерії дозволяють комплексно оцінити кожен модель з різних точок зору та обрати найбільш ефективну для використання в інформаційній системі прогнозування цін на ринку нерухомості.

Коефіцієнт детермінації (R^2) показує, яку частину загальної варіації залежної змінної можна пояснити моделлю на основі незалежних змінних. Чим вищий показник R^2 , тим більша здатність моделі адекватно відображати зміни в даних, що робить її більш точною та надійною для прогнозування. Моделі з високим значенням R^2 забезпечують кращу передбачуваність, оскільки вони здатні вловити більшість залежностей і мінімізувати помилки прогнозу. Найкраща модель за цим критерієм – це множинна регресія, оскільки вона показала найвищі значення R^2 серед усіх розглянутих моделей, що вказує на її високу точність та ефективність (див. рис. 2.35).

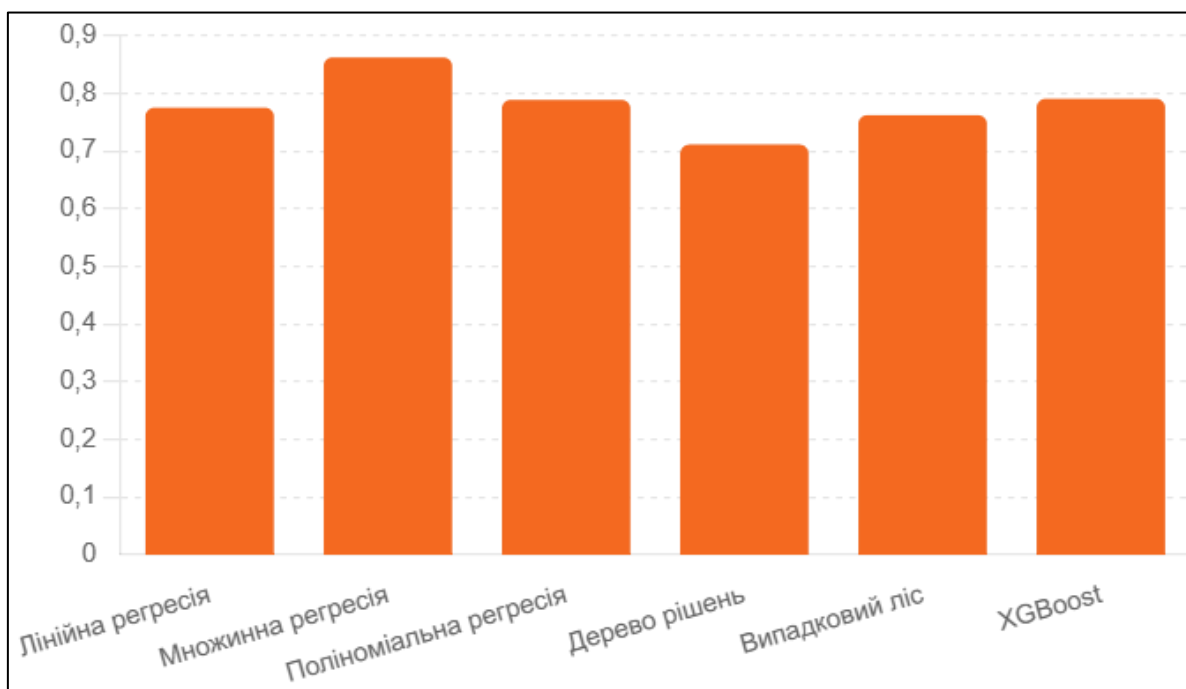

Рисунок 2.35 – Графік, якості моделей за R^2

Статистика Дарбіна-Уотсона (DW) оцінює наявність автокореляції в залишках моделі. Ідеальне значення DW наближається до 2, що свідчить про відсутність автокореляції і правильне розподілення залишків. Якщо значення DW значно відрізняється від 2, це може вказувати на проблему автокореляції, що знижує точність моделі. Найкраща модель за цим критерієм – це дерево рішень, оскільки воно продемонструвало значення DW, яке найближче до 2, що свідчить про відсутність значної автокореляції в залишках і високу стабільність моделі (див. рис. 2.36).

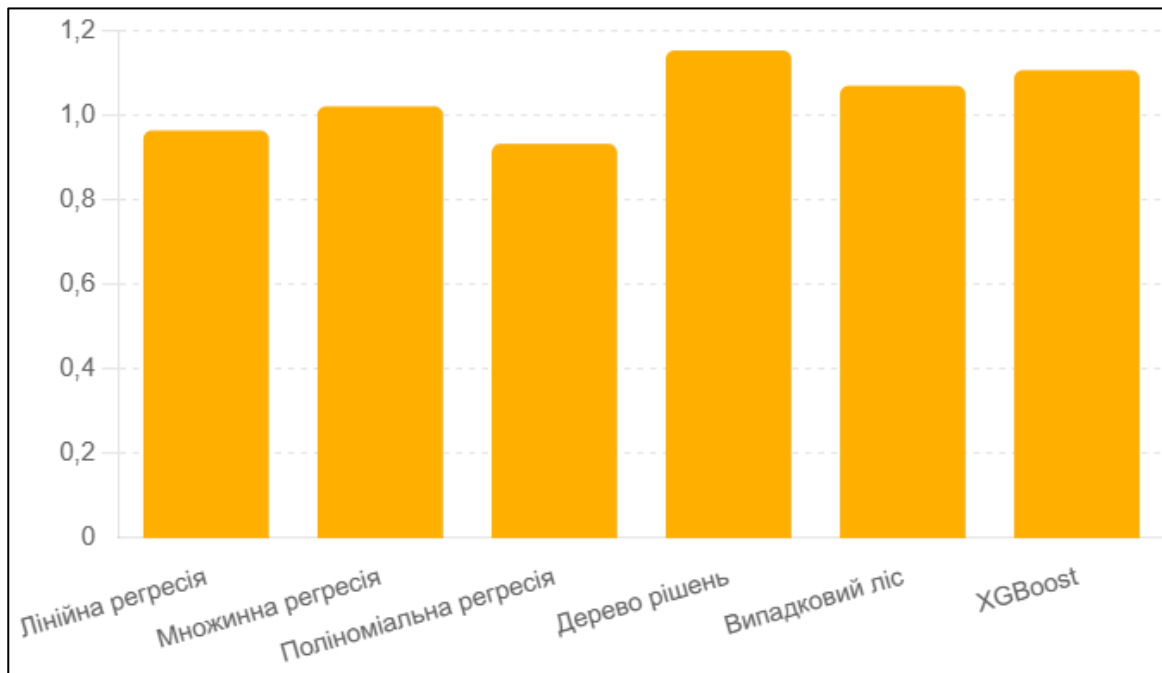

Рисунок 2.36 – Графік, якості моделей за DW

Критерій Акаїке (AIC) оцінює компроміс між точністю моделі та її складністю, штрафуючи моделі з великою кількістю параметрів. Моделі з нижчим значенням AIC є більш ефективними, оскільки вони забезпечують кращу точність без надмірної складності. Найкраща модель за цим критерієм – це множинна регресія, оскільки вона продемонструвала найнижче значення AIC серед усіх розглянутих моделей, що свідчить про її оптимальне поєднання точності та простоти (див. рис. 2.37).

Статистика Фішера (F) використовується для оцінки значущості регресійної моделі в цілому, перевіряючи, чи достатньо статистичної сили у

моделі для пояснення варіацій залежної змінної. Високе значення F вказує на те, що модель здатна значно пояснити варіації в даних, що робить її більш ефективною. Найкраща модель за цим критерієм – це множинна регресія, оскільки вона показала найвище значення статистики Фішера серед усіх розглянутих моделей, що свідчить про її високу значущість та здатність точно пояснювати залежність між змінними (див. рис. 2.38).

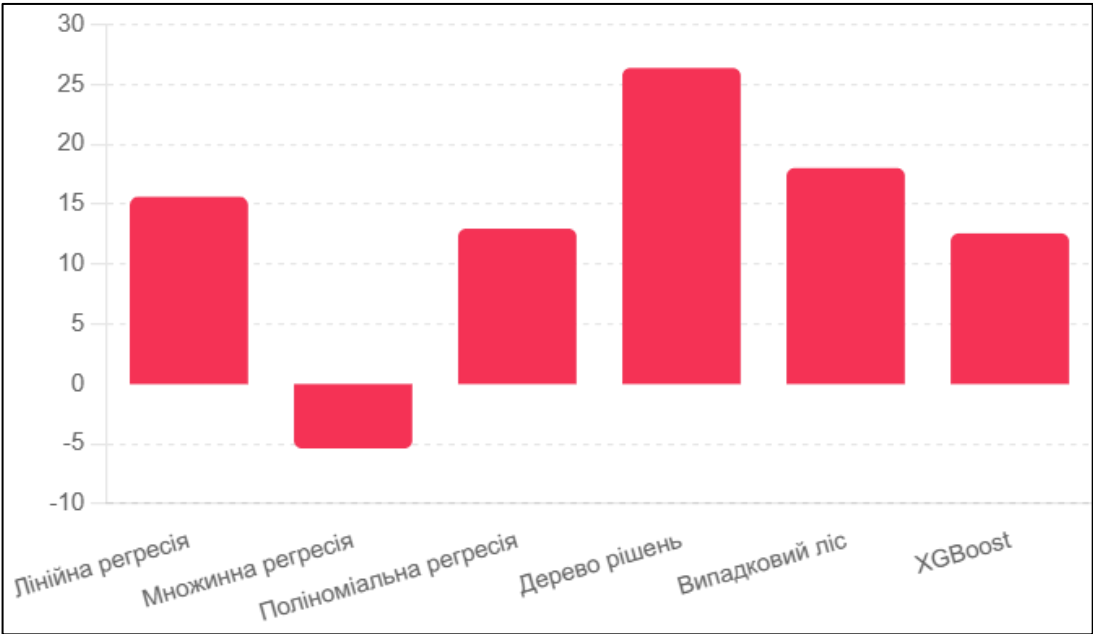

Рисунок 2.37 – Графік, якості моделей за AIC

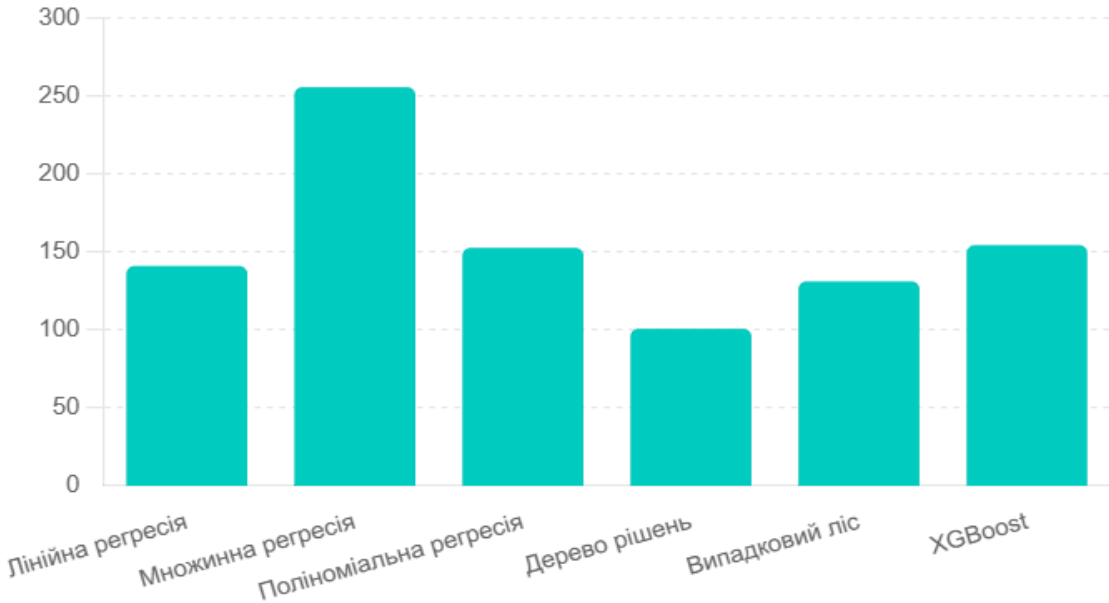

Рисунок 2.38 – Графік, якості моделей за F

Середня квадратична помилка (MSE) вимірює середнє квадратичне відхилення між прогнозованими та реальними значеннями, де менше значення MSE свідчить про вищу точність моделі. Моделі з низьким MSE здатні мінімізувати помилки прогнозу і надають більш точні результати. Найкращий прогноз за цим критерієм у моделі множинної регресії, оскільки вона продемонструвала найнижче значення MSE серед усіх розглянутих моделей, що вказує на її високу точність у прогнозуванні цін (див. рис. 2.39).

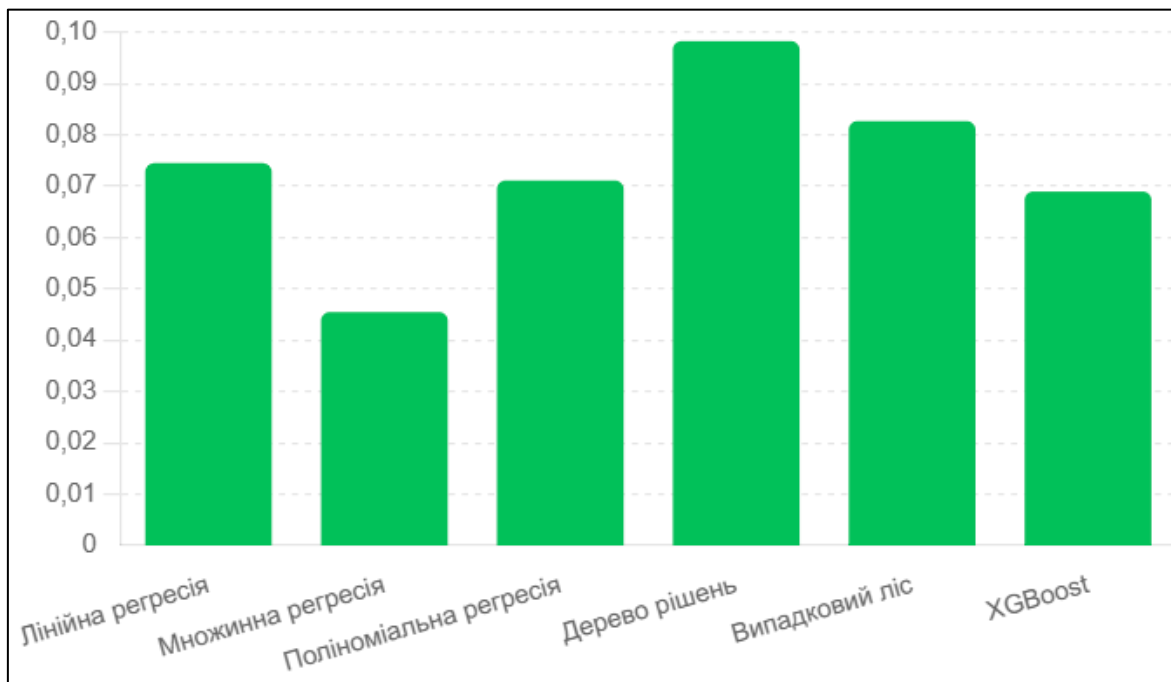

Рисунок 2.39 – Графік, якості прогнозу моделей за MSE

Коефіцієнт Тейла (Theil) оцінює точність прогнозів, порівнюючи їх з реальними значеннями на основі різних параметрів. Чим менше значення коефіцієнта Тейла, тим точніший прогноз, оскільки це вказує на менше відхилення прогнозованих значень від фактичних. Найкращий прогноз за цим критерієм у моделей множинної регресії та поліноміальної регресії, оскільки вони продемонстрували найнижче значення коефіцієнта Тейла серед усіх розглянутих моделей, що свідчить про їх високу точність у прогнозуванні цін (див. рис. 2.40).

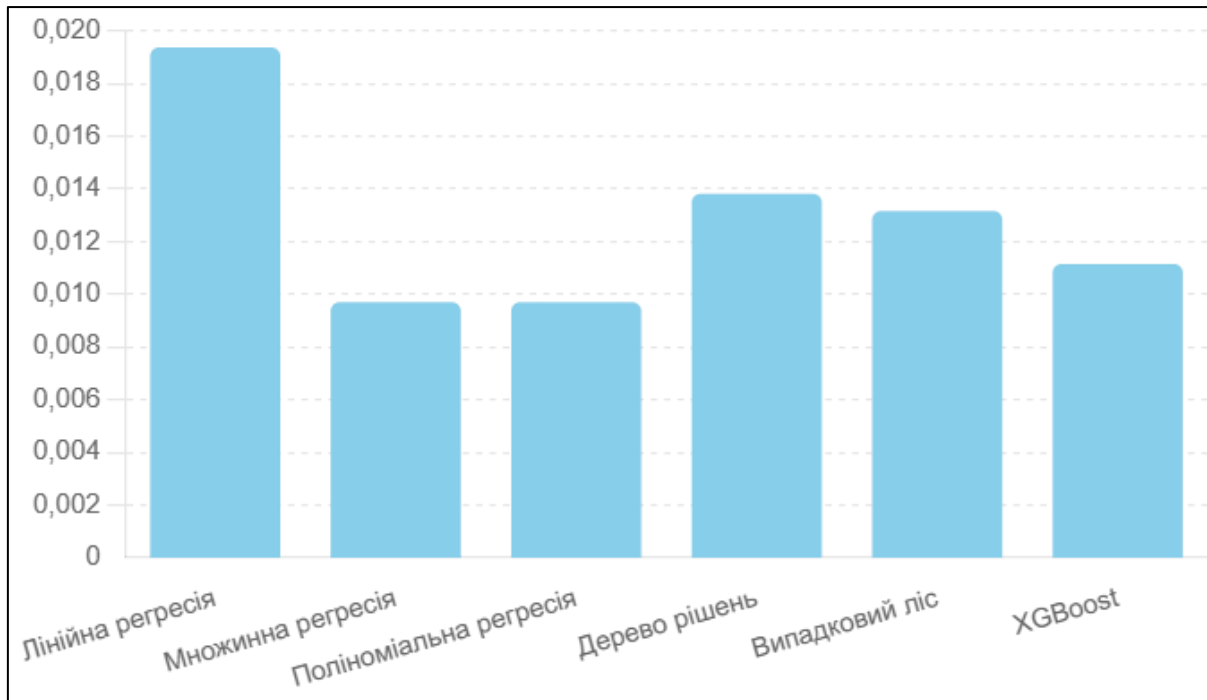

Рисунок 2.40 – Графік, якості прогнозу моделей за Theil

Середня абсолютна відсоткова помилка (MAPE) вимірює точність прогнозу в відсотках, визначаючи середнє абсолютне відхилення між прогнозованими та фактичними значеннями. Чим менше значення MAPE, тим точніший прогноз. Найкращий прогноз за цим критерієм у моделі множинної регресії, оскільки вона продемонструвала найнижче значення MAPE серед усіх розглянутих моделей (див. рис. 2.41).

На основі отриманих результатів можна зробити висновок, що **множинна регресія** є найкращим методом для прогнозування цін на нерухомість для даної системи (див. табл. 2.1). В інших моделях варто дослідити, чому вони не дають настільки хороших результатів, і можливо, провести подальшу оптимізацію або налаштування.

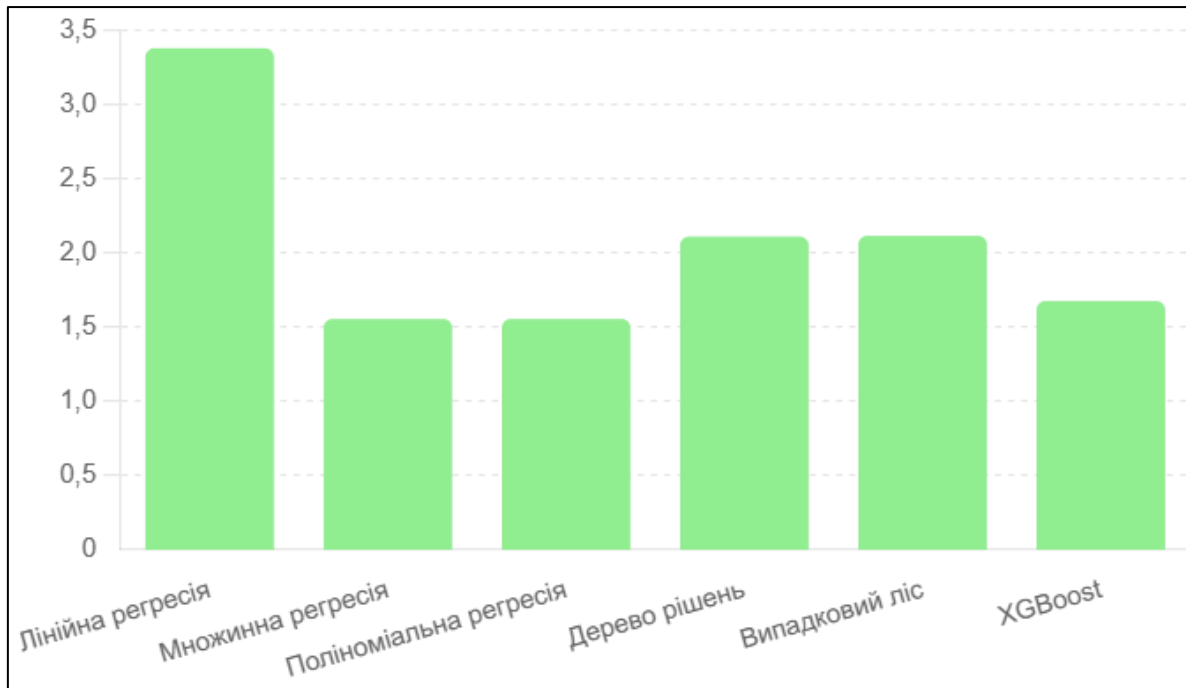

Рисунок 2.41 – Графік, якості прогнозу моделей за MAPE

Таблиця 2.2

Узагальнена таблиця оцінки моделей

Назва моделі	Якість моделі				Якість прогнозу		
	R2	DW	AIC	F	MSE	Theil	MAPE
Лінійна регресія	0.774	0.964	15.632	141.064	0.074	0.0193	3.379
Множинна регресія	0.861	1.021	-5.378	255.777	0.045	0.0096	1.554
Поліноміальна регресія	0.788	0.933	12.965	152.712	0.071	0.0096	1.555
Дерево рішень	0.71	1.153	26.386	100.777	0.098	0.0138	2.110
Випадковий ліс	0.761	1.07	18.03	131.188	0.082	0.0131	2.115
XGBoost	0.79	1.107	12.576	154.473	0.068	0.0111	1.675

2.5 Тестування системи

Тестування інформаційної системи прогнозування цін на ринку нерухомості проводилося для перевірки її функціональності, точності та зручності використання. Особливу увагу було приділено коректній роботі

інтерфейсу програми, адже він є ключовим елементом взаємодії користувача із системою.

На початковому екрані програми розташовані всі необхідні елементи для введення параметрів об'єкта нерухомості (див. рис. 2.42).

The screenshot shows a web interface for property valuation. On the left, there is a form with the following fields:

- Кількість кімнат:** A dropdown menu with the value '1' selected.
- Розташування:** A dropdown menu with 'Віддалені райони' selected.
- Стан:** A dropdown menu with 'Без ремонту' selected.
- Площа (м²):** A text input field containing the number '50'.

Below these fields are two buttons: 'Прогнозувати' (Predict) and 'Очистити дані' (Clear data). To the right of the form, the text 'Прогнозована ціна:' is visible, followed by a vertical label 'Прогнозована ціна' and a horizontal label 'Кількість кімнат' at the bottom right.

Рисунок 2.42 – Початковий екран програми

Ліва частина інтерфейсу містить панель із формами для введення ключових характеристик, які впливають на розрахунок прогнозованої ціни. Першим елементом є випадаючий список "Кількість кімнат", що дозволяє користувачу вибрати потрібну кількість від однієї і більше. Цей параметр є важливим, оскільки кількість кімнат безпосередньо впливає на ціну об'єкта.

Далі розташований випадаючий список "Розташування", у якому користувач може вибрати тип району, наприклад, "Віддалені райони". Цей пункт враховує особливості цінової політики залежно від місця розташування нерухомості, що є одним із головних факторів у формуванні вартості.

Третій параметр, "Стан", представлений випадаючим списком, де можна вказати рівень ремонту об'єкта, наприклад, "Без ремонту". Стан нерухомості суттєво впливає на її ринкову ціну, тому цей параметр був інтегрований для врахування в прогнозах.

Під вищезазначеними полями знаходиться текстове поле "Площа (м²)", у яке користувач вводить значення площі об'єкта в квадратних метрах. Це поле дозволяє вводити лише числові значення, що забезпечує коректність розрахунків.

У нижній частині панелі з елементами введення розташовані дві функціональні кнопки. Кнопка "Прогнозувати" ініціює розрахунок прогнозованої ціни на основі введених користувачем даних. Кнопка "Очистити дані" призначена для скидання всіх параметрів до початкових значень, що забезпечує зручність повторного використання програми для нових прогнозів.

Права частина екрану відведена для виведення результатів. Тут після натискання кнопки "Прогнозувати" з'являється прогнозована ціна об'єкта нерухомості, а також графічна візуалізація даних (див. рис. 2.43).

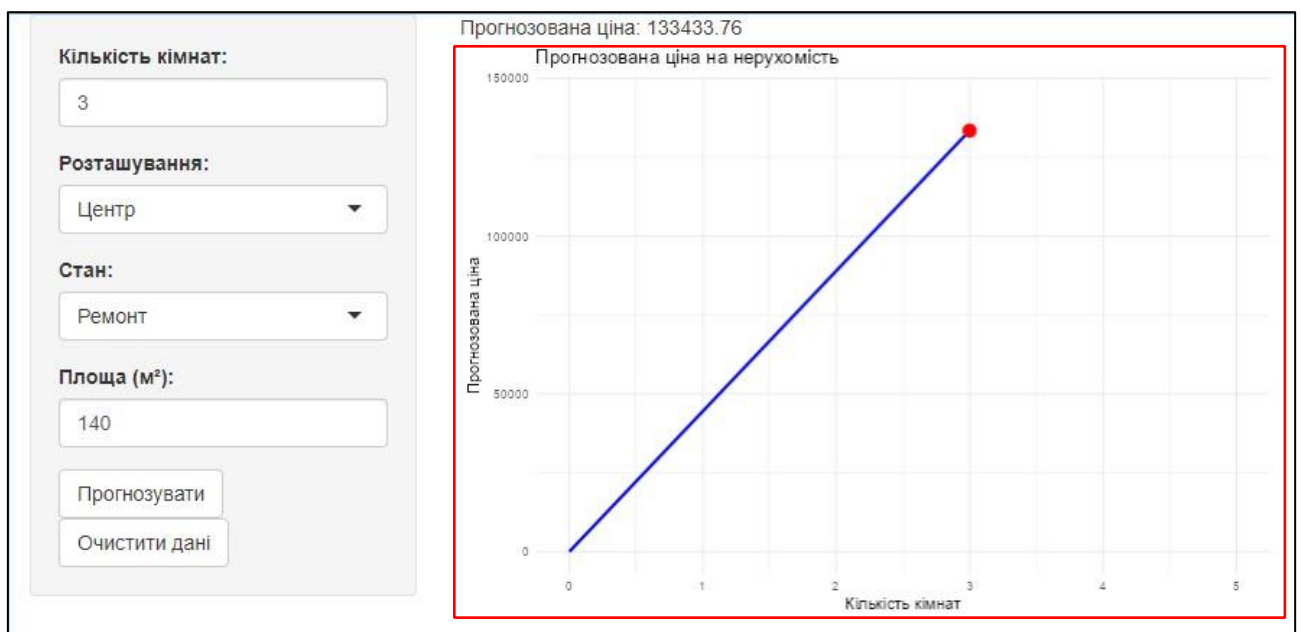

Рисунок 2.43 – Графічна візуалізація даних

Така структура інтерфейсу була спеціально розроблена для того, щоб мінімізувати час, який користувач витрачає на взаємодію з системою, і забезпечити зручність отримання результатів навіть для осіб без технічних знань.

Прогнозована ціна в системі адекватно реагує на зміну вхідних параметрів, що чітко підтверджується графічною візуалізацією результатів. У залежності від таких характеристик, як кількість кімнат, розташування, стан ремонту та площа, система динамічно змінює прогнозовану ціну. Наприклад, зі збільшенням кількості кімнат або вибором центрального району ціна суттєво підвищується, що відповідає реальним ринковим закономірностям (див. рис. 2.44).

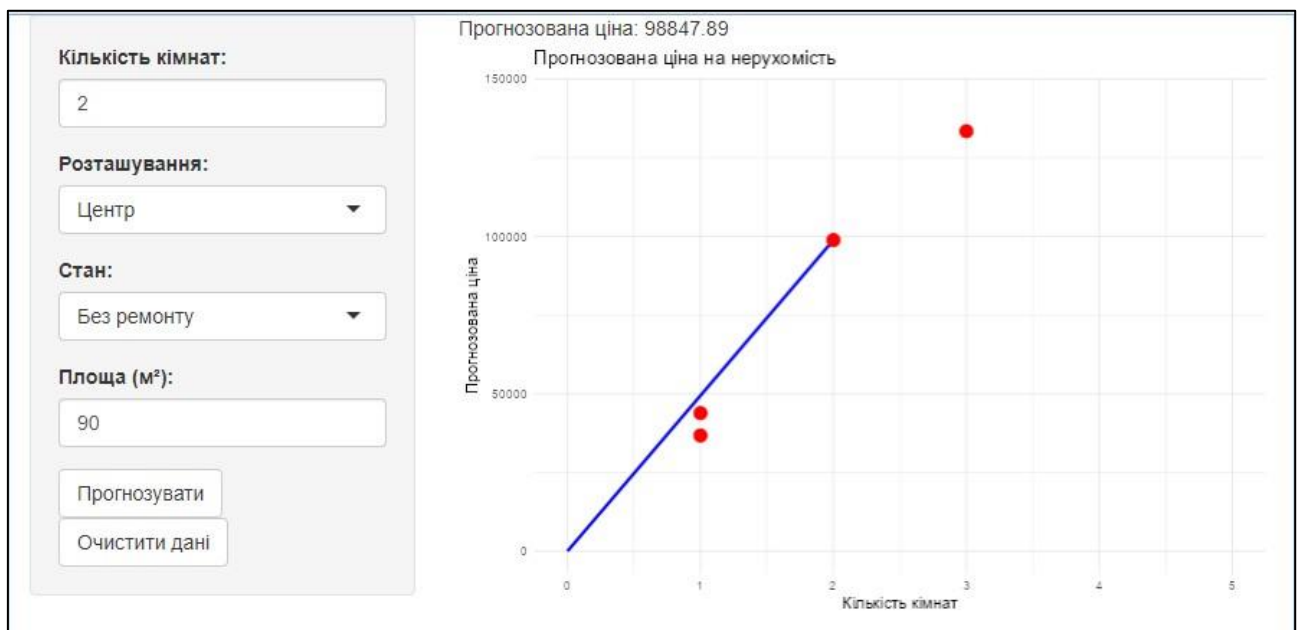

Рисунок 2.44 – Прогнозування ціни для об'єкта нерухомості

Графіки, що генеруються на основі введених даних, демонструють залежність прогнозованої ціни від кількості кімнат, відображаючи її на осі абсцис, а прогнозовану вартість – на осі ординат. Точки на графіку показують введені параметри, що допомагає користувачеві краще зрозуміти вплив кожного параметра на кінцеву вартість нерухомості.

Так, для нерухомості з більшою площею, навіть за інших незмінних параметрів, спостерігається підвищення прогнозованої ціни, що підтверджується розміщенням відповідних точок на графіку вище відносно осі

ординат (див. рис. 2.45). Зміна стану з "Без ремонту" на "Ремонт" також підвищує вартість, відображаючи додану цінність об'єкта з кращими умовами.

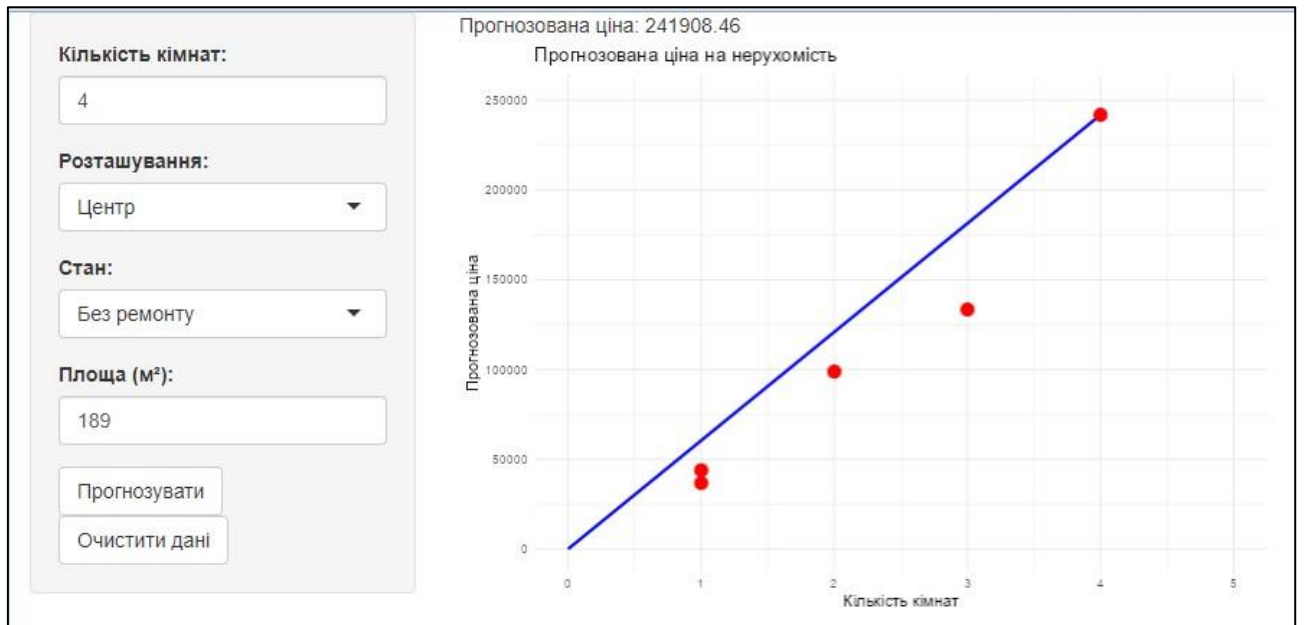

Рисунок 2.45 – Прогнозування ціни для об'єкта нерухомості

Таким чином, система не лише генерує точні прогнози, але й дозволяє користувачу аналізувати залежність ціни від різних факторів завдяки інтерактивному графічному представленню. Це значно підвищує її практичну цінність і зручність використання для оцінки вартості нерухомості в реальних ринкових умовах. Результати тестування системи прогнозування цін на ринку нерухомості демонструють її ефективність і відповідність поставленим цілям. Інтерфейс програми є інтуїтивно зрозумілим і зручним для користувачів, що дозволяє легко вводити параметри об'єкта та отримувати результати прогнозів. Система адекватно реагує на зміну вхідних даних, що підтверджується динамікою зміни прогнозованої ціни на графіках.

Графічне відображення результатів сприяє більш глибокому розумінню взаємозв'язку між параметрами нерухомості та її вартістю, що робить систему не лише засобом для прогнозування, але й інструментом для аналізу ринкових тенденцій. Завдяки реалізованій функціональності та перевіреним метрикам

точності, система готова до використання в реальних умовах і здатна забезпечити користувачів обґрунтованими та надійними прогнозами.

Висновки до спеціального розділу

У розділі роботи проведено аналіз та попередню обробку даних, що є ключовими етапами для створення інформаційної системи прогнозування цін на ринку нерухомості. Розпочато з імпорту даних, що містять різноманітну інформацію про характеристики квартир та їхні ціни.

По-перше, було здійснено статистичний опис даних, що дозволило виявити основні параметри, такі як середнє значення, медіана та стандартне відхилення для кожної змінної. Цей етап сприяв розумінню структури даних та ідентифікації можливих аномалій.

Далі проведено фільтрацію даних, що включала видалення записів із цінами, що значно перевищують середні значення. Це забезпечило підвищення якості набору даних та зменшення впливу викидів на результати аналізу.

Крім того, було здійснено перевірку на наявність пропущених значень, що дало змогу визначити ступінь заповненість даних. У разі виявлення пропусків було ухвалено рішення про видалення рядків з такими значеннями для уникнення спотворення результатів.

Також виконано візуалізацію даних за допомогою різних графіків, що дозволило наочно продемонструвати взаємозв'язки між змінними та виявити аномальні значення. Це сприяло кращому розумінню факторів, що впливають на формування цін.

У підсумку, всі етапи попередньої обробки даних забезпечили високу якість та надійність інформації, що є критично важливими для подальшого моделювання та прогнозування цін на ринку нерухомості.

Також реалізовано інформаційну систему для прогнозування цін на ринку нерухомості, яка базується на моделі множинної регресії. Після детальної оцінки якості кількох моделей, включаючи лінійну регресію,

поліноміальну регресію, дерева рішень, випадковий ліс і XGBoost, модель множинної регресії була обрана як найбільш оптимальна завдяки її високій точності та простоті інтерпретації.

Система дозволяє враховувати ключові фактори, що впливають на формування цін, такі як площа, кількість кімнат, стан ремонту та розташування. Тестування показало, що прогнозовані ціни адекватно змінюються залежно від введених параметрів, що підтверджується графічною візуалізацією результатів. Це дозволяє користувачам аналізувати залежності між характеристиками нерухомості та її вартістю.

Розроблений інтерфейс забезпечує зручність введення даних і демонструє результат прогнозування у вигляді числових значень та графіків. Такий підхід робить систему доступною для широкого кола користувачів, включаючи осіб без технічної підготовки.

Таким чином, у розділі показано, що розроблена інформаційна система на основі моделі множинної регресії є надійним інструментом для прогнозування цін на ринку нерухомості. Вона забезпечує точність прогнозів і зручність використання, що робить її готовою до практичного впровадження.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі було розроблено інформаційну систему прогнозування цін на ринку нерухомості, яка базується на сучасних методах аналізу даних і машинного навчання. Робота складалася з кількох етапів, кожен з яких забезпечував досягнення основної мети – створення точного, надійного та зручного інструменту для оцінки ринкової вартості нерухомості.

У першому розділі проведено аналіз предметної області, визначено основні чинники, що впливають на ціноутворення нерухомості, такі як площа, стан ремонту, кількість кімнат і розташування. Також було виконано огляд існуючих інформаційних систем і методів прогнозування цін. Встановлено, що впровадження сучасних підходів, таких як машинне навчання, значно підвищує точність прогнозів і знижує ризики для інвесторів та інших учасників ринку.

Також перший розділ був присвячений побудові структури інформаційної системи та вибору методів для вирішення задачі. Детально описано методи обробки даних, нормалізації, кодування категоріальних змінних, а також алгоритми оцінки якості моделей. Структура системи розроблена таким чином, щоб забезпечити її функціональність, модульність та можливість адаптації до зміни ринкових умов.

У другому розділі виконано аналіз та попередню обробку даних. Здійснено очистку даних від пропущених значень, аномалій, а також нормалізацію та стандартизацію змінних. Також реалізовано кодування категоріальних змінних для подальшого їх використання в моделі. Проведено аналіз кореляцій між змінними для визначення найбільш значущих факторів, що впливають на формування ціни.

Також у другому розділі реалізовано інформаційну систему, протестовано її функціональність і оцінено точність прогнозів. На основі порівняння кількох моделей, таких як лінійна регресія, поліноміальна регресія, множинна регресія, дерева рішень, випадковий ліс та XGBoost, було обрано

модель множинної регресії. Тестування системи підтвердило її точність і здатність адекватно реагувати на зміни вхідних параметрів. Інтерфейс системи забезпечує зручність введення даних і візуалізацію результатів, що робить її доступною навіть для користувачів без спеціалізованих технічних знань.

У підсумку, виконана робота продемонструвала, що розроблена інформаційна система відповідає поставленим цілям та є ефективним інструментом для прогнозування цін на ринку нерухомості. Система не лише забезпечує високу точність прогнозів, але й дозволяє аналізувати залежності між характеристиками нерухомості та її вартістю, що може бути корисним як для індивідуальних користувачів, так і для бізнесу.

Результати роботи можуть бути використані для прийняття рішень щодо купівлі, продажу чи інвестування в об'єкти нерухомості. Також вони створюють основу для подальших досліджень у напрямку використання більш складних моделей та методів машинного навчання, а також інтеграції системи з реальними базами даних ринку нерухомості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ключка О. В., Лісовська А. С. Класифікація та структура сучасного ринку нерухомості як складової фінансового ринку // Економіка та суспільство. – 2023. – Вип. 57. – С. 457-458. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-119>
2. Кучеренко В. Р., Заєць М. А., Захарченко О. В., Сментина Н. В., Улибіна В. О. Оцінка та управління нерухомістю: навчальний посібник. – Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук». – 272 с.
3. Тенденції ринку нерухомості України. YouControl. URL: <https://blog.youcontrol.market/tiendientsiyi-rinku-nierukhomosti-ukrayini/> (дата звернення: 10.08.2024).
4. Ціни на квартири в Києві. DOM.RIA. URL: <https://dom.ria.com/uk/prodazha-kvartir/kiev/ceny/> (дата звернення: 20.10.2024).
5. Ціни на квартири в Одесі. DOM.RIA. URL: <https://dom.ria.com/uk/prodazha-kvartir/odessa/ceny/> (дата звернення: 15.08.2024).
6. Ціни на квартири у Львові. DOM.RIA. URL: <https://dom.ria.com/uk/prodazha-kvartir/lvov/ceny/> (дата звернення: 20.08.2024).
7. Державна служба статистики України. Статистичний огляд соціально-економічного становища України. – Київ, 2021.
8. Федоренко О. С. Стан ринку нерухомості в Україні: аналітика LUN // НВ Бізнес. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/consmarket/stan-rinku-neruhomosti-v-ukrajini-analitika-lun-50403512.html> (дата звернення: 01.09.2024).
9. Бурматов О. О., Чугунов А. Г. A Machine Learning-Based Gradient Boosting Regression Approach for Wind Power Production Forecasting: A Step

towards Smart Grid Environments // *Advances in Electrical and Electronic Engineering*. 2023.

10. Кваліфікаційна робота бакалавра [Електронний ресурс] : методичні рекомендації для здобувачів ступеня бакалавра освітньо-професійної програми «Системний аналіз» зі спеціальності 124 Системний аналіз / уклад.: Т.А. Желдак, Т.В. Хом'як, А.В. Малієнко ; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Дніпро : НТУ «ДП», 2025. – 32 с.

11. Mora-Garcia, R.-T., Cespedes-Lopez, M.-F., & Perez-Sanchez, V. R. (2022). Housing price prediction using machine learning algorithms in COVID-19 times. *Land*, 11(21), 2100. URL: <https://doi.org/10.3390/land11112100>

12. Bhandari M., Mishra B., Ghosh S. Estimating Stock Market Prices with Histogram-based Gradient Boosting Regressor: A Case Study on Alphabet Inc. // *Journal of Computational Finance*. 2022.

13. Li C. Housing price prediction using machine learning // School of International Education, GuangDong University of Technology. 2024. URL: <https://doi.org/10.54254/2755-2721/53/20241426> (дата звернення: 10.09.2024).

14. Breiman, L. (2021). Random Forests. *Machine Learning*, 45(1), 5-32. URL: 10.1023/A:1010933404324.

15. Zhang, Y., & Singer, B. (2021). Random Forest: A Classification and Regression Tool for Clinical Research. *Statistical Medicine*, 29(5), 498-511. URL: 10.1002/sim.3949.

16. Khoshgoftaar T. M., Gao M. House price prediction using machine learning // *Expert Systems with Applications*. 2020.

17. Hougen, C. D., Kaplan, L. M., Cerutti, F., & Hero, A. O. III. (2022). Uncertain Bayesian Networks: Learning from Incomplete Data. arXiv preprint arXiv:2208.04221. URL: <https://arxiv.org/abs/2208.04221>.

18. Dadalt, E., Romanelli, M., Pichler, G., & Piantanida, P. (2023). A DataDriven Measure of Relative Uncertainty for Misclassification Detection. arXiv preprint arXiv:2306.01710. URL: <https://arxiv.org/abs/2306.01710>.
19. Smith, J., & Brown, A. (2022). Standardization and Normalization of Data: A Comparative Study. *Journal of Data Science and Analytics*, 15(3), 45-60.
20. El Morr, C., Jammal, M., Ali-Hassan, H., & El-Hallak, W. (2022). Data Preprocessing. In *Machine Learning for Practical Decision Making* (pp. 117–163). Springer. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-41933-1_6.
21. Lozano-Murcia, C., Romero, F. P., Serrano-Guerrero, J., & Olivas, J. A. (2023). A comparison between explainable machine learning methods for classification and regression problems in the actuarial context. *Mathematics*, 11(14), 3088.
22. James G, Witten D, Hastie T, Tibshirani R, Taylor J (2023) Linear regression. An introduction to statistical learning: with applications in python. Springer International Publishing, Cham, pp 69–134.
23. Severino, M. K., & Peng, Y. (2021). Machine learning algorithms for fraud prediction in property insurance: empirical evidence using real-world microdata. *Machine Learning and Applications*, 5, 100074.
24. Perkins, S., Davis, H., & Preez, V. D. (2020). Practical data science for actuarial tasks. A practical example of data science considerations by Modelling, Analytics and Insights in Data working party–New approaches to current actuarial work. *Journal of Actuarial Practice*.
25. Bai, J., Li, Y., Li, J., Yang, X., Jiang, Y., & Xia, S. T. (2022). Multinomial random forest. *Pattern Recognition*, 122, 108331. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0031320321005112?via%3Dihub>
26. Li, J., An, X., Li, Q., Wang, C., Yu, H., Zhou, X., & Geng, Y. A. (2022). Application of XGBoost algorithm in the optimization of pollutant concentration.

Atmospheric Research, 276.

27. Liu, X., Li, Y., & Jiang, J. (2021). Simple measures of uncertainty for model selection. *TEST*, 30, 673–692. URL: <https://doi.org/10.1007/s11749-020-00737-9>

27. Data Preprocessing Techniques in Machine Learning: Steps & Best Practices // Towards Data Science. 2022.

28. Shahrivari A. A Review on Data Preprocessing Techniques Toward Efficient and Reliable Knowledge Discovery From Building Operational Data // *Journal of Building Performance*. 2021.

29. Data Preprocessing Techniques: 6 Steps to Clean Data in Machine Learning // *Analytics Vidhya*. 2022.

30. Kumar A. Data Preprocessing: Steps, Techniques, and Importance in Machine Learning // *International Journal of Computer Applications*. 2021.2

31. Bhat, G. R. N. K., Kumar, H., & Patil, A. M. A Comprehensive Guide to Data Preprocessing // *Research Journal of Applied Sciences, Engineering and Technology*. – 2021. – URL: [10.19026/rjaset.12.100006](https://doi.org/10.19026/rjaset.12.100006).

32. Train in Data Team. Mastering Data Preprocessing: Techniques and Best Practices. – URL: <https://www.blog.trainindata.com/mastering-data-preprocessingtechniques-and-best-practices> (дата звернення: 20.09.2024).

33. Nedashkovskaya N.I., Lupanenko S.O. Comparative analysis of machine learning models for forecasting COVID-19 spreading in different countries // *Elektronne modeljuvannja*. – 2020. – Vol. 42, № 5. – P. 51–65. – URL: <https://doi.org/10.15407/emodel.42.05.051>.

34. Chakraborty, T., Ghosh, I. (2020), “Real-time forecasts and risk assessment of novel coronavirus (COVID-19) cases: A data-driven analysis”, *Chaos, Solitons & Fractals*, Vol. 135. DOI: [10.1016/j.chaos.2020.109850](https://doi.org/10.1016/j.chaos.2020.109850).

35. Ordóñez C., Lasheras F.S., Roca-Pardiñas J., de Cos Juez F.J. A hybrid ARIMA–SVM model for the study of the remaining useful life of aircraft engines // *Journal of Computational and Applied Mathematics*. – 2019. – Vol. 346. – P. 184–191. – DOI: <https://doi.org/10.1016/j.cam.2018.06.032>.

36. Abumohsen M., Owda A.Y., Owda M. Electrical Load Forecasting Based on Random Forest, XGBoost, and Linear Regression // IEEE Xplore. – 2023. – URL: <https://ieeexplore.ieee.org/document/10225968>.
37. Sorrentino N., Menniti D., Pinnarelli A., Brusco G., Vizza P., Mendicino S. A Combined ML Forecast and Real Time Control Approach to Reduce Imbalance Costs in Renewable Energy Communities of Prosumagers // 2024 AEIT International Annual Conference (AEIT). – 2024.
38. Ibrahim M.I., Fouda M.M. A Lightweight Privacy-Preserving Load Forecasting and Monitoring Scheme Supporting Dynamic Billing for Smart Grids: No KDC Required // IEEE Internet of Things Journal. – 2024. – Vol. 11, № 19.
39. Oshodi I. Machine Learning-Based Algorithms for Weather Forecasting. *International Journal of Artificial Intelligence and Machine Learning*. 2022. Vol. 2, no. 2. P. 12–20. URL: <https://doi.org/10.51483/ijaiml.2.2.2022.12-20>.
40. Castle J. L., Doornik J. A., Hendry D. F. Forecasting Principles from Experience with Forecasting Competitions. *Forecasting*. 2021. Vol. 3, no. 1. Ст. 138– 165. URL: <https://doi.org/10.3390/forecast3010010>.
41. A Comparison of Flare Forecasting Methods. IV. Evaluating Consecutiveday Forecasting Patterns / S. H. Park et al. 2019. URL: <http://hdl.handle.net/10454/18411> .
42. Forecasting International Stock Market Trends: XGBoost, LSTM, LSTMXGBoost, and Backtesting XGBoost Models / H. OUKHOUYA et al. *Statistics, Optimization & Information Computing*. 2023. Vol. 12, no. 1. Ст. 200–209. URL: <https://doi.org/10.19139/soic-2310-5070-1822> .
43. Generalized Linear Models / L. Fahrmeir та ін. *Regression*. Berlin, Heidelberg, 2021. С. 283–342. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-662-63882-8_5.
44. Kahane L. H. The Multiple Regression Model. *Regression Basics*. London, 2024. С. 63–87. URL: <https://doi.org/10.4324/9781003349174-5>.

ДОДАТКИ

Додаток А. Відомість матеріалів кваліфікаційної роботи

Відомість матеріалів кваліфікаційної роботи

№ з/п	Позначення				Найменування	Кількість аркушів	Примітки		
1									
2					Документація				
3									
4	САУ.КР.25.11.ПЗ				Пояснювальна записка	98	Формат А4		
5									
6					Демонстраційний матеріал	14	Презентація на CD-R		
7									
8					Копія роботи	1	Диск CD-R		
9									
10									
11									
12									
13									
14									
15									
16									
17									
18									
					САУ.КР.УУ.ЗЗ.ДА.ПЗ.				
Змін.	Аркуш	№ докум.	Підпис	Дата					
Розроб.	Гладун П.П.				Матеріали кваліфікаційної роботи	Літ.	Аркуш	Аркушів	
К. розд.	Молоканова В.М.								
Керівн.	Молоканова В.М.					НТУ «ДП», 12; 124-21-2			
Н.контр.	Хом'як Т.В.								
Зав. каф.	Желдак Т.А.								

ДОДАТОК А Програмний код

Код для попередньої обробки даних

```
f<-read.csv2('flats.csv',header = TRUE, encoding = 'UNICODE') library(psych) describe(f) f <-
f[f$price < 300000, ] f <- f[f$price > 10000, ] describe(f[, c('rooms', 'm2', 'price')])
library(ggplot2) par(mfrow = c(1, 3)) hist(f$rooms, col = 'dark blue', main = 'rooms', xlab =
'Value') hist(f$m2, col = 'dark blue', main = 'm2', xlab = 'Value') hist(f$price, col = 'dark blue',
main = 'price', xlab = 'Value') any(is.na(f)) colSums(is.na(f[, c("rooms", "type")])) f_clean <-
f[!is.na(f$rooms) & !is.na(f$type), ] any(is.na(f_clean)) par(mfrow = c(1, 3))
boxplot(f_clean$rooms) boxplot(f_clean$m2) boxplot(f_clean$price) qplot(data =f_clean,
x=condition, y=price, geom = "boxplot" ) qplot(data =f_clean, x=location, y=price, geom =
"violin" )

## Preprocessing # Factors as numeric f_clean$location <-
as.numeric(as.factor(f_clean$location)) - 1 f_clean$condition <-
as.numeric(as.factor(f_clean$condition)) - 1 f_clean$type <- as.numeric(as.factor(f_clean$type))
- 1

# Missing data
f_clean$rooms <- ifelse(is.na(f_clean$rooms),
round(mean(f_clean$rooms, na.rm = TRUE)), f_clean$rooms) f_clean$type <-
ifelse(is.na(f_clean$type),
round(mean(f_clean$type, na.rm = TRUE)), f_clean$type)
## Visualising library(ggplot2)
par(mfrow = c(2, 3))

hist(f_clean$rooms, col = 'dark blue', main = 'rooms', xlab = 'Value') hist(f_clean$m2, col = 'dark
blue', main = 'm2', xlab = 'Value') hist(f_clean$price, col = 'dark blue', main = 'price', xlab =
'Value')

hist(log(f_clean$rooms), col = 'dark blue', main = 'rooms', xlab = 'Value') hist(log(f_clean$m2),
col = 'dark blue', main = 'm2', xlab = 'Value') hist(log(f_clean$price), col = 'dark blue', main =
'price', xlab = 'Value')

## log f_clean$rooms <- log(f_clean$rooms) f_clean$m2 <- log(f_clean$m2) f_clean$price <-
log(f_clean$price)
describe(f_clean[, c('rooms', 'm2', 'price')])

# Replace ejections with max (no need)
f_clean$rooms <- ifelse(f_clean$rooms < mean(f_clean$rooms) + sd(f_clean$rooms) *
3,
f_clean$rooms, mean(f_clean$rooms) + sd(f_clean$rooms) * 3) f_clean$rooms <-
ifelse(f_clean$rooms > mean(f_clean$rooms) - sd(f_clean$rooms) *
3,
f_clean$rooms, mean(f_clean$rooms) - sd(f_clean$rooms) * 3)

f_clean$price <- ifelse(f_clean$price < mean(f_clean$price) + sd(f_clean$price) * 3,
f_clean$price, mean(f_clean$price) + sd(f_clean$price) * 3) f_clean$price <-
ifelse(f_clean$price > mean(f_clean$price) - sd(f_clean$price) * 3,
f_clean$price,
mean(f_clean$price) - sd(f_clean$price) * 3)
```

```
f_clean$m2 <- ifelse(f_clean$m2 < mean(f_clean$m2) + sd(f_clean$m2) * 3,
f_clean$m2, mean(f_clean$m2) + sd(f_clean$m2) * 3) f_clean$m2 <- ifelse(f_clean$m2 >
mean(f_clean$m2) - sd(f_clean$m2) * 3, f_clean$m2, mean(f_clean$m2) -
sd(f_clean$m2) * 3)
```

```
describe(f_clean[, c('rooms', 'm2', 'price')])
```

```
# Завантажуємо необхідні бібліотеки
```

```
library(GGally)
```

```
library(ggplot2)
```

```
# Створюємо розширену матрицю розсіювання для змінних rooms, m2, price
ggpairs(f_clean[, c('rooms', 'm2', 'price')], upper = list(continuous = wrap("cor", size = 6)),
# Кореляції у верхній частині lower = list(continuous = "smooth"), # Діаграми
розсіювання з лініями тренду diag = list(continuous = "barDiag")) # Гістограми на
діагоналі
```

Код методу лінійної регресії

```
## Download the data #Download the files
```

```
f_train <- read.csv2('flats_train.csv', header = TRUE, encoding = 'UNICODE') f_train <- f_train[,
-1] f_test <- read.csv2('flats_test.csv', header = TRUE, encoding = 'UNICODE') f_test <- f_test[, -
1] # Correlations library(psych) pairs.panels(f_train, lm=TRUE, # linear fit method =
"pearson", # correlation method hist.col = "#00AFBB")
```

```
## Simple Linear Regression (one factor - m2) # Fitting Simple Linear Regression to the
Training set sr <- lm(price ~ m2, f_train) summary(sr)
```

```
## Predicting
```

```
p_sr <- predict(sr, f_test)
```

```
# MSE
```

```
train_mse_sr <- sum((f_train$price - predict(sr, f_train))^2) / length(f_train$price) test_mse_sr
<- sum((f_test$price - p_sr)^2) / length(p_sr)
```

```
train_mse_sr
```

```
test_mse_sr
```

```
## Visualising
```

```
library(ggplot2)
```

```
ggplot() +
  geom_point(aes(f_train$m2, f_train$price), colour = 'red') + geom_point(aes(f_test$m2,
f_test$price), colour = 'dark green') + geom_line(aes(f_test$m2, p_sr), colour = 'blue') +
  ggtitle('Price vs m2') + xlab('m2') +
  ylab('price')
```

Код методу множинної лінійної регресії

```
## Multiple Linear Regression (many factors)
```

```
# All factors
```

```
mr <- lm(price ~ ., f_train)
```

```
summary(mr)
```

```

## Optimized model
# as p-value, Pr(>|t|) of variable "type" is higher than significance level (5%), let's exclude this
variable from the model
mr_opt <- lm(price ~ rooms + location + condition + m2, f_train) summary(mr_opt)

# Prediction
p_mr <- predict(mr_opt, f_test) train_mse_opt <- sum((f_train$price - predict(mr_opt,
f_train))^2) / length(f_train$price) test_mse_opt <- sum((f_test$price - p_mr)^2) / length(p_mr)

train_mse_opt
test_mse_opt

# Visualising ggplot() +
  geom_point(aes(f_train$m2, f_train$price), colour = 'red') + geom_point(aes(f_test$m2,
f_test$price), colour = 'dark green') + geom_line(aes(f_test$m2, p_mr), colour = 'blue') +
ggtitle('Price vs m2') + xlab('m2') +
  ylab('price')

```

Код методу поліноміальної регресії

```
## Polynomial Linear Regression (one factor - m2)
```

```
# Features extending
```

```
f_train_poly <- f_train[, c('price', 'm2')]
```

```
f_test_poly <- f_test[, c('price', 'm2')]
```

```
f_train_poly$m2_squared <- f_train_poly$m2^2
```

```
f_train_poly$m2_cubed <- f_train_poly$m2^3
```

```
f_test_poly$m2_squared <- f_test_poly$m2^2
```

```
f_test_poly$m2_cubed <- f_test_poly$m2^3
```

```
## 3 powers
```

```
pr <- lm(price ~ m2 + m2_squared + m2_cubed, f_train_poly) summary(pr)
```

```
# Predicting
```

```
p_pr <- predict(pr, f_test_poly) train_mse_poly <- sum((f_train_poly$price - predict(pr,
f_train_poly))^2) / length(f_train_poly$price) test_mse_poly <- sum((f_test_poly$price -
p_pr)^2) / length(p_pr)
```

```
train_mse_poly
```

```
test_mse_poly
```

```
# Visualising ggplot() +
```

```
  geom_point(aes(f_train_poly$m2, f_train_poly$price), colour = 'red') +
  geom_point(aes(f_test_poly$m2, f_test_poly$price), colour = 'dark green') +
  geom_line(aes(f_test_poly$m2, p_pr), colour = 'blue') + ggtitle('Price vs m2') + xlab('m2') +
  ylab('price')
```

Д

Код методу дерев рішень

```
# Download the data # Download the files
```

```
f_train <- read.csv2('flats_train.csv', header = TRUE, encoding = 'UNICODE') f_test <-
read.csv2('flats_test.csv', header = TRUE, encoding = 'UNICODE')
```

```
# Decision Tree Regression # Fitting simple tree install.packages('rpart') library(rpart)
```

```
dt <- rpart(price ~ m2, f_train, control = rpart.control(minsplit = 50)) plot(dt)
text(dt, pos = 1, cex = .75, col = 1, font = 1)
```

```
# Predicting
```

```
p_dt <- predict(dt, f_test) train_mse_dt <- sum((f_train$price - predict(dt, f_train))^2) /
length(f_train$price) test_mse_dt <- sum((f_test$price - p_dt)^2) / length(p_dt)
```

```
train_mse_dt
```

```
test_mse_dt
```

```
# Visualising
```

```
library(ggplot2)
```

```
x_grid <- seq(min(f_train$m2), max(f_train$m2), 0.01) ggplot() +
  geom_point(aes(f_train$m2, f_train$price), colour = 'red') + geom_point(aes(f_test$m2,
f_test$price), colour = 'dark green') + geom_line(aes(x_grid, predict(dt, data.frame(m2 =
x_grid))), colour = 'blue') + ggtitle('Price vs m2') + xlab('m2') + ylab('price')
```

```
E
```

```
Код методу випадкового лісу
```

```
## Random forest
```

```
# Fitting
```

```
install.packages('randomForest') library(randomForest)
```

```
set.seed(1234) rf <- randomForest(x = f_train['m2'], y = f_train$price, ntree = 5)
```

```
# Predicting
```

```
p_rf <- predict(rf, f_test) train_mse_rf <- sum((f_train$price - predict(rf, f_train))^2) /
length(f_train$price) test_mse_rf <- sum((f_test$price - p_rf)^2) / length(p_rf)
```

```
train_mse_rf
```

```
test_mse_rf
```

```
# Visualising ggplot() +
```

```
geom_point(aes(f_train$m2, f_train$price), colour = 'red') + geom_point(aes(f_test$m2,
f_test$price), colour = 'dark green') + geom_line(aes(x_grid, predict(rf, data.frame(m2 =
x_grid))), colour = 'blue') + ggtitle('Price vs m2') + xlab('m2') +
ylab('price')
```

```
# Saving results
```

```
fit_1 <- read.csv2('flats_fit_1.csv', header = TRUE) fit_1$p_dt <- p_dt fit_1$p_rf <- p_rf
write.table(fit_1, file = 'flats_fit_1.csv', sep = ";", row.names = FALSE, col.names =
TRUE, fileEncoding = 'UTF-8') head(fit_1)
```

```
Ж
```

```
Код методу XBoost
```

```
install.packages("xgboost") library(xgboost)
```

```

library(ggplot2)

f_train <- read.csv2('flats_train.csv', header = TRUE) f_test <- read.csv2('flats_test.csv', header =
TRUE)

dtrain <- xgb.DMatrix(data = as.matrix(f_train[, c('m2', 'rooms', 'location', 'condition')]), label =
f_train$price)
dtest <- xgb.DMatrix(data = as.matrix(f_test[, c('m2', 'rooms', 'location', 'condition')]), label =
f_test$price)

params <- list( objective = "reg:squarederror", # Цільова функція для регресії eta = 0.1,
# Швидкість навчання max_depth = 5, # Максимальна глибина дерева
eval_metric = "rmse" # Метрика для оцінки моделі
)

set.seed(1234) # Для відтворюваності результату nrounds <- 100 # Кількість раундів
навчання xgb_model <- xgb.train(params, dtrain, nrounds)

p_xgb <- predict(xgb_model, dtest)

# Обчислення середньої квадратичної помилки (MSE)
train_mse_xgb <- sum((f_train$price - predict(xgb_model, dtrain))^2) / length(f_train$price)
test_mse_xgb <- sum((f_test$price - p_xgb)^2) / length(p_xgb)

# Виведення результатів MSE train_mse_xgb
test_mse_xgb

# Візуалізація результатів ggplot() +
geom_point(aes(f_train$m2, f_train$price), colour = 'red') + geom_point(aes(f_test$m2,
f_test$price), colour = 'dark green') +

geom_line(aes(x = f_test$m2, y = p_xgb), colour = 'blue') + ggtitle('Price vs m2 (XGBoost)')
+ xlab('m2') +
ylab('price')

fit_1 <- read.csv2('flats_fit_1.csv', header = TRUE)
fit_1$p_xgb <- p_xgb write.table(fit_1, file = 'flats_fit_1.csv', sep = ";", row.names = FALSE,
col.names =
TRUE, fileEncoding = 'UTF-8') head(fit_1)

```

Код порівняння якості моделей та прогнозів

```
write.csv2(fit_1[-1], file = "flats_fit_1.csv")
```

```

g_sr <- ggplot(fit_1, aes(x=f_test.price, y=p_sr)) + geom_abline(intercept=0, slope=1) +
geom_point(alpha=0.5) + labs(title="Linear Regression", x="Real Price", y="Predicted Price")
+ theme(plot.title=element_text(size=10), axis.title.x=element_text(size=7),
axis.title.y=element_text(size=7), axis.text.x=element_text(size=5),
axis.text.y=element_text(size=5)) +
theme(legend.position="none")

```

```

g_mr <- ggplot(fit_1, aes(x=f_test.price, y=p_mr)) + geom_abline(intercept=0, slope=1) +
geom_point(alpha=0.5) + labs(title="Multiple Regression", x="Real Price", y="Predicted
Price") + theme(plot.title=element_text(size=10), axis.title.x=element_text(size=7),
axis.title.y=element_text(size=7), axis.text.x=element_text(size=5),
axis.text.y=element_text(size=5)) +
theme(legend.position="none")

g_pr <- ggplot(fit_1, aes(x=f_test.price, y=p_pr)) + geom_abline(intercept=0, slope=1) +
geom_point(alpha=0.5) + labs(title="Polynomial Regression", x="Real Price", y="Predicted
Price") + theme(plot.title=element_text(size=10), axis.title.x=element_text(size=7),
axis.title.y=element_text(size=7), axis.text.x=element_text(size=5),
axis.text.y=element_text(size=5)) +
theme(legend.position="none")

g_dt <- ggplot(fit_1, aes(x=f_test.price, y=p_dt)) + geom_abline(intercept=0, slope=1) +
geom_point(alpha=0.5) +
labs(title="Regression Tree", x="Real Price", y="Predicted Price") +
theme(plot.title=element_text(size=10), axis.title.x=element_text(size=7),
axis.title.y=element_text(size=7), axis.text.x=element_text(size=5),
axis.text.y=element_text(size=5)) +
theme(legend.position="none")

g_rf <- ggplot(fit_1, aes(x=f_test.price, y=p_rf)) + geom_abline(intercept=0, slope=1) +
geom_point(alpha=0.5) + labs(title="Random Forest", x="Real Price", y="Predicted Price") +
theme(plot.title=element_text(size=10), axis.title.x=element_text(size=7),
axis.title.y=element_text(size=7), axis.text.x=element_text(size=5),
axis.text.y=element_text(size=5)) +
theme(legend.position="none")

g_xgb <- ggplot(fit_1, aes(x=f_test.price, y=p_xgb)) + geom_abline(intercept=0, slope=1) +
geom_point(alpha=0.5) + labs(title="XGBoost", x="Real Price", y="Predicted Price")
+ theme(plot.title=element_text(size=10), axis.title.x=element_text(size=7),
axis.title.y=element_text(size=7), axis.text.x=element_text(size=5),
axis.text.y=element_text(size=5)) +
theme(legend.position="none")

gridExtra::grid.arrange(g_sr, g_mr, g_pr, g_dt, g_rf, g_xgb, ncol=2)

# Обчислення помилок прогнозування
sr <- mean((fit_1$f_test.price - fit_1$p_sr) ^ 2) mr <- mean((fit_1$f_test.price - fit_1$p_mr) ^ 2)
pr <- mean((fit_1$f_test.price - fit_1$p_pr) ^ 2) dt <- mean((fit_1$f_test.price - fit_1$p_dt) ^ 2)
rf <- mean((fit_1$f_test.price - fit_1$p_rf) ^ 2)
xgb <- mean((fit_1$f_test.price - fit_1$p_xgb) ^ 2)

mse <- data.frame(sr, mr, pr, dt, rf, xgb) head(mse)

# Перетворення даних mse1 <- melt(mse)
head(mse1)

# Побудова графіка

```

```

b1 <- ggplot(mse1, aes(x=variable, y=value)) + geom_bar(stat="summary", fun="mean",
fill='royalblue') + labs(title="Середня квадратична похибка моделей", x="Моделі",
y="Середня квадратична похибка") + theme_minimal() +
theme(plot.title=element_text(size=12), axis.title.x=element_text(size=10),
axis.title.y=element_text(size=10), axis.text.x=element_text(size=8, angle=45, hjust=1),
axis.text.y=element_text(size=8))

# Відображення графіка
print(b1)

r_squared_results <- list() models <- c("p_sr", "p_mr", "p_pr", "p_dt", "p_rf", "p_xgb")
# Обчислення R2 для кожної моделі for (model in models) {
  formula <- as.formula(paste("f_test.price ~", model))
  lm_model <- lm(formula, data = fit_1) # Створення лінійної моделі
r_squared_results[[model]] <- summary(lm_model)$r.squared # Збереження R2 в список
}

r_squared_df <- data.frame(Model = names(r_squared_results), R_squared =
unlist(r_squared_results))
print(r_squared_df)

aic_results <- list()
models <- c("p_sr", "p_mr", "p_pr", "p_dt", "p_rf", "p_xgb")
# Обчислення AIC для кожної моделі for (model in models) {
  formula <- as.formula(paste("f_test.price ~", model)) lm_model <- lm(formula, data = fit_1)
# Створення лінійної моделі aic_results[[model]] <- AIC(lm_model) # Збереження AIC в
список }

aic_df <- data.frame(Model = names(aic_results), AIC = unlist(aic_results)) print(aic_df)

install.packages("lmtest", dependencies=TRUE) library(lmtest) dw_results <- list() models <-
c("p_sr", "p_mr", "p_pr", "p_dt", "p_rf", "p_xgb")
# Обчислення DW для кожної моделі for (model in models) {
  formula <- as.formula(paste("f_test.price ~", model)) lm_model <- lm(formula, data = fit_1)
dw_stat <- dwtest(lm_model)$statistic # Обчислення статистики Дарбіна-Уотсона
dw_results[[model]] <- dw_stat # Збереження значення DW в список
}

dw_df <- data.frame(Model = names(dw_results), DW_statistic = unlist(dw_results))
print(dw_df)
fisher_results <- list()
models <- c("p_sr", "p_mr", "p_pr", "p_dt", "p_rf", "p_xgb")

# Обчислення F-статистики для кожної моделі for (model in models) {
  formula <- as.formula(paste("f_test.price ~", model)) lm_model <- lm(formula, data = fit_1)
#
  f_statistic <- summary(lm_model)$fstatistic[1] # Обчислення F-статистики
fisher_results[[model]] <- f_statistic # Збереження значення F-статистики в список
}

fisher_df <- data.frame(Model = names(fisher_results), F_statistic = unlist(fisher_results))

```

```

print(fisher_df)

# Функція для обчислення коефіцієнта Тейла calculate_theil_u <- function(real, predicted) {
numerator <- sqrt(mean((real - predicted)^2)) denominator <- sqrt(mean(real^2)) +
sqrt(mean(predicted^2)) theil_u <- numerator / denominator
  return(theil_u)
}

# Створення списку для результатів Тейла
theil_results <- list() models <- c("p_sr", "p_mr", "p_pr", "p_dt", "p_rf", "p_xgb")

# Обчислення коефіцієнта Тейла для кожної моделі for (model in models) {
theil_results[[model]] <- calculate_theil_u(fit_1$f_test.price, fit_1[[model]])
}

# Перетворення результатів у таблицю theil_df <- data.frame(Model = names(theil_results),
Theil_U = unlist(theil_results))

# Відображення результатів print(theil_df)

# Побудова графіка для Тейла
theil_plot <- ggplot(theil_df, aes(x = Model, y = Theil_U)) + geom_bar(stat = "identity", fill =
"steelblue") + labs(title = "Коефіцієнт Тейла для моделей", x = "Моделі", y =
"Коефіцієнт Тейла") +
  theme_minimal() + theme(plot.title = element_text(size = 12), axis.title.x =
element_text(size = 10), axis.title.y = element_text(size = 10), axis.text.x =
element_text(size = 8, angle = 45, hjust = 1), axis.text.y = element_text(size = 8))

# Відображення графіка print(theil_plot)

# Функція для обчислення MAPE
calculate_mape <- function(real, predicted) { mean(abs((real - predicted) / real)) * 100
}

# Створення списку для результатів MAPE
mape_results <- list()
models <- c("p_sr", "p_mr", "p_pr", "p_dt", "p_rf", "p_xgb")

# Обчислення MAPE для кожної моделі for (model in models) { mape_results[[model]] <-
calculate_mape(fit_1$f_test.price, fit_1[[model]])
}

# Перетворення результатів у таблицю mape_df <- data.frame(Model = names(mape_results),
MAPE = unlist(mape_results))

# Відображення результатів
print(mape_df)

# Побудова графіка для MAPE
mape_plot <- ggplot(mape_df, aes(x = Model, y = MAPE)) +
  geom_bar(stat = "identity", fill = "steelblue") +

```

```

labs(title = "MAPE для моделей",
      x = "Моделі", y = "MAPE (%)") + theme_minimal() + theme(plot.title =
element_text(size = 12), axis.title.x = element_text(size = 10), axis.title.y =
element_text(size = 10), axis.text.x = element_text(size = 8, angle = 45, hjust = 1),
axis.text.y = element_text(size = 8))

# Відображення графіка print(mape_plot)
ДОДАТОК К Код для інтерфейсної частини системи
# Встановлення та завантаження необхідних пакетів if (!require("shiny"))
install.packages("shiny", dependencies = TRUE) if (!require("ggplot2"))
install.packages("ggplot2", dependencies = TRUE)

library(shiny)
library(ggplot2)

# Оптимізована модель (створена на логарифмованих даних) mr_opt <- lm(price ~ rooms +
location + condition + m2, f_train)

# Функція для прогнозування predict_price_mr <- function(new_data) { predictions <-
predict(mr_opt, newdata = new_data) return(predictions)
}

# UI частина ui <- fluidPage( sidebarLayout( sidebarPanel( numericInput("rooms",
"Кількість кімнат:", value = 1, min = 1), selectInput("location", "Розташування:",
choices = c("Віддалені райони" = 0, "Центр" = 1)), selectInput("condition",
"Стан:", choices = c("Без ремонту" = 0, "Ремонт" = 1)), numericInput("m2",
"Площа (м²):", value = 50, min = 1), actionButton("predict", "Прогнозувати"),
actionButton("clear", "Очистити дані")
),
mainPanel( textOutput("prediction"), plotOutput("plot")
)
)
)
# Server частина
server <- function(input, output) {
# Зберігаємо прогнози
predictions <- reactiveVal(data.frame(rooms = numeric(0), prices = numeric(0)))

observeEvent(input$predict, { # Логарифмування вхідних даних new_data <-
data.frame( rooms = log(input$rooms), # Логарифмуємо кількість кімнат location =
as.integer(input$location), # Категоріальні змінні condition = as.integer(input$condition),
m2 = log(input$m2) # Логарифмуємо площу
)
# Прогнозування (логарифмована ціна) predicted_price_log <-
predict_price_mr(new_data)

# Відновлення ціни до оригінального масштабу predicted_price <-
exp(predicted_price_log)

```

```

# Вивід прогнозованої ціни  output$prediction <- renderText({  paste("Прогнозована
ціна:", round(predicted_price, 2))
})
# Додаємо новий прогноз до вектору  current_predictions <- predictions()
new_predictions <- rbind(current_predictions, data.frame(rooms = input$rooms, prices =
predicted_price))
predictions(new_predictions)

# Побудова графіка  output$plot <- renderPlot({  ggplot() +
  geom_segment(aes(x = 0, y = 0, xend = input$rooms, yend = predicted_price),
color = "blue", size = 1) +
  geom_point(data = predictions(), aes(x = rooms, y = prices), size = 4, color =
"red") +
  geom_segment(data = predictions(), aes(x = lag(rooms), y = lag(prices), xend = rooms,
yend = prices),
color = "blue", size = 1) +  labs(title = "Прогнозована ціна на нерухомість",
x = "Кількість кімнат",
y = "Прогнозована ціна") +  theme_minimal() +  xlim(0, 5) +
ylim(0, max(predictions())$prices) + 10000)
})
})

# Обробка кнопки "Очистити дані"  observeEvent(input$clear, {
predictions(data.frame(rooms = numeric(0), prices = numeric(0))) # Очищуємо прогнози
output$prediction <- renderText({
  "Прогнозована ціна:"
})
output$plot <- renderPlot({
  ggplot() +  labs(
x = "Кількість кімнат",  y = "Прогнозована ціна") +  theme_minimal() #
Порожній графік
})
})
}
# Запуск Shiny App
shinyApp(ui = ui, server = server)

```

Додаток В. Відгук керівника кваліфікаційної роботи**ВІДГУК****на кваліфікаційну роботу бакалавра****Гладуна Павла Павловича**студента групи 124 – 21 – 2 спеціальності 124 *Системний аналіз*

Тема кваліфікаційної роботи: **«Моделювання та прогнозування процесів на ринку нерухомості»**

Мета кваліфікаційної роботи полягає у визначенні основних особливостей ринку нерухомості та прогнозуванні можливих тенденцій продажів з використання інформаційних моделей.

Актуальність теми зумовлена тим, що питання продажу, оренди та управління нерухомістю надзвичайно загострилися в умовах воєнного стану. Це дозволяє розглядати тему дослідження сучасних моделей ефективного управління інформацією щодо ціноутворення на ринку нерухомості як вкрай важливий фактор забезпечення конкурентної спроможності суб'єктів ринку нерухомості.

Завдання та зміст дипломної роботи відповідає головній меті – перевірці знань та рівня підготовки бакалаврів спеціальності 124 – Системний аналіз.

Дипломна робота складається з двох розділів: інформаційно-аналітичного та спеціального.

У першому розділі розглянуто проблеми та особливості розвитку ринку нерухомості в Україні, обґрунтовано мету, підходи та методи рішення поставлених завдань. Застосування системного аналізу до розгляду особливостей та проблем ринку дозволило визначити ключові виклики та можливості моделей ефективного управління доступною інформацією.

У другому розділі розглянуто основні статистичні методи та моделі в аналізі ринку нерухомості. Визначено пріоритетні напрямки та вимоги до проектування інформаційної системи прогнозування цін на ринку нерухомості.

Виконані в кваліфікаційній роботі завдання відповідають вимогам освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра. Практичне значення результатів кваліфікаційної роботи полягає в отриманні інформаційної підтримки для прийняття рішень на ринку нерухомості.

У роботі відзначено такі недоліки: не достатньо ґрунтовно розглянуті можливі стратегії поведінки на ринку нерухомості в Україні.

Кваліфікаційна робота в цілому заслуговує оцінки: 88 «добре».

З урахуванням висловлених зауважень автор заслуговує присвоєння освітньої кваліфікації «бакалавр з системного аналізу».

Керівник кваліфікаційної роботи бакалавра,
докт. техн. наук, професор, професор
кафедри системного аналізу та управління _____

В. М. Молоканова